

เสียงของผู้หญิง
พลังข้ามพรมแดน
และกำแพงอุปสรรค

ฉบับภาษาไทย

เสียงของผู้หญิง
พลังข้ามพรมแดน
และกำแพงอุปสรรค

ข้อเขียนในหนังสือเล่มนี้ เป็นลิขสิทธิ์ของผู้เขียนที่เกี่ยวข้องมีการ
ตีพิมพ์หนังสือ เป็นทั้งภาษาพม่าและไทยด้วย สำหรับข้อมูลเพิ่ม
เติมโปรดติดต่อคณะผู้จัดพิมพ์

ALTSEAN
BURMA

ALTERNATIVE ASEAN NETWORK ON BURMA

สารบัญ

- iii คำปรารภ โดย เด็บปี สติ๋อทฮาร์ด
- v คำนำ โดย เว เว นู
- 1 กลับมาอยู่พร้อมหน้าอีกครั้ง โดย ชิน ชาน นวม
- 4 ได้แต่แอบไปร้องไห้ โดย ทอน ไหม
- 7 กว่าฉันจะก้าวผ่านมรสุมชีวิต โดย หนึ่ง
- 13 แง่กหนึ่งร้อยจ๊าดกับเรื่องราวที่อยู่เบื้องหลัง
โดย นอง คะบยา
- 16 การกลับมาของจิตติ สาวน้อยอุรกลาไวยสู่บ้านเกิด
โดย จิตติ
- 22 ชีวิตประจำวันบนรถเมล์ โดย โซ ทาซิน
- 25 ผู้หญิงที่เรียบง่าย ธรรมดา และแปลก
โดย เลย์ เลย์ ไน
- 27 บันทึกเรื่องราวชีวิตผู้หญิงคนเผ่ากับความยุติธรรมในชุมชน
โดย หน่อแอริ พุ่งเมืองทอง
- 31 จะหลุดจากกรอบธรรมเนียมได้หรือไม่? โดย ใหม่ ใหม่
- 35 คนเท่ากัน โดย ขอบฟ้า
- 39 ชะตากรรม โดย อับ ปิยง เหม่
- 43 เรื่องราวของอันวาร์ โดย อัสมะ บินติ อับดุลการิม
- 47 ยา อด กับลูกทั้งหกคน โดย ยา อด

- 49 คนรักบ้านเกิด โดย กานดา
- 51 หมู่บ้านแสนสุข โดย มน มน เอ ตู
- 53 เด็กผู้หญิงลึกลับผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน
โดย คะติมะ หลี่จ๊ะ
- 57 ดอกไม้เหล็ก โดย ทันดา ถ้วย
- 60 แม่เลี้ยงเดี่ยว โดย รพีพรรณ
- 62 ต้นมะพร้าวตายเพราะสงคราม โดย หน่อ ศรีชี
- 65 แรงบันดาลใจ โดย ศุภาัญจนตา สุขไผ่ตา
- 68 มืออาหารของคนที่อยู่เบื้องหลัง ในวันที่ดอกไม้บาน โดย ตัซนัม
- 71 หนีจากนรก โดย เค ชิน
- 74 ชีวิตของ อา ไอ้ โดย ลวย เย
- 77 ดาวนิรนามซึ่งหล่นจากฟ้า
โดย คิต ลิน หยอง

หมายเหตุ:

ผู้เขียนในหนังสือ *เสียงของผู้หญิง พลังข้ามพรมแดนและกำแพงอุปสรรค* หลายคนเลือกที่จะใช้นามปากกาเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและเพื่อความปลอดภัยของตนเอง ชื่อของตัวละครบางคนในเรื่องก็ถูกเปลี่ยนเพื่อปกป้อง ความเป็นส่วนตัวและเพื่อความปลอดภัยเช่นกัน

ความเห็นที่แสดงในข้อเขียนในหนังสือเล่มนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละคนและไม่จำเป็นต้องสะท้อนถึงความเห็นหรือนโยบายของ ALTSEAN-Burma ทั้งไม่จำเป็นต้องสะท้อนความเห็นของผู้เขียนคนอื่น ๆ

คำปรารภ

เด็บปี สติ๋อฮาร์ด

ในปี พ.ศ. 2562 ALTSEAN-Burma ร่วมมือกับ IWRAW-AP มูลนิธิมานุษยยะ และ The Seagull: Human Rights Peace & Development Institute จัดอบรมการเขียนงานเชิงสร้างสรรค์ในสามพื้นที่ของไทยและพม่า/เมียนมา ผู้หญิง 30 คน ซึ่งมีพื้นเพที่หลากหลายและไม่มีประสบการณ์เขียนงานอย่างสร้างสรรค์มาก่อนได้เขียนเรื่องราวและ ความคิดเพื่อเสนอให้กับเรา ต่อมา มีการนำบทความทั้ง 24 ชิ้น มารวพิมพ์เป็นหนังสือเล่มนี้และแปล ออกเป็นภาษาอังกฤษ ไทยและพม่าเพื่อการจัดพิมพ์ในแต่ละภาษา

บรรดาผู้หญิงที่หลากหลายซึ่งเขียนงานและได้รับการตีพิมพ์ครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นนักเขียนมือใหม่เพื่อนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้สู่โลก หลายคนต้องใช้ความกล้าหาญเอาชนะความลังเล สงสัยในตัวเอง อันเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและเป็นครั้งคราว พวกเธอไม่ได้รับการศึกษาในระบบและยังได้รับความทุกข์ทรมานใจจากสงคราม ความขัดแย้ง และความรุนแรง

แม้งานเขียนของพวกเธออาจดูกระด้างและขาดการเจาะโน้ไปบ้าง แต่หวังว่าท่านผู้อ่านจะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่จริงใจในงานเขียนเหล่านี้ ขอขอบคุณเป็นพิเศษต่อผู้หญิงที่สร้างแรงบันดาลใจเหล่านี้ ซึ่งได้เดินทางมาเข้าร่วมอบรมกับเรา และเป็นส่วนหนึ่งของพี่น้องสตรีที่หลากหลายที่ร่วมแบ่งปันความไว้วางใจต่อกัน

ALTSEAN-Burma ขอขอบคุณ Women's Fund Asia ที่สนับสนุนโครงการนี้ โดยเฉพาะโครงการ Leading from the South ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศเนเธอร์แลนด์ หากไม่ได้รับความสนับสนุนจากพวกเขาเราย่อมไม่อาจจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ได้

ทั้งยังต้องระบุด้วยว่าบทความภาษาไทยหลายเรื่องในหนังสือ ได้ถูกนำไปใช้เพื่อการอภิปรายเป็นครั้งแรกระหว่างการอบรมใน ปีพ.ศ. 2561 ด้วยการสนับสนุนจาก Canadian Fund for Local Initiatives (CFLI)

เรายังขอขอบคุณความช่วยเหลือจาก ดร. เจนี คอนเว เฮอรอน ซึ่งร่วมเดินทางกับทีมงานภาคสนามของเราในช่วงกว่า 12 ปีที่ผ่านมา ระหว่างจัดอบรมให้กับกลุ่มผู้หญิงระดับรากหญ้า เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแบ่งปันเรื่องราวของตน และเพื่อรณรงค์กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังขอขอบคุณ คุณเทียนนี่ โอ คุณศรัทธา หัตถิรัตน์ ทีมงานของมูลนิธิมานุษยะ และซอฮ่อง ซึ่งช่วยเป็นล่ามระหว่างการอบรมและเป็นผู้แปลบทความเหล่านี้ ทั้งเรายังต้องขอขอบคุณสมาชิกและอาสาสมัครทุกคนของทีมงาน ALTSEAN-Burma ซึ่งทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จได้

เด็บบี สตีลทฮาร์ด ผู้ประสานงาน ALTSEAN-Burma

.

คำนำ

เว เว นู

ในฐานะลูกหลานชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นทั้งมุสลิมและโรฮิงญา ดิฉันใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ช่วงที่โตขึ้นมาในกรุงย่างกุ้ง ถูกเลือกปฏิบัติทั้งที่โรงเรียน ตลาด และตามท้องถนน ครูมักเรียกให้มายืนที่หน้าชั้น บางครั้งก็พูดจาหรือกระทำการเพื่อทำร้ายจิตใจและร่างกายของดิฉัน

คนในสังคม เมียนมาแบ่งแยกอย่างชัดเจนในการปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในประเทศ สิ่งที่เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ของคนทั่วไป อย่างเช่นการขอบัตรประจำตัวหรือการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาในโรงเรียนกลายเป็นเรื่อง ที่ซับซ้อนทำให้เกิดภาระที่ยุ่งยาก เราต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติมากมาย ในกระบวนการที่ดู เหมือนเล็กน้อยเหล่านั้น

ชาวโรฮิงญาและชาวมุสลิมทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กในรัฐยะไข่ ต่างตกเป็นเหยื่อการประหัตประหารที่เข้มข้นและเป็นระบบยิ่งกว่า ผู้หญิงอย่างดิฉันต้องถูกกระทำด้วยความรุนแรงอย่างเหลือทนถูกผลักให้อยู่ชายขอบและถูกกีดกัน ในบรรดาผู้บริสุทธิ์ที่ถูกสังหารหรือถูกจับกุม ทรมาณหรือถูกบังคับให้เป็นลูกหาบของทหาร ประกอบด้วยเพื่อนในวัยเด็กของดิฉัน รวมทั้งญาติ ชีวิตของดิฉันเหมือนตำราบทหนึ่ง หากท่านต้องการเรียนรู้ถึงการเลือกปฏิบัติที่รุนแรงและการผลักให้อยู่ชายขอบ ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ยากสาหัสสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะในเมียนมา

เมื่อดิฉันเติบโตใหญ่มีความรู้และประสบการณ์มากขึ้น ก็ตระหนักว่าสิ่งที่ได้ประสบพบเห็น ไม่ได้แตกต่างจากผู้หญิงคนอื่น ๆ จากหลายชุมชนและในหลายประเทศร่วมภูมิภาค เรื่องราวความรุนแรงของกองทัพ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ทั้งจากการแบ่งปันของผู้หญิงในจังหวัดปัตตานีทางภาคใต้ของไทย เป็นเรื่องราวที่คุ้นเคยสำหรับดิฉันและประชาชนในเมียนมา รัฐยะไข่ รัฐกะฉิ่น และที่อื่น ๆ เรื่องราวการถูกผลักให้อยู่ชายขอบเพียงเพราะอัตลักษณ์ของเราไม่ใช่เรื่องแปลก ประหลาดสำหรับพวกเราเลยแม้จะเป็นเรื่องที่น่าเศร้าก็ตาม เป็นเหมือนโรคภัยที่ระบาดไปทั่ว ประเทศเมียนมาและภูมิภาค

เรื่องราวในหนังสือเล่มนี้สะท้อนถึงชีวิตดิฉัน ชีวิตและการต่อสู้ของผู้หญิงที่เป็น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชายขอบ ผู้หญิงที่มาจากพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบเป็นเรื่องราวของความเจ็บปวด และผู้หญิงในหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่เพิ่งเขียนหนังสือเป็นครั้งแรก สามารถเอาชนะข้อจำกัดที่เกิดจาก ความ

รุนแรง การถูกกีดกัน การผลักให้อยู่ชายขอบ และเพราะอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อมาเล่าเรื่องราวบางส่วนให้เราฟัง เสียงของพวกเธอเมื่อรวมกันแล้วจึงแสดงถึงความกล้าหาญและมีพลัง

ดิฉันขอคารวะผู้หญิงซึ่งแบ่งปันเรื่องราวของตนเอง ดิฉันได้รับแรงบันดาลใจจากความกล้าหาญและเจตจำนงของพวกเธอ ดิฉันอยากบอกกับพวกเธอว่า เรายังต้องสู้ต่อไป และเชื่อมั่นว่าเราต่างเกิดมาเท่าเทียมกัน ต่างมีเสรีภาพและศักดิ์ศรีโดยธรรมชาติ ไม่ว่าเราจะเป็นใครก็ตาม สุดท้ายแล้ว เราทุกคนล้วนเป็นมนุษย์คล้ายคลึงกัน นั่นคือจิตวิญญาณที่จะช่วยให้เราเดินทางต่อไป เพื่อต่อสู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความยุติธรรม โดยไม่หวาดกลัวต่อผู้ที่คิดร้ายต่อเรา และผู้ที่คำกล่าวจากความอยุติธรรม

เราต้องต่อต้านและทำงานต่อไปเพื่อให้สังคมได้ยินเสียงของผู้หญิงเหล่านี้ ดิฉันหวังว่าเรื่องราวของพวกเธอจะช่วย ทลายกำแพงซึ่งผู้กดขี่ได้ใช้แบ่งแยกกีดกันหัวใจ และความคิดของพวกเราออกจาก มนุษยชาติทั้งหมด เราจะต้องไม่ท้อถอย

เว เว นู เป็นผู้นำหญิงวัยเยาว์ของชาวโรฮิงญา เธอต้องตกเป็นนักโทษการเมืองตั้งแต่อายุเพียง 18 ปี ได้รับการปล่อยตัวเมื่อปี พ.ศ. 2555 หลังต้องติดคุกเจ็ดปีจากโทษทั้งหมด 17 ปีในเรือนจำอันแสงอันเลื่องชื่อ เพื่อเป็น การยกย่อง การทำงานทั้ง ในระดับประเทศและระดับโลกของเธอ วายวายนู ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในนักคิดระดับโลก 100 คน (100 Global Thinkers) โดย Foreign Policy Magazine และยังได้รับคัดเลือกเป็นผู้นำรุ่นต่อไป (Next Generation Leader) โดย Time Magazine และยังได้รับรางวัลสิทธิมนุษยชนอีกหลายรางวัล รวมทั้งรางวัลฮิลลารี คลินตันประจำปี พ.ศ.2561

กลับมาอยู่พร้อมหน้ากันอีกครั้ง

ชิน นาน นวม

คำในฤดูร้อนที่บ้านเจทลิน อบอวลไปด้วยเสียงไก่ขันที่นำหลงไหล ฟ้าแดงฉานทั้งผืน ต้นไม้เขียวแห่ง ใบร่วงลงเกือบหมด ปลิวไปตกปกคลุมตามถนนหนทาง ลำคลองที่สร้างขนานกับ ถนนในหมู่บ้านแห่งนี้ แสบไม่มีน้ำหลงเหลืออยู่เลย สักพักหนึ่ง ดิฉันเดินทางไปถึงโรงเรียนพระปริยัติธรรมวรเจต ซึ่งให้การศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายกับเด็ก ๆ ชาวปะหล่อง (ดาราอั้ง) หัวใจดิฉันเต้นถี่เร็ว มือไม้สั่นไหวและเย็นเฉียบ น้ำตาแห่งความปีติไหลร่วงลงมา พร้อมรอยยิ้มและความคิดที่ว่า เตียวคงได้เจอกับลูกสาวแล้ว ทั้งอาเพและอีพอย ดิฉันได้แต่สวดภาวนาว่า ลูกสาวคงไม่เย็นชากับ

ดิฉันเมื่อเราเจอกัน เพราะว่าดิฉันทั้งพวกเขาไปตั้งแต่มดเล็กมาก คิดถึงสี่ปีที่ผ่านไป ดิฉันรู้ว่าถ้าอาเนียนยังมีชีวิตอยู่ ครอบครัวเราคงไม่ลำบากเช่นนี้ ครอบครัวของเราอาศัยอยู่ในหมู่บ้านบนภูเขาที่รัฐฉาน เป็นชุมชนของชาวดาราอั้ง (ปะหล่อง) ที่หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งนี้ มีบ้านไม้หลังคาจาก อยู่ประมาณ 20 หลัง รายรอบด้วยขุนเขาเขียวขจี เกือบทุกหมู่บ้านทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการปลูกใบเมี่ยง ดิฉันชื่ออามจิน ดิฉันกับอาเนียนเคยมีชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขกับลูก ๆ อาเพ อายุสี่ขวบ และอีพอย อายุสองขวบ เราอยู่ด้วยกันในบ้านไม้หลังเล็ก ๆ รายรอบไปด้วยสวนผัก

ในคืนที่ฝนตกคืนหนึ่ง ครอบครัวเราต้องประสบเคราะห์กรรม อาเนียนถูกจับตัวไปและถูกเกณฑ์เป็นแรงงานบังคับ ดิฉันพยายามหลบหนีไปพร้อมกับ ลูกสาว ที่นอนอยู่ขนาบข้าง ลูกสาวคนโตถามว่า “แม่! พ่อจะกลับมาใช้ไหมคะ?” “เตียวพ่อต้องกลับมาแน่ลูก” ดิฉันตอบพร้อมกับน้ำตาที่ไหลรินบนสองแก้ม ลูกสาวคนเล็กซึ่งมีอายุแค่สองขวบ เธอยังไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นแต่สิ่งที่เราสวดอ้อนวอนกลับไม่ได้ผล อาเนียนเสียชีวิต ทำให้ดิฉันอยู่กับลูกเล็กๆ ทำไมอาเนียนถึงตาย? ใครเป็นคนฆ่าเขา? ดิฉันไม่รู้ว่าจะไป โทษใครดี

“ถึงโรงเรียนวรเจตแล้วครับ” ดิฉันตื่นจากภวังค์เพราะเสียงของคนขับรถ โรงเรียนแห่งนี้ ดูพัฒนาไปกว่าสามปีก่อนตอนที่ดิฉันต้องจากลูกสาวไว้ทั้งสองไป มีการสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม

ส่วนเด็กๆ เล่นกันอยู่เป็นกลุ่ม เด็กทุกคนจะถือจาน และช้อนมาที่โรงอาหารตอนที่ไต้ยีนนักเรียน ตะโกนเรียกว่า “ถึงเวลากินข้าวกลางวันแล้ว”

ดิฉันสอดสายตามองหาลูกสาวทั้งอาเพและอีพอยแต่หาไม่เจอ ดิฉันจึง เข้าไปกราบ นมัสการเจ้าอาวาสจากนั้นพระท่านก็นำลูกสาวทั้งสองมาพบ ตอนนี้ พวกเธออายุแปดขวบและห้า ขวบ ตัวใหญ่ขึ้นเล็กน้อย ขณะที่สวมกอดทั้งสองคน ดิฉันไม่สามารถกลืนน้ำตาไว้ได้พวกเรา สวมกอดและร้องไห้ด้วยกัน เราจะไม่พราก จากกันอีก แม้ว่าอีพอย ลูกสาวคนเล็กจะยังไม่ทักทาย ดิฉันก็ตาม

เรากินข้าวเย็นด้วยกันตามภัตตาคารทุกสัปดาห์ พรุ่งนี้เราจะเดินทางออกไป ด้วยกันแต่เช้า ดิฉันจึงช่วยลูกเตรียมจัดข้าวของอาเพไม่ยอมหยุดยั้ง และเอาแต่เดิน ตามหลังดิฉันตลอดเวลา จากนั้นเราได้พากันไปกราบขอบคุณท่านเจ้าอาวาสและได้ พูดคุยกันว่าสามปีที่ผ่านมา ลูกสาวของ ดิฉันเจอกับอะไรมาบ้างที่วัดแห่งนี้มีส่วน ช่วยเหลือดิฉันเป็นอย่างมากขณะที่ประสบปัญหายุ่งยาก ดิฉันสามารถฝากลูกเอาไว้ และออกไปทำงานที่อื่นได้

ช่วงค่ำแล้วขณะที่เรากำลังเตรียมตัวเข้านอน อาเพเข้ามาใกล้ตัวดิฉันและ มาขอนอน ข้างๆ ส่วนอีพอยนอนอยู่ข้าง ๆ กับพี่สาวของเธอ

คนในโรงเรียนวรเจตพากันหลับ เด็กทุกคนก็หลับด้วย แต่ดิฉันหลับไม่ลง แม้ว่า จะเหนื่อยล้าจากการเดินทางมาโรงเรียน ดิฉันสงสัยว่าเราจะมีชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างไรเมื่อเรากลับไปอยู่ ที่หมู่บ้านของเรา ดิฉันยังคิดถึงอีพอยซึ่งแสดงท่าทีมีนขากับดิฉัน ถึงแม้ว่าเธอจะเรียกดิฉันว่าแม่ก็ ตาม เธอเป็นเด็กขี้อายและดูเหมือนไม่อยากอยู่ใกล้กับดิฉัน เธอจะเข้ามาหากี่เฉพาะตอนที่เรียกหา เท่านั้น ตอนที่ดิฉันทิ้งเธอไว้และไปทำงาน เธอเพิ่งจะเริ่มหัดพูดเท่านั้นเอง ดิฉันได้แต่ปลอบใจตัวเอง ว่า อีกไม่นานเราจะ เป็นแม่ลูกที่ใกล้ชิดกันอีกครั้ง จากนั้นก็หลับไปพร้อมกับความคิดเหล่านี้

ตอนที่อานีจากไป ดิฉันประสบปัญหาในการดูแลสวนผักของเรา รวมทั้งต้องดูแลลูกสาว ทั้งสองคน ชาวบ้านหลายคนพากันดูถูกหรือดูแคลนเรา แทนที่จะยื่นมือช่วยเหลือหญิงหม้าย และ ลูกของดิฉันก็ไม่ใช่เด็กผู้ชายเสียด้วย แต่เป็นเด็กผู้หญิง ดิฉันจึงต้องส่งอาเพเข้าโรงเรียนในปีต่อมา อานีมักบอกว่า เราจะเลี้ยงลูกและสอนลูกด้วยกัน เราจะเป็นครูของลูกด้วยกัน ดิฉันต้องส่งลูกไป เรียนที่โรงเรียนในเมือง แต่ก็ไม่ว่าจะหาเงินจากที่ไหน แล้วถ้าเกิดดิฉันเดินทางไปทำงานที่ประเทศ จีนล่ะ? นั่นสิ! นั่นอาจเป็นหนทางเดียวที่จะทำได้ ท่านเจ้าอาวาสวัดในหมู่บ้านบอกดิฉันว่า ที่วัดมี โรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งเป็นโรงเรียนประจำที่ให้การศึกษโดยไม่คิดมูลค่ากับเด็กในเมืองจ๊อกเซ พวกเขาดูแลเด็ก ๆ เป็นอย่างดี และที่นั่นมีเด็ก ๆ ชาวदारาวัง (ปะหล่อง) เรียนอยู่เป็นจำนวนมาก

ดิฉันควรเอาลูกไปฝากไว้ที่โรงเรียนนั้น และเดินทางไปทำงานที่เมืองจันทหรือเปล่า? ไม่เอาสิ! อานี่ เพิ่งจะเสียไป และดิฉันก็ไม่อยากแยกกันอยู่กับลูกแต่คนทั้งหมู่บ้านต่างกดดันให้ดิฉันเดินทางไปทำงานที่เมืองจันทตอนที่ดิฉันยังเป็นสาว ๆ

ดิฉันต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เพราะอาพะจะต้องเริ่มเข้าโรงเรียนสัปดาห์หน้าแล้ว ดิฉันได้ข้อมูลว่า สามารถเดินทางไปทำงานที่เมืองจันทและสามารถเบิกค่าใช้จ่าย ในการเดินทางได้ภายหลัง ดิฉันต้องตัดสินใจที่ยุ่ยากมากที่สุดในชีวิต พวกเรา ต่างเดินทางกันไปโรงเรียนพระปริยัติธรรมวรเจต เราต้องเดินทางทั้งด้วยมอเตอร์ไซด์และรถยนต์เพื่อไปถึงที่โรงเรียน ดิฉันได้ขอให้ท่านเจ้าอาวาสช่วยดูแลลูกสาวให้ด้วย

“ลูกพะจ๊ะ!” ดิฉันบอก “แม่จะต้องเดินทางไกล ไปไกลมาก ช่วยดูแลน้องสาวด้วยนะ แม่จะเอาของเล่นและขนมกลับมาให้” จากนั้นดิฉันก็ส่งตัวอ๊อพอยซึ่งอุ้มอยู่ในมือให้กับท่านเจ้าอาวาส

“แม่! อย่าไปไหนเลย หนูอยากไปกับแม่!” ลูกสาวพากันร้องไห้

เป็นเวลาสามปีที่ดิฉันต้องตื่นขึ้นมาท่ามกลางฝันร้าย หมอนเปียกชุ่มด้วยน้ำตา แต่ตอนนี้ทุกอย่าง เป็นปกติแล้ว ดิฉันสามารถดูแลลูกได้แล้วตอนนี้ หลังจากไปทำงานสามปีที่เมืองจันท ถึงเวลาเช้าแล้ว ดิฉันจึงลุกจากที่นอน ส่วนลูกสาวและเด็กคนอื่น ๆ ก็ตื่นขึ้นมาเช่นกัน

หลังจากอาบน้ำและกินข้าวแล้ว พวกเราเตรียมตัวเดินทางกลับไปหมู่บ้านของเรา คนขับก็เตรียมพร้อมแล้ว เราจึงเดินทางไปมัสการลาท่านเจ้าอาวาส พวกเราต่างก็กราบท่านด้วยความเคารพหลังจากรับศีลรับพรจากพระท่านแล้ว เรากล่าวคำอำลาต่อกันพวกเราทั้งหมดกลับมาในรถยนต์ หลังจากลูกสาวได้ไปรำลาเพื่อน ๆ ของพวกเธอ อาพะนั่งอยู่ข้างดิฉัน ส่วนอ๊อพอย นั่งอยู่ข้างพี่สาวของเธอ จากนั้นเราก็ได้รำลาทุกคนอีกครั้งและเริ่มเดินทางกลับบ้าน ผ่านถนนที่คับแค้นและปกคลุมด้วยใบไม้แห้งของบ้านเจตสิน แต่ก็เต็มไปด้วยความหวังและความอบอุ่น

ชิน ชาน นวม เป็นเยาวชนนักเคลื่อนไหวชาวเผ่าโซ ซึ่งทำงานกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้พลัดถิ่นในเมียนมา

ได้แต่แอบไปร้องไห้

ทอน ไหม

เศร้าใจทุกครั้งเมื่อระลึกถึงเหตุการณ์เหล่านี้ หรือเมื่อต้องเล่าเรื่องนี้ให้คนอื่นฟัง มันเกิดจากประสบการณ์ของดิฉันที่เคยเป็นอาสาสมัครในค่ายที่พักพิงของผู้พลัดถิ่น ซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยสงครามที่ยืดเยื้อในภาคเหนือของภูฏาน ตอนกลับมาที่ค่ายนี้อีกครั้ง ดิฉันยังจำได้ถึงเรื่องราวที่ต่อว่คอนฝิ่นเล่าให้ฟัง ตอนที่มาเยี่ยมเธอครั้งก่อน

บ้านของคอนฝิ่นตั้งอยู่ในพื้นที่ไกลมากจากกุดขุย ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ห่างไกลมากที่สุดในตอนเหนือของภูฏาน และเดินทางไปถึงได้ยากมาก ตอนนั้นคนในหมู่บ้านกำลังเตรียมที่เพื่อปลูกพืชผล พวกเขาพูดคุยและทำกิจกรรมเหมือนปกติ แต่มันเป็นช่วงที่มีสงคราม ทหารมักเข้า ๆ ออก ๆ หมู่บ้านเป็นประจำ

ค่าวันหนึ่ง ทหารนายหนึ่งไปพบกับผู้ใหญ่บ้าน และขอให้ชาวบ้านออกจากหมู่บ้านให้หมด ชาวบ้านคิดว่ามันคงเป็นสถานการณ์ทั่วไป และขออนอนที่หมู่บ้านอีกหนึ่งคืน คอนฝิ่นและสามีจึงเข้านอน พอถึงเที่ยงคืนมีเสียงลูกปืนใหญ่ยิงถล่มเข้ามาใกล้กับทางเข้าหมู่บ้าน ชาวบ้านต้องหาทางหลบหนีเอาตัวรอดขณะที่ถูกลูกกระเบิดยิงใส่ คอนฝิ่นซึ่งท้องแก่แล้วไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี เธอตะโกนบอกสามีให้เก็บข้าวของและเอาลูกไปด้วย เธอกลัวมากและร้องไห้ เพราะกลัวจะลูกขึ้นได้ก็ลำบากมากเพราะครรภ์แก่แล้ว

เธอไม่รู้ว่าจะหลบหนีตามสามีไปอย่างไร เพราะตอนนั้นเกิดความกลัวสุดขีด ระหว่างที่วิ่งหนีเอาตัวรอดไปได้ครึ่งทาง คอนฝิ่นเดินต่อไม่ไหวเพราะเจ็บท้อง หลังจากต้องเดินมานานแล้ว

เสียงของการสู้รบไล่ตามพวกเขามา ชาวบ้านหลายคนยังคงวิ่งหนีเอาชีวิตรอด พวกเขาไม่ได้รับความช่วยเหลือ ต้องวิ่งหนีลึกเข้าไปในป่า หญิงชราคนหนึ่งบอกให้ผู้หญิงและเด็กที่เอาแต่ร้องไห้ให้เงียบเสียงลง เพื่อไม่ให้ ทหารตามมาได้ คนเหล่านี้มีความกลัวอย่างมากระหว่างที่วิ่งไป พวกเขาไม่รู้หรือว่ากำลังวิ่งเข้าไปในดงหนามด้วยเท้าเปล่า บรานของ สามีของคอนฝิ่นจับมือภรรยาและลูกอีกคนเอาไว้ พร้อมกับหัวข้าวของวิ่งหนี ขณะที่เสียงปืนระดมยิงอย่างเมามัน

พอไปถึงที่หมู่บ้านใกล้ถนนใหญ่ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านคอนผืนถาม ผู้ใหญ่บ้านของบ้านที่พวกเขาไปถึงว่า จะขอพักที่นี่ได้ไหม ตอนแรกผู้ใหญ่บ้านที่หมู่บ้านแห่งนี้ปฏิเสธไม่ให้พัก เพราะกลัวว่าจะเป็นอันตรายกับตัวเอง แต่ก็ทนไม่ได้ที่เห็นภาพของผู้หญิงที่เนื้อตัวเปียกหนาว ภาพของคนชราและเด็กที่เอาแต่ร้องไห้ระงอแง เขาจึงเปลี่ยนใจ และยอมให้ชาวบ้านเหล่านี้เข้าไปนอนพักที่ไร่ของเขาซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านไปอีกนิดหนึ่ง ขณะที่ชาวบ้านกำลังเตรียมสถานที่เพื่อพักผ่อน ชาวบ้านทั้งหมดรวมทั้งคอนผืนและสามีเพิ่งรู้ว่า พวกเขาไม่ได้เอาอะไรติดตัวมาเลย พวกเขาต้องไปตัดต้นไม้เล็ก ๆ เพื่อมาทำเสา เอาใบและเอาผ้าโสร่งสองผืนมาผูกกันทำเป็นที่นอน พวกเขาซมตาหลับไม่ลง ยังสงสัยอยู่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นความฝันหรือความจริงกันแน่ พวกเขาทั้งสามคน พ่อ แม่ และลูก ต่างมองหน้ากัน และนอนหลับโดยหวังว่าเมื่อตื่นขึ้นมาสถานการณ์จะดีขึ้น

บรรานของไต้ยีนเสียงร้องไห้ขณะที่กำลังหลับ เขารู้ว่าคอนผืนกำลังปวดท้องใกล้คลอด ตอนนั้นน้ำคร่ำแตกแล้ว พวกเขาถามหาหมอตำแย แต่ในบรรดาชาวบ้านที่หลบหนีมา ไม่มีใครเป็นหมอตำแยเลย โชคดีที่มีผู้หญิงบางคนจากในหมู่บ้านเข้ามาช่วยทำคลอด จนลูกคลอดออกมาได้อย่างปลอดภัย พวกเขาใช้เครื่องมือเท่าที่พอหาได้ และใช้มัดทั่วไปที่ชาวคะฉิ่นนิยมใช้เพื่อตัดสายสะดือเด็ก เพราะตอนนั้นไม่มีเครื่องมืออะไรเลย

เป็นคืนที่ยาวนานและน่ากลัวที่สุดสำหรับคอนผืน แต่ปัญหายังไม่หมดไป เพราะเธอไม่มีเสื้อผ้าที่จะมาห่อตัวลูกที่เพิ่งถือกำเนิดมา ส่วนแม่ก็ไม่มีผ้าห่มที่ช่วยให้อุ่น เมื่อมองหน้าสามี เธอได้แต่ร้องไห้ พร้อมกับมองลูกของตัวเองที่เกิดมา แต่ไม่มีผ้าห่อตัว เจ้าหนูน้อยที่เกิดมาช่างไม่รู้เรื่องอะไรกับโลกนี้เลย ชาวบ้านทนไม่ได้ พวกเขาจึงเอาเสื้อผ้าที่มีอยู่มามอบให้ จากนั้นก็เอาฟางมารองและเอาเสื้อผ้ามาปูทับทำเป็นที่นอนให้เด็ก พวกเขาพยายามใช้ใบไม้เพื่ออุดรูรั่วของเต็นท์ แต่ก็ไม่สามารถป้องกันสายลมหนาว ที่พัดผ่านตามท้องทุ่ง คอนผืนมองหน้าสามีและรำพึงว่า “ยังอีกตั้งนานกว่าจะถึงพรุ่งนี้” เธอรู้สึกเหนื่อยใจและสิ้นหวังมากแต่สามีหันหน้า ไปมองอีกทางหนึ่ง เหมือนกับไม่ได้ยิน พวกเขาพยายามซมตาหลับแต่ตอนนั้น ไก่ที่หมู่บ้านใกล้เคียงเริ่มขันแล้ว

เสียงขลุ่ยหลักทำให้ตื่นจากความคิดที่กำลังหมกมุ่น ด้วยความสงสัย ดิฉันจึงเดินไปตามเสียงที่ได้ยิน

คอนผืนและข้าวที่ติดอยู่ตรงกันหม้อ เพื่อเตรียมหุงใหม่ ดิฉันเดินไปหาเธอและเริ่มพูดคุยกัน เธอเปิดใจรับดิฉัน และเล่าให้ฟังถึงความแร้นแค้นของชีวิตเธอรู้สึกสิ้นหวัง เพราะคงไม่สามารถเลี้ยงลูกชายให้โตขึ้น เป็นคนมีการศึกษาอย่างที่เคยหวังได้ หลังจากพูดคุยกัน เธอวางหม้อข้าวลง และเอาเบะหมี่สำเร็จรูปที่ได้รับมาปรุงเป็นอาหาร เป็นเบะหมี่ ที่ผู้พลัดถิ่นทุกคนได้รับจากนั้นก็กิน

6 *เสียงของผู้หญิง พลังข้ามพรมแดนและกำแพงอุปสรรค*

บะหมี่ลงไป จากนั้นเธอเดินทางออกไปจากค่าย พร้อมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ไปเป็นแรงงานรับจ้าง
หลังจากดื่มชาเขียวกับเธอ ดิฉันจึงร่ำลาตอร์คอนฝันและออกจากค่ายที่พักพิงไป

*ทอน ไหม คือเยาวชนนักกิจกรรมที่ทำงานด้านสิทธิสตรี สิทธิในที่ดิน และการพัฒนาชุมชนในตอน
เหนือของรัฐฉานของเมียนมา*

กว่าฉันจะก้าวผ่านมรสุมชีวิต

หนึ่ง

ฉันเกิดมาในครอบครัวชนเผ่าพื้นเมือง “ปกากะญอ” ซึ่งอาศัยอยู่บนภูเขาทางตอนเหนือของประเทศไทย ฉันมีพี่น้องทั้งหมด 11 คน ผู้ชาย 7 คน ผู้หญิง 4 คน ฉันเป็นลูกคนที่สิบ ตั้งแต่เล็กจนโต ฉันมีความฝันที่จะเรียนในระดับที่สูง ๆ ตอนเด็ก ๆ ฉันเห็นแม่ทำงานหนักมาทุกวัน เพื่อให้ลูกมีกิน ทุกครั้งที่แม่กินข้าว แม่จะป้อนข้าวให้ลูกไปด้วยตลอด มีอยู่คืนหนึ่ง ในตอนที่ฉันยังเด็ก แม่กำลังจะพาดินกับน้องเข้านอน ฉันเอื้อมมือไปจับมือแม่เพื่อให้แม่กอดฉันนอน ฉันได้แลเห็นรอยอะไรไม่รู้ อยู่บนหลังมือของแม่ ฉันเกิดความสงสัย จึงถามแม่ว่า “แม่นี่เป็นรอยอะไรคะ” แม่ตอบฉันว่า “มันเป็นรอยรัก มีคนบอกแม่ว่า ถ้าสักไว้บนตัว เมื่อตายไปแล้ว เกิดใหม่อีกชาติ จะไม่ต้องเกิดเป็นผู้หญิงอีก” คำตอบที่ฉันได้รับจากแม่ทำให้ฉันได้เข้าใจว่าทำไม แม่จึงไม่อยากเกิดเป็นผู้หญิง แต่ฉันก็ไม่ถามอะไรแม่อีก และแม่จะสอนฉันตลอดว่า การเป็นผู้หญิง เราต้องเป็นผู้หญิงที่ดีต้องรัก นวลสงวนตัวต้องเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อแต่งงานแล้ว ต้องทำหน้าที่ภรรยาที่ดีไม่ว่าสามีจะผิดจะถูกต้อง หนักเป็นตัวอย่างที่ดี ให้ลูก คำสอน เหล่านั้นฝังอยู่ในจิตสำนึกฉันตลอด แต่ฉันก็มีความฝันว่าฉันต้องได้เรียนในระดับที่สูง ๆ เพราะฉันคิดว่าการศึกษาคือช่วยให้อ่อนแอที่ติดมีงานทำ มีรายได้ ที่สามารถดูแลพ่อแม่ได้ ฉันไม่อยากเห็นแม่ลำบากอีก แต่กว่าที่ฉันจะได้เรียนตามที่ฝันฉันต้องเผชิญกับการถูกต่อต้านจากแม่และพี่สาวคนโต ที่มองว่าผู้หญิงเรียนไป ก็ไม่มีประโยชน์ ไม่สามารถเป็นผู้นำได้ ดูแลตัวเองไม่ได้ ไปไหนมาไหนเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้ชายทั้งที่ความจริงแล้วผู้หญิงต้องทำงานหนัก และไม่มีโอกาสได้เรียน เหมือนผู้ชายเพราะพ่อแม่มักจะเลือกให้ผู้ชายได้เรียน ก่อนเสมอพวกเขาเชื่อว่า ลูกชาย จะสามารถเป็นผู้นำและช่วยเหลือครอบครัวได้

เมื่อฉันอายุได้เจ็ดปี พ่อได้พาฉันไปสมัครเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ หนึ่ง ทุกเช้าก่อนจะเดินข้ามภูเขาสองลูกเพื่อไปโรงเรียน ฉันต้องตื่นแต่เช้า เพื่อไปหาบน้ำจากบ่อน้ำท้ายหมู่บ้านสามถึงสี่รอบ เพื่อไว้ใช้ในบ้าน ในช่วงฤดูที่ต้องทำนา ฉันต้องตื่นตั้งแต่ตีห้า เพื่อไปจูงควายให้พี่ชายไถนา มีอยู่ครั้งหนึ่ง ฉันรู้สึกง่วงมาก ลืมตาไม่ขึ้นขณะที่กำลังจูงควายขณะไถนา ฉันเดินเซไปเซมา ทำให้ควายที่ฉันจูงเดินไม่ตรง และคันไถไม่ตรง พี่ชายเลยรู้ว่า ฉันต้องง่วงนอนแน่ ๆ ทำให้พี่ชาย

โมโห พี่ชายหยิบดินเหนียวขึ้นมาปาใส่หัวฉันตั้ง “พะ” ฉันตกใจตื่นพร้อมกับรีบจุกควายพร้อมดินเหนียวที่อยู่บนหัว โดยไม่กล้าวิ่งอีกเลย

ในหนึ่งสัปดาห์ฉันได้ไปเรียนมากที่สุดสามวัน บางวันฉันต้องแอบหนีไป โรงเรียนและฉันก็รู้ว่าเมื่อกลับมาถึงบ้าน ฉันจะต้องโดนแม่และพี่สาวคนโตตำ เหมือนทุกครั้งว่า “อยากเรียนมากใช่ไหม ถ้าอยากเรียนก็กินหนังสือแทนข้าวแล้วกัน ไม่ต้องมากินข้าวกับคนอื่น” บางครั้งฉันต้องกินข้าวพร้อมน้ำตา แต่ถึงอย่างนั้นฉันก็ยังคงหนีไปโรงเรียน เพราะฉันกลัวจะเรียนไม่ทันเพื่อน ณ ตอนนั้นคนในครอบครัวที่สนับสนุนให้ฉัน เรียนมีเพียงพ่อและพี่ชายคนที่สามซึ่งทั้งสองคนก็ไม่ค่อยอยู่บ้าน เมื่อฉันใกล้จะจบป.หนึ่งพ่อของฉันได้จากฉันไปด้วยโรคท้องร่วง เมื่อฉันสูญเสีย พ่อไปฉันจึงพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เรียนต่อ ตอนฉันขึ้นป.สาม ฉันตัดสินใจ ออกจากบ้านไปอยู่เลี้ยงลูกให้ครูที่หอพักโรงเรียนและเรียนไปด้วย ฉันเห็นเพื่อน คนอื่นได้เล่น ได้กลับบ้านหลังเลิกเรียน ฉันก็รู้สึกคิดถึงบ้าน แต่ฉันก็บอกตัวเองว่า ฉันต้องอดทนเพื่อที่จะได้เรียนต่อ ฉันอยู่กับครูช่วยเลี้ยงลูกให้ครูทำงานบ้าน ทุกอย่างที่ดินจะสามารถช่วยครูได้ ครูรักและเอ็นดูฉันมาก จนฉันจบป.หก ครูได้ย้ายไปสอนที่อื่นฉันจึงกลับมาอยู่ที่บ้าน ฉันจัดการทำเรื่องเรียนต่อในระดับ มอต้นด้วยตนเอง โดยมีครูประจำชั้นคอยช่วยเหลือ แต่ด้วยตอนนั้นฉันยังไม่มี นามสกุลเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ ครูจึงให้ฉันกลับไปบอกแม่ให้ไปดำเนินการทำเรื่อง ที่อำเภอ ฉันคิดหนักมากที่จะไปพูดกับแม่ฉันจึงไปคุยกับพี่ชายคนที่ฉันสนิทด้วย เพราะเขาเป็นคนที่มีรักและเชื่อฟังที่สุด พี่ชายได้คุยกับแม่และพาแม่ไปดำเนินการที่อำเภอสองวันจึงเสร็จ เมื่อกลับมาถึงบ้าน สีหน้าแม่เต็มไปด้วยความไม่พอใจ แม่ตั้งกระดากสองแผ่นขึ้นมาพร้อมกับโยนใส่หน้าฉันที่กำลังนั่งอยู่ และพูดขึ้นว่า “ไม่เคยมีลูกคนไหนทำให้แม่เหนื่อยและลำบากอย่างเธอนี้ใช้ใหม่คือสิ่งที่เธอ ต้องการแม่จะคอยดูซิว่าเมื่อเธอได้เรียนแล้วเธอจะสามารถโยนฉันขึ้นสวรรค์ ได้ไหมผู้หญิงอย่างเธอเรียนไปก็ไม่มีความได้” แล้วแม่ก็เดินเข้าห้องไป ณ ตอนนั้น ฉันรู้สึกผิดมากที่ทำให้แม่เดือดร้อน และคิดขึ้นได้ว่า แม่คงโกรธฉัน ที่ก่อนหน้านี้ฉันไม่กินนมแม่มาบอกให้ฉันแต่งงานกับลูกชายของเพื่อนแม่แต่ฉันปฏิเสธ และบอก แม่ว่าฉันอยากเรียนต่อ ฉันยังไม่พร้อมที่จะแต่งงานกับใคร แม่ตอบกลับมว่า “ถ้าอยากเรียนก็ส่งตัวเองเรียนคนเดียวแม่ไม่มีปัญญาส่งเธอเรียน” แล้วแม่ก็เดินออกไปพร้อมกับน้ำตา ฉันน้ำตาไหลฉันเข้าใจแม่แม่เคยพูดว่า “พ่อไม่น่าตายไปก่อนเพราะพ่อเป็นคนหาเงินเก่งสามารถดูแลลูกได้แต่พ่อก็ตายแล้วทิ้งให้แม่ดูแลลูกทั้งที่แม่ไม่มีความรู้ความสามารถอะไร” ฉันได้เรียนต่อมัธยมหนึ่ง พร้อมกับได้ทุนเรียนปีละสามร้อยบาทฉันรับจ้าง ในหมู่บ้านช่วงวันเสาร์ ส่วนวันอาทิตย์ฉันช่วยงานในครอบครัวช่วงปิดเทอม ฉันลงมารับจ้างอยู่บ้านครูแถวใกล้อำเภอฉันทำแบบนี้จนจบมัธยมสาม หลังจากนั้น ฉันก็พยายามหาหนทางที่

จะได้เรียนต่อในระดับมัธยมปลาย นับว่าฉันโชคดีมาก ที่ได้มีโอกาสรู้จักกับป้าไฉญคนหนึ่งท่านชวนฉันไปอยู่ด้วย ท่านอยากให้ฉัน ช่วยทำงานบ้านก่อนไปโรงเรียนหลังเลิกเรียนและช่วงปิดเทอม ท่านส่งฉันเรียน จนจบมัธยมปลายเมื่อจบแล้วฉันได้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โดยได้โควตา เรียนต่อในสาขาครุศาสตร์ เอกปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เมื่อฉันเข้ามาเรียนทำให้ฉันไม่มีเวลาว่างเลยฉันจึงคุยกับคุณป้าไฉญ ว่าฉันจะ กู้เงินกยศ.เรียน ฉันไม่ยอกรบกวนท่านอีก ท่านบอกว่า “ตามใจเธอนะ” ท่านติดต่อหอในให้ฉันได้เข้าพักหอใน ซึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายมาก แม้จะมีกฎระเบียบเยอะ แต่ฉันก็มีความสุขมาก เพราะฉันได้เพื่อน ได้รุ่นพี่ที่ดีกับฉัน

ช่วงปีหนึ่งฉันเรียนไม่ค่อยทันเพื่อน เพราะพื้นฐานฉันอ่อนกว่าเพื่อนโดยเฉพาะ วิชาคอมพิวเตอร์ฉันจึงต้องมีความพยายามมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ แต่ถึงอย่างนั้นฉันก็ไม่รู้สึกท้อชีวิตฉันเหมือนจะได้พบกับความสุขมากขึ้น ฉันคิดว่าอีกไม่นานเมื่อฉันเรียนจบแล้วฉันจะได้มีงานทำมีเงินเพื่อกลับไปดูแลแม่ แต่แล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น ฉันถูกล่อลวงและถูกข่มขืนจากคนที่ไว้ใจ เชื่อใจและให้ความเคารพ ในช่วงปีสอง จะขึ้นปีสาม ฉันแทบตายทั้งเป็น คิดอะไรไม่ออกกลัวไปทุกอย่าง ฉันได้แต่ร้องไห้เสียใจ เหม่อลอย คนเดียวที่ฉันนึกถึงในตอนนั้นก็คือแม่ฉันตัดสินใจกลับไปหาแม่ที่บ้าน และเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับฉันให้แม่ฟัง เมื่อแม่ฟังแล้วสีหน้าแม่บ่งบอกว่าแม่โกรธ และไม่พอใจฉันอย่างมากพร้อมกับพูดว่า “เนื้อตัวร่างกายเธอถ้าเธอไม่ยอม ไม่มีใครทำอะไรเธอได้” แล้วก็ลุกขึ้นเดินหนีไปพร้อมกับร้องไห้ฉันลุก ขึ้นเดินตามแม่ร้องไห้และพูดว่า ฉันขอโทษ แม่หันมามองหน้าฉันพร้อมกับพูดว่า “ห้ามเอาเรื่องนี้ไปพูดให้ใครฟัง เพราะมันเป็นเรื่องน่าอับอาย” เมื่อฉันได้ยินเช่นนั้น เข้าฉันทรุดลงกับพื้น ใจฉันเหมือนถูกมีดแทงเข้าอย่างแรง ฉันคิดในใจว่า แม่แต่แม่ก็ไม่รักและอยู่เคียงข้างฉัน แล้วฉันจะมีชีวิตอยู่เพื่อใคร

ฉันกลับลงมาในตัวเมืองเชียงใหม่ไปที่หอพักพร้อมกับยานอนหลับ

หนึ่งกระปุกที่ฉันแฉีกระหว่างทางฉันเปิดประตูห้อง ก้าวเท้าเข้ามาในห้องด้วยใบหน้าที่เต็มไปด้วยน้ำตา ในสมองคิดแค่ว่า ฉันไม่ใช่ผู้หญิงที่ดีลูกที่ดี เหมือนที่แม่เคยสอนฉันอีกต่อไปแล้ว ฉันไม่ควรมีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้อีก ความตายเท่านั้นที่จะช่วยให้ฉันพ้นจากความเจ็บปวดทุกข์ทรมานนี้ได้

ฉันนอนลงบนเตียงด้วยความรู้สึกหมดหวังไร้เรี่ยวแรง แล้วค่อย ๆ กรอกรยานอนหลับทั้งหมดลงในท้อง น้ำตาไหลออกมาอยู่ตลอดเวลา ฉันค่อย ๆ หลับตาลงจนหลับไปแต่ฟ้าก็ไม่ยอมให้ฉันจากโลกใบนี้ ฉันหลับไปโดยไม่รู้เรื่อง สามคืนสองวันพอรู้สึกตัวอีกทีคือมีอาการปวดท้องและอาเจียนอย่างรุนแรงจนรุ่นพี่ ในหอมาเจอและพาไปโรงพยาบาล อาการดีขึ้น เพื่อน ๆ และรุ่นพี่ตามมาถามไถ่ว่าเป็นอะไรมาไหม มีเรื่องอะไรไม่สบายใจรีบเล่า แต่ฉันก็ไม่กล้าบอกใครฉันต้องอยู่

กับฝันร้ายนั้นเป็นเวลายาวนาน ทุกคืนฉันต้อง นอนฝันร้ายและตกใจตื่น และแอบร้องไห้ฉันต้อง กลายเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้า กรดไหลย้อน เครียดลงกระเพาะ จนน้ำหนักฉันลดลงอย่างรวดเร็ว หน้าตาฉันดูซีดเหมือนคนไม่มีเลือด

เมื่อฉันกลับไปเยี่ยมบ้านหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นกับฉัน คนในครอบครัว ชุมชน เห็นฉันต่างก็ถามว่าไม่สบายรีเปล่า หรือไปทำอะไรมา บางคนก็นินทาฉันว่า “สงสัยไปทำแท้งมาแน่ๆ” มีอยู่วันหนึ่ง ฉันนั่งคิดถึงความตายพร้อมกับร้องไห้ ฉันพยายามฆ่าตัวตายหลายครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ จนมีผู้ชายคนหนึ่งเข้ามาในชีวิตฉัน คอยช่วยเหลือให้กำลังใจและดูแลใส่ใจฉันทุกอย่างในเวลาที่เขาอยู่ใกล้ฉัน แม้เวลาที่เขาห่างไกลเขาก็จะติดต่อมาหาฉันทุกวัน เขาจะพูดเสมอว่าไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นให้ฉันเข้มแข็งและเขาจะคอยอยู่เคียงข้างฉันตลอดไป เขาอยู่เคียงข้างฉันเป็นเวลา เจ็ดปี จนอาการฉันดีขึ้นมากที่สุดท้ายเราก็ตัดจากกันไป เขาไปมีผู้หญิงคนใหม่ แต่ฉันก็ไม่เคยรู้สึกโกรธเขาเพราะ ตลอดเวลาที่เขายู่กับฉัน ฉันไม่เคยทำอะไร ให้เขามีแต่ทำให้เขาเหนื่อย เครียด และลำบากทั้งกายและใจ ฉันเชื่อว่าการที่เขาเข้ามาในชีวิตฉันคงเป็นเพราะเราเคยติดกรรมต่อกันไว้เมื่อชาติที่แล้วชาตินี้เขาจึงต้องมาชดใช้ให้ฉัน เมื่อเขาหมดกรรมต่อฉันเขาก็ต้องไป ช่วงเวลาที่เขาอยู่กับฉันฉันตัดสินใจไปพบจิตแพทย์ที่โรงพยาบาลสวนปรุง ในตัวจังหวัด เชียงใหม่ ฉันอยากหายจากอาการของโรคซึมเศร้า ในช่วงแรกประมาณปี พ.ศ.2549 ฉันต้องกินยาโรคซึมเศร้าวันละ 12 เม็ด เป็นเวลา 3 เดือน หลังจากนั้นเหลือวันละ 9 เม็ด เป็นเวลา 1 ปี และวันละ 6 เม็ดเป็นเวลา 2 ปี มาเป็น 3 เม็ดต่อวัน จนฉันรู้สึกดีขึ้นมากแล้วจึงไปคุยกับหมอ ว่าไม่อยาก กินยาอีกหมอเองก็บอกฉันตลอดว่ายาพวกนี้กินนานไม่ดีต่อร่างกาย หากเราควบคุม ความคิดได้ด้วยตัวเองจะดีมาก

คุณอนิทัต ทองจันทร์ สอนให้ฉันเข้มแข็ง ยืนด้วยตัวเองให้ได้แม้ไม่มีเขาอยู่เคียงข้างอีกต่อไป ช่วงแรก ๆ ที่ไม่มีเขาอยู่เคียงข้าง มันเหมือนฉันต้องอยู่อย่างเดียวดายบนโลกใบนี้ เมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งปี ทุกอย่าง ในใจฉันก็ค่อย ๆ ดีขึ้นจิตใจฉันเข้มแข็งขึ้นมาก

แต่แล้วก็มีผู้ชายคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของเพื่อนฉันเข้ามาในชีวิตฉัน เขาคอยติดตามฉันกับเพื่อนไปทุกที่ บางครั้งคอยบงการบังคับฉันทั้งที่ฉันคิดว่าเขาคือเพื่อน จนฉันเริ่มรู้สึกไม่ดีและพยายามหลบหน้าเขาไม่ต้องการเจอเขาอีก แต่แล้ววันหนึ่ง ขณะที่ฉันอยู่กับพี่สาวที่หอพัก เขาก็มาอาละวาดเขามีอาการมึนเมาอย่างหนัก เขาพยายามพังประตูหน้าต่างหอพัก จนพี่สาวฉันซึ่งกำลังนอนป่วยอยู่ ใช้ให้ฉันเปิดประตูให้เขาแต่ฉันบอกพี่สาวว่า “ถ้าเปิดประตู เขาต้องเข้ามาทำร้ายเราแน่” แต่พี่สาวกลับพูดว่า “เขาไม่กล้าทำอะไรเราหรอก เพราะพี่อยู่ด้วย” ฉันตัดสินใจเปิดประตูให้เขา เมื่อเขาเข้ามาเขาก็ดึงแขนฉัน ให้ฉันออกไปกับเขา แต่ฉันจับขอบเตียงไว้ ไม่ยอมไปกับเขา เขา

พยายามดิ้นและกระซอกแซกฉัน จนทำให้พี่สาวที่อยู่บนเตียงนอนกลิ้งไปกลิ้งมา พี่สาวบอกให้เขาหยุด แต่เขาก็ไม่หยุด เขาบอกว่าถ้าฉันไม่ยอมออกไปกับเขา เขาก็จะไม่ปล่อย ตอนนั้นฉันคิด เป็นห่วงพี่สาวกลัวว่าเขาจะทำร้ายพี่สาวด้วยจึงยอมออกไปกับเขา เขาลากฉัน มาที่ หอพักเขา และขึ้นใจฉันจนสำเร็จ เขาพูดขึ้นว่า “ต่อไปนี่ไม่มีวันหนีกูพ้น มึงเป็นของกู กูทำมึงท้อง ไม่มีใครเอาฉันแล้วจำไว้” ฉันร้องไห้และในใจคิดว่า “ยังไงฉันก็ไม่มีวันรักและใช้ชีวิตร่วมกับผู้ชายที่ทำร้ายร่างกายและจิตใจฉัน

ฉันภาวนาไม่ให้ตัวเองท้อง ช่วงเวลานั้นฉันรู้สึกเครียดและกังวลมาก ฉันกลัวจะท้อง จนได้หนึ่งเดือน ฉันจึงไปตรวจที่คลินิก หมอบอกว่าฉันท้อง ฉันร้องไห้ออกมา และตัดสินใจหนีลงไปอยู่กรุงเทพฯ เป็นเวลาสองสัปดาห์ ผู้ชายคน นั้นโทรหาพี่สาวฉันและบอกว่า ฉันท้องกับเขา เมื่อฉันเปิดมือถือ ฉันพบว่าข้อความจากพี่สาวหลายข้อความ ฉันจึงตัดสินใจโทรกลับไปหาพี่สาว พี่สาวขอให้ฉันกลับบ้าน เพื่อมาทำพิธีขอขมาและแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น เพราะพี่สาวบอกว่าแม่เครียดมากที่ฉันทำให้ครอบครัวอับอาย ฉันตัดสินใจกลับมาด้วยความรู้สึกทุกข์ใจอย่างมาก

เมื่อกลับมาถึงบ้าน เสียสละห้องนอน การถูกซ้ำเติมต่อย้าจากคนในครอบครัวชุมชนเต็มไปหมด ฉันพยายามทนใช้ชีวิตในชุมชนในบ้านที่ไม่มีใครเข้าใจด้วยความรู้สึกที่แสน เจ็บปวด ทรมาน ฉันต้องนอนร้องไห้ทุกคืนเวลาที่อยู่บ้านโดนแม่ด่า พอมาใช้ชีวิต ในเมืองกับผู้ชายที่ได้ชื่อว่าเป็นสามี ก็ถูกบังคับสารพัดเพื่อตอบสนองในสิ่งที่เขา ต้องการให้ฉันเป็นแบบที่เขาปรารถนา ฉันต้องไปนั่งรอเขาเวลาที่เขาไปเวทีมวย ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีแต่กลิ่นเหล้าควันบุหรี่ บางครั้งฉันต้องนั่งอยู่กับเขาเวลาที่เขา นั่งกินเหล้ากับเพื่อนจนถึงตีสองวันไหนที่ฉันรู้สึกว่าร่ากายไม่ไหว ฉันก็ไม่ยอมไป กับเขาและทำให้เขาไม่พอใจและใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจฉัน ชีวิตฉันแทบหาความสุข ไม่เจอเลย ฉันเคยคิดจะฆ่าตัวตายอีกครั้งตอนท้องได้สามเดือนแต่ฉันก็ทำไม่ลง เมื่อนึกถึงลูกที่อยู่ในท้องซึ่งเขาไม่รู้เรื่องอะไรเลย

ฉันอดทนรอจนคลอดลูกสาว ออกมา เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 เธอคือนางฟ้าน้อย ที่ฉันต้องมีชีวิตอยู่เพื่อเธอ เธอคือกำลังใจที่แสนยิ่งใหญ่ของฉัน ในวันที่เธอคือทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตฉัน ขอขอบคุณที่ฟ้าส่งเธอมาอยู่กับฉัน

ทุกวันนี้ ฉันได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น โดยการชักชวนของพี่หน่อเอริ ทุ่งเมืองทอง ฉันลุกขึ้นมาทำงานเป็นจิตอาสา ด้านสิทธิผู้หญิงชนเผ่า เพราะฉันเชื่อว่ายังมีผู้หญิงชนเผ่าที่ตกอยู่ในสภาพเดียวกับ ฉัน แม้ฉันจะไม่สามารถช่วยเหลือผู้หญิงที่เจอเหตุการณ์เลวร้ายได้ทุกเรื่อง แต่ฉัน จะขอเป็นกำลังใจและพร้อมอยู่เคียงข้าง รับฟังเขาอย่างเข้าใจ

12 เสียงของผู้หญิง พลั้ข้ามพรมแดนและกำพองอุปสรรค

หญิง เป็นนักกิจกรรมชาวกะเหรี่ยงสะกอ ที่ทำงานให้กับเครือข่ายผู้หญิงชนเผ่าพื้นเมืองในภาคเหนือของประเทศไทย

แบงก์หนึ่งร้อยจ๊าดกับเรื่องราวที่อยู่เบื้องหลัง

นอง คบยา

เมย์ซึ่งปรกติเป็นคนใจเย็นต้องรู้สึกประหลาดใจเล็กน้อย และเดินช้าลง เมื่อได้ยินเสียงดังออกมาจากบ้านหลังหนึ่ง ในละแวกบ้านซึ่งปรกติไม่ค่อยมีเสียง เป็นเสียงหญิงชราคนหนึ่งและเด็กอายุประมาณ 10 ขวบ เด็กยืนอยู่หน้า ของผู้หญิง ตรงชั้นบันไดของบ้านไม้เล็ก ๆ หลังเก่า เมย์สังเกตเห็นหญิงชราเฒ่าคนหนึ่ง ที่ยืนอยู่ใกล้กับเด็ก และเพิ่งรู้ว่าเสียงที่ได้ยินเป็นเสียงพูดของหญิงชรา กับเด็กนั่นเอง ด้วยความสนใจ เธอจึงหยุดนิ่งมองดูรับฟังสิ่งที่พวกเขาคุยกัน

เด็กกำพร้า 100 จ๊าด ที่ยืนอยู่ไว้ในมือ และใช้สองมือประคองส่งคืน ให้หญิงชรา พร้อมกับเดินจากไปด้วยฝีเท้าหนักหน่วง คอดก มือกำแน่น เมย์ไม่คิด ว่าคุณยายจะเข้าใจถึงความเกลียดชัง ความขมขื่น และความขุ่นเคืองใจ ที่สะท้อน จากสายตาของเด็กได้

ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจที่จะได้พบเห็นและได้ยินเรื่องราวเช่นนี้ใน บริเวณที่เมย์อาศัยอยู่ คนส่วนใหญ่แถวนี้ทำงานเป็นแรงงานรับจ้างรายวันที่โรงสี โรงเกลือ และโรงงานวันเส้น เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว เราจึงมักได้ยินเสียงคำทอ เสียงบ่นเสียงตะโกนคำของคนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ เวลาที่ลูกหลานมาขอเงิน จากพ่อแม่ไปโรงเรียน แต่พ่อแม่ไม่มีเงินให้ เมย์คิดถึงชีวิตในวัยเด็กของตนเอง ระหว่างที่ทอดสายตามองเด็กที่เดินจากไป เมย์เองก็เติบโตขึ้นมาในครอบครัว ยากจนเธอยังจำได้ถึงชีวิตในตอนนั้น เธอต้องเรียนหนังสือไปพร้อมกับช่วยเหลือ พ่อแม่ทำงานบ้านด้วย

บ้านเกิดของเมย์อยู่ที่เมืองปะเตัง บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ อุซัวอุ่นน้ำ ของเมียนมา แต่สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว ค่อย ๆ เลวร้ายลง หลังจากรัฐบาล ทหารเวเนซุเอลา 55 ไร่ซึ่งเป็นของครอบครัวเมย์ไป ทำให้ไม่สามารถทำกิน ในที่ดินของตนเองต่อไปได้ รัฐบาลชดเชยด้วยการให้ที่ดินผืนอื่นกับครอบครัว แต่เป็นที่ดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ไม่สามารถปลูกพืชผลอะไรได้ทำให้ชีวิตเกษตรกร ต้องยากลำบากตกงาน

เนื่องจากเป็นครอบครัวที่มีลูกหลานหลายคน แม่ของเมย์จึง เริ่มขายข้าวแกงใกล้กับ ตลาดริมแม่น้ำ ส่วนพ่อต้องทำงานเป็นพนักงานบัญชีให้กับ โรงงานเกลือที่อยู่ใกล้ ๆ แม่ต้องขายไข่ไก่และไข่เป็ดจากฟาร์มของลุงที่ตลาดใกล้ บ้านเพื่อหาเงินจ่ายค่าเทอม ระหว่างที่กำลังเรียนชั้นป.3 ในโรงเรียนแถวบ้านเธอจะ ได้กำไรประมาณ 100 จ๊าด ถ้าขายไข่เป็ดได้ 10 ฟองต่อวัน แต่บางวัน เธอขาย ไข่เป็ดไม่ได้แม้แต่ใบเดียวแต่เมย์ก็ให้คุณค่ากับรายได้เหล่านี้ และยังคงนำไปขาย อย่างสม่ำเสมอ สำหรับเมย์แล้วเธอรู้สึกอับอายอยู่บ้างกับสายตาของเพื่อนร่วมโรงเรียนเวลาที่พวกเขา มาตลาดพร้อมกับพ่อแม่ บางคนมองด้วยความเห็นใจ บางคนก็มองด้วยความดูถูกเหยียดหยามว่าเธอ เป็นแม่ค้าคนหนึ่ง เมย์ได้แต่ก้มหน้า มองเซ่ใส่ไข่ เวลาเจอคนรู้จัก เพราะเธอไม่ต้องการ ให้เพื่อน และพ่อแม่ของเขา เห็นน้ำตาที่ไหลบนใบหน้า เธอพยายามทำใจปลอบใจตัวเองว่า “มันก็ไม่ใช่อะไรเรื่อง น่ายอายนี่นา ฉันไม่ได้ขโมยของคนอื่นมาขายสักหน่อย ฉันรู้สึกเป็นงานที่มีเกียรติ ฉันรู้สึกได้ ช่วยเหลือพ่อแม่และภูมิใจด้วยสิ”

เมื่อใกล้ถึงเวลาเรียน เมย์จะปิดตลาดใส่ไข่เป็ด เอาไข่เป็ดที่เหลือใส่ลง ในเชิง จากนั้นก็รีบ กลับบ้านไปอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าและไปโรงเรียน เมย์ยังต้อง ไปช่วยแม่ที่ร้านขายกล้วยเดี่ยวโมฮิงกา ใกล้กับตลาด ก่อนจะไปโรงเรียน หลังเลิก เรียน เธอไม่ต้องขายไข่เป็ดหลังจากจบป.3 และกำลัง ขึ้นป.4

วันหนึ่ง ครูประจำชั้นของเมย์เสนอให้เธอแข่งขันทดสอบความรู้ในวิชา หนึ่งของโรงเรียน เพราะเธอเก่งคณิตศาสตร์ เมย์ตอบรับด้วยความยินดี เพราะ ทราบว่าเป็นโอกาส ที่จะทำให้สามารถ สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนดี ๆ ในเมืองได้ ถ้าชนะได้รางวัลจากรายการนี้ ก่อนหน้านั้นเมย์ไม่กล้าคิด ผัน ว่าจะได้ลงแข่งขันใน รายการ ระดับโรงเรียนเช่นนี้มาก่อน ที่เมย์ไม่มีความมั่นใจเป็นเพราะว่า เด็กที่มักได้ลงแข่งขันในรายการแบบนี้ มักเป็นเด็กที่พ่อแม่มีปัญญาส่ง ให้เรียนพิเศษหลังเลิกเรียน

เมย์ไม่สามารถเตรียมตัว หรือไม่มีเวลาพอให้กับการแข่งขัน เพราะเธอต้องทำงาน ช่วยเหลือพ่อแม่ เธอต้อง ช่วยแม่ขายโมฮิงกาตอนเช้า ของวันที่ต้องแข่งขัน จนกระทั่งพ่อของเพื่อน ในโรงเรียนคนหนึ่งมาเตือนเธอว่า “นี่! มัวแต่ทำอะไรอยู่? ไม่ไปโรงเรียนหรือวันนี้? เป็นวันสอบ ไม่ใช่เธอ” พอขึ้นชั้นได้ เมย์ก็ออกจากบ้าน ซักจักรยานกลับไปที่บ้าน จากนั้นก็เปลี่ยนเสื้อผ้า รีบวิ่ง ไปโรงเรียน และเข้าไปในห้องสอบ เพื่อนคนอื่น มองด้วยความประหลาดใจที่เธอเข้าห้องสายแต่เมย์ ไม่ได้ใส่ใจอะไร เธอเข้าไปนั่งประจำที่และตอบคำถาม แต่ละข้อในกระดาษข้อสอบ ระหว่างที่ตอบ คำถามเมย์รู้สึกประหลาดใจ ทำไมคำถามมันง่ายแบบนี้? เธอแทบไม่ต้องเตรียมตัวอะไรเลย เธอยิ้ม พลังคิดในใจ หลังจากส่งกระดาษคำตอบให้ครู เมย์ไปหาเพื่อนซึ่งเอาคำตอบไปถามกับพ่อแม่

ตัวเองว่าเป็นคำตอบที่ถูกหรือเปล่า เธอก็อยากตรวจคำตอบของตัวเองเหมือนกัน พ่อแม่ของเพื่อนรู้สึกประหลาดใจว่าเธอสื่อตอบคำถามใหญ่ ๆ ได้ถูกต้อง ทำให้พ่อแม่รู้สึกไม่พอใจกับลูกของตัวเอง เธอรีบกลับบ้านอย่างมีความสุข คิดว่าอย่างไรเสียเธอจะต้องชนะในการสอบครั้งนี้ และคงได้รางวัลแน่ ๆ

อีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ครูประจำชั้นของเธอรื้อแม่ของเธอยืมมาพบ และบอกว่าถึงแม้เธอจะตอบคำถามใหญ่ ๆ ได้ดี แต่กลับไม่สามารถตอบคำถาม ในประเด็นเดียวที่ง่ายกว่าได้ สิ่งที่ยืมมาทำคือการลอกคำตอบมาใส่กระดาษคำตอบ ครูบอกกับแม่ของเธอยาวว่า “น้องเขาโชคร้ายจัง” จากนั้นครูก็หันมาที่เธอสื่อถามว่า “ทำไมเธอไม่มาหาครูในคืนวันก่อนสอบล่ะ? เพื่อน ๆ ของเธอมาฝึกตอบคำถาม เหล่านี้ที่บ้านครู แต่ที่เธอทำไม่ได้เพราะเธอไม่ได้มา” เธอรื้อสื่อกจกจนพูดไม่ออก ทันใดนั้นเธอรื้อว่าเธอจะไม่ได้รางวัลจากการแข่งขันครั้งนี้

“กรี้ง ๆ” ความคิดของเธอสื่อลดลงเพราะเสียงกระดิ่ง จากจักรยานที่ปั่น ผ่านไป เธอยังคงเดินไปคิดไปถึงชีวิตของเด็กหลายคนที่คล้ายกับเธอ เด็กอีกกี่คนที่ ต้องร้องไห้เวลาต้องขอเงินไปโรงเรียน เธอไม่อาจหยุดคิดได้เลยว่า ยังคงมีเด็กอีก จำนวนมากซึ่งอยู่ในสภาพที่เลวร้ายกว่าเธอเช่นกัน..... จบ

รัฐบาลทหารไม่เพียงทำให้เกิดผลกระทบและอันตรายต่อพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น หากยังรวมถึงพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำด้วย สำหรับเยาวชนในอนาคต พวกเขาต้องทำความเข้าใจและยอมรับกับสภาพที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และต้องพยายามบรรลุเป้าหมายที่เป็นความสำเร็จให้ได้

นอง คะบยา ทำงานรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนในเมียนมา

การกลับมาของจิตติ สาวน้อยอุรกลาไวยสู่บ้านเกิด

จิตติ

ดิฉันนายจิตติหรือชื่อเล่นว่ากบเป็นคนข้ามเพศของพี่น้องชาวเล ‘อุรกลาไวย’ (คนทะเล-ชาวเล) ตอนเป็นเด็กผมสูง ขี้นิดๆตัวดำล่ำซี้เล่น มักจะมีผมสั้น เสมอเพราะพ่อพาไปตัดบ่อยๆ เติบโตเป็นเด็กชายธรรมดาๆ คนหนึ่ง มีคุณแม่ หน้าตาใจดีผมสูงโปร่งคุณพ่อเป็นผู้ชายอ้วนสูงปานกลาง หน้าดู นิสัยขี้โมโหง่าย หงุดหงิดง่ายแต่ใจดีกับครอบครัวและคนคุ้นเคย กบยังมีคุณยายที่อวบท้วม เตี้ย หน้าตาใจดีเหมือนคุณแม่ และคุณตาผมสูงหน้าคม ดูดี แต่ใจดี ท่านอยู่บ้านคนละหลังกับพ่อแม่ของกบ กบยังมีพี่น้องร่วมสายเลือดอีก 5 คน กบเป็นคนสุดท้องแต่ในจำนวนนั้นเสียชีวิต 2 คน พี่ชายคน ที่หนึ่งกับพี่สาวคนที่สี่ เหลือลูกชาย 3 คนรวมกบ

ตอนประมาณอายุ 6-7 ขวบ กบเริ่มชอบไปรวมกลุ่มเล่นสนุกกับเด็ก ๆ ผู้หญิง เด็กผู้หญิงดูน่ารัก มีสีสัน แต่งตัวสวยตอนนั้นเริ่มรู้ว่าชอบเป็นผู้หญิง อยากแต่งตัวสวยๆ

พอพ่อเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงกบถูกบังคับอย่างรุนแรงให้เป็นเด็ก ผู้ชาย ปกติ ทุบตีด้วยมือของพ่อ บางทีก็ตีด้วยไม้เรียวจนตัวขึ้นลาย ตาพ่อบีบไล่ “ไปเลยนะ แกไม่ใช่ลูกชายกู เกิดมาทำไม ไปเลย ๆ” ยังชนเสื้อผ้าขาวของออกมาทิ้งหน้าบ้าน หลายต่อหลายครั้ง

แม้มักจะนั่งเงียบ บางทีก็สนับสนุนพ่ออย่างเสียไม่ได้ กบทำได้แต่ร้องไห้เสียใจ เก็บกด แต่เพราะกบรักแม่ รักพ่อ กบถึงทนอยู่ต่อ เดินไปเก็บข้าวของกลับเข้าบ้าน กบบอกตัวเองว่าต้องอยู่ให้ได้ ขนาดครอบครัวก็ยังไม่ยอมรับ แต่กบก็อยู่ได้ ทุก ๆ ครั้งจะได้

คุณยายคุณตา มาช่วยพูดกับพ่อแม่ ให้กำลังใจกับกบ รวมถึงญาติพี่น้องมันทำให้รู้สึกว่าการเป็นผู้หญิงมันไม่เป็นอุปสรรคอะไรกับกบ เลย แม้ว่ากบจะถูกขับไล่ออกไปหลายครั้งแต่กบก็ไม่ไป กบรักครอบครัว อยากอยู่กับครอบครัว

จนกระทั่งวันหนึ่งกบทนไม่ไหวแล้วไม่ไหวแล้วจริง ๆ กบก็ต้องไป อยู่กับ ป้า ที่จังหวัดสตูล ความเป็นอยู่ก็ไม่มี ไม่รู้หนังสือ ไม่รู้อะไรเลย ตอนนั้น กบอายุ 12-13 ขวบ ไม่มีความรู้ติดตัว

ป้าของกบปลอกใจว่า “กบไม่ต้องกังวลนะ สิ่งที่ครอบครัวไม่เข้าใจ กบต้องอยู่ให้ได้ยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง”

ป้าของกบถามว่า “ยังรักครอบครัวไหม?”

กบตอบว่า “รัก รักมาก”

ป้าถามว่า “จะท้อแท้ไหมกับอุปสรรคที่ครอบครัวขับไล่”

กบก็เลยพูดว่า “มันไม่ใช่อุปสรรค ของกบเลย”

กับคำที่ครอบครัวเคยดูถูกว่าเราเป็นเพศอย่างนี้ครอบครัวกบว่า “ทำอะไรไม่ได้หรอกงานก็ทำไม่ได้” กบว่า “ไม่ได้” กบต้องทำให้ได้ พิสูจน์ให้เขารู้ พิสูจน์ให้เขาเห็นว่ากบทำได้

ระหว่างนั้น คุณยายและคุณตาซึ่งอายุ 90 กว่าปี ตายเพราะความชรา คุณยายเสียไปก่อน คุณตามไปประมาณปีกว่าหลังจากนั้น

ตอนกบอายุ 15-16ปี ก่อนที่ท่านจะเสีย ท่านพยายามพูดกับพ่อแม่ของกบว่า “ตั้งแต่เล็กไปรักษามันทำไม มาตอนนี้จะไม่เอามันไว้ คอยดูนะ มันซังมาก มันจะได้ทิ้งคนนี้นะ” ณ ตอนนั้นกบไม่ได้อยู่ส่งท่านทั้งสองเลย

แล้ววันหนึ่งลูกสาวของป้ากลับมาเยี่ยมป้า ลูกสาวป้าแต่งงานกับหัวหน้า อุทยานที่จังหวัดพังงา พี่สาวดีใจที่เจอกับกบ กบก็ดีใจ

กบว่า “โอ๊ยพี่ เราได้เจอกันครั้งหนึ่งที่กบอายุ 8-9 ขวบ”

พี่สาวว่า “แม่ นี่ใช่กบหรือ” ป้าว่า “เออ เนี่ยแหละ” โอ๊ย พี่สาวดีใจ เขากอด

แล้วพูดกับกบว่า “ทำไมถึงได้มาอยู่ที่นี่”

กบก็เล่าว่า “พี่ที่กบได้มาอยู่ที่นี่ คือแม่กับพ่อ เขาไม่เอากบแล้ว เพราะเป็นแบบนี้” พี่สาวเลยว่ “โอ๊ย ไม่ต้องกลัว ไปอยู่กับพี่ใหม่ ที่เกาะสุรินทร์”

กบก็เลยตัดสินใจว่า “ได้ค่ะพี่แต่ขอไปอยู่แบบพนักงานนะคะ”

พี่สาวว่า “กบไปอยู่แบบคนในครอบครัว เป็นน้องสาว เป็นพี่น้องกัน ไปอยู่แบบสบายๆ ไปเลย ไม่ต้องทำงานอะไรนะ” แต่กบเห็นคนอื่นทำงาน มันไม่ได้นะ เราต้องช่วย กบก็เลยช่วยทำทุกอย่าง อยู่ไปอยู่มา แล้วเขาเชื่อใจกบ เพราะว่ากบไม่ได้ไปในทางที่ผิด กบไปในทางที่ดีมาตลอด

กบอายุประมาณ 17-18 มีงานประเพณีประจำปี ที่จัดปีละสองครั้ง เป็นงาน “ลอยเรือปาจ๊าก” (เรือปาจ๊าก หรือ เรือปลาจ๊าก เป็นเรือที่ทำด้วยไม้รำก่าทั้งลำและไม้ต้นเปิดที่ท้องเรือ) ยังเป็นวันพบปะเครือญาติชาวเล งานนี้เพื่อสะเดาะเคราะห์แก่คนในชุมชน ทำนายดิน ฟ้า อากาศ ขอ

วิญญาณบรรพบุรุษให้ช่วยคุ้มครอง กินเลี้ยงผีผู้เฒ่าประมาณ 2 วัน ตอบแทนก่อนการลอยเรือจำลองออกไป เชื่อว่าเรือจะนำพาความชั่วร้ายไปทิ้งทะเล

ภกถามพี่สาวว่า “พี่ กบขอกลับบ้านได้ไหม อยากไปหาแม่กับพ่อค่ะพี่ ถึงเขาจะขับไล่ยังไง เขาก็ยังเป็นพ่อของเรา แม่ของเรา”

พี่สาวว่า “ได้ ได้สิ กบจะกลับวันไหน”

กบว่า “กบจะกลับเดือนพฤษภาคม”

พี่สาวเลยว่ “ได้” พอเสร็จงาน กบก็เดินทางกลับบ้าน พี่สาวให้เงินก้อนนึ่ง

พอกบกลับไปถึง กบนึกว่พ่อกับแม่จะต่อว่กบ แต่ไม่เลย มันคืออารมณ์ชั่วครู่ชั่วคราว ในจุดนั้น พ่อไปถึงพ่อกับแม่ก็ดีใจนะ กบก็ดีใจ พอกบเข้าไป

พ่อก็ทักกบว่ “อ้าว กบกลับมาแล้วหรอ มา มา เข้ามาในบ้านลูก”

กบก็ว่ “แม่กบขอโทษนะที่...”

พ่อกบพูดแทรกขึ้นก่อนว่ “ไม่เป็นไรลูก พ่อก็ขอโทษลูกนะ ที่พ่อด่าลูก ลูกไม่เคยทำอะไรผิด ให้แม่กับพ่อต้องกังวล” มันก็เลยทำให้กบเกิดความรู้สึกและภูมิใจในจุดนั้น โอ้ย... กบดีใจจังเลยที่ได้กลับมาอยู่เป็นครอบครัวอีกครั้งนึ่ง มันเป็นความรู้สึกที่ดีมากๆ

กบมารู้ภายหลังว่ที่กานดาซึ่งเป็นหลานแท้ๆ ของพ่อของกบช่วยพูดกับ พ่อแม่ของกบ โทรมกับที่บ้านบ่อยว่กบเป็นเด็กดีไม่ติดยาไม่มั่วสุม ช่วยเหลือ สังคมไม่ทำเรื่องเสื่อมเสีย ทำให้พ่อกับแม่เริ่มเปลี่ยนความคิด

อยู่มาจนวันนึ่งเกิดคลื่น ‘สึนามิ’ เมื่อเกิด ‘สึนามิ’ พ่อของกบเป็นผู้นำ เป็นผู้นำในชุมชนเวลามีปัญหาอะไรพ่อจะต้องเดินทางไปในตัวจังหวัด เมื่อเจ้าหน้าที่ จังหวัดเรียกประชุม พ่อก็จะไปทุกที่ พ่อเป็นคนใจดีแบบที่ช่วยเหลือคนในชุมชน เมื่อบางคนตกสำรวจ พ่อก็ช่วยเหลือให้ได้มีสำเนาทะเบียนบ้าน ครอบครัวเหล่านั้นเขาก็ดีใจมากเลย

เขาว่ “โอ้ เขานับถือพ่อของกบ”

เขาว่ “ขนาดคุณไม่รู้หนังสือ แต่ทำไมทำได้ จังหวัดเล็ก ๆ เชื่อถือเขาได้ โห สุดยอด”

พ่อเกิด ‘สึนามิ’ พวกเราก็ได้หลบหนีพ้นโดยที่ไม่มีใครที่จะมีเสียชีวิตอะไรเลย ตอนนั้นที่กบอยู่ที่วัด แต่ได้ยินคนบ่กว่จะมีคลื่นยักษ์ แต่ไม่เข้าใจในตอนนั้น จนกลับมาถึงบ้าน เห็นคนอพยพ ขึ้นไปอยู่บนวัดที่อยู่บนภูเขา จึงตามไปอยู่ถึงสองคืน ถึงได้ปลอดภัย แต่บ้านเรือนก็มีเสียหายเป็นบางส่วนหลังจากนั้นก็มื่อคร้กรรมเข้ามาหลายองค์กรรมหาข้อมูล ที่นี้ องค์กรรมนั้น ๆ ก็เข้ามาชักนำคนในชุมชน เขาว่ “ผู้ใหญ่” (ผู้ปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน) เขาแทนชื่อพ่อของกบว่ ‘ผู้ใหญ่’

แต่จริง ๆ พ่อไม่ใช่ผู้ใหญ่ในชุมชน เขาว่า “ผู้ใหญ่ ข้อมูลประชากร ผู้ใหญ่รู้ไหม” เขายังว่า “ผู้ใหญ่ อยู่ประมาณกี่คน แล้วมีครัวเรือนเท่าไร” พ่อว่า “อันนี้ผมไม่ค่อยรู้นะ เดี๋ยว เดี๋ยวผมจะให้ลูกสาว (แทนที่จะเรียกว่าลูกชาย พ่อเรียกว่าลูกสาว) เดี๋ยวจะให้ลูกสาวทำข้อมูลนะ แล้วจะส่งคำตอบให้คุณ” เขาตอบ “ก็ได้” คำพูดนั้นทำให้เรารู้สึกดีใจและรู้ได้ทันทีว่าพ่อกบยอมรับกบแล้ว

พ่อก็สอนให้กบทำ ทำสำรวจทุกอย่าง แล้วพ่อเจ้าหน้าที่เข้ามาถามว่า “ในชุมชนนะ มีปัญหาอะไรบ้าง” ส่วนมากพ่อจะให้กบเป็นคนพูด กบว่า “เออ ปัญหามันก็มีนะ สีนามิมา บ้านพังไปบ้าง บางหลังก็ไม่พัง” เขาก็ถามว่า “มีคนเสียชีวิตไหม” กบว่า “ไม่มี พวกเราหนีรอดปลอดภัยกันหมด” แล้วเขาก็ว่า “ประชากรคุณมีกี่คน” กบว่า “ตอนนั้นมันเป็น 225 คน” เขาถามต่อว่า “แล้วก็ครัวเรือน” กบก็ตอบไปว่า “มี 44 หลังคาเรือน” เขาเลยถามกบว่า “นี่คุณเป็นอะไร” กบตอบไปว่า “ฉันเป็นลูกของพ่อผู้ใหญ่” พ่อของกบเสริมว่า “เออ เดี๋ยวนี้ให้ลูกเดินแล้ว สอนให้เขาเดินให้เขาต่อ เราเพราะว่ามีอายุแล้ว” มันก็เลยเกิดความภูมิใจว่า ถึงแม้เราเป็นคนข้ามเพศแต่เราก็สามารถทำความดี ให้กับชุมชนได้

ชาวบ้านในชุมชนเมื่อก่อนก็ไม่ค่อยชอบกบนะ เขาหาว่ากบว่า “เป็นอย่างนี้ คทำไม่ได้หรอก ทำไม่ได้เรื่องอย่างเงี้ย ไม่จริงหรอก เขา(หมายถึงตัวกบ)อายุ เขายาวนะคนเนี่ยเขาต้องอายุ” ที่จริงกบไม่อายุ ขนาดบัตรประชาชน มีคำนำหน้าเป็น ‘นาย’ กบก็ยังไม้อายเลยกบยังบอกเขาแบบตรงๆ เลยว่า “นั่นแหละชื่อของพี่” บางคนเขาก็ยังตกใจกบบอกว่า “ไม่ต้องตกใจ นั่นแหละชื่อพี่” บางคนเขาชื่นชมพี่ว่า “คุณสุดยอดนะที่คุณไม่อายเลย” เรานึกในใจจะอายุทำไม มันเป็นตัวตนของเรามันเป็นชีวิตของเราเราจะหนีไปไหนได้ ก็นั่นแหละคือตัวตน ของเรา ชื่อก็ชื่อของเราแถมเป็นนามสกุลของพระราชทานอีกซึ่งเราก็ภูมิใจ

พอจากจุดนั้นองค์กรต่าง ๆ ก็เลยเรียกกบไปเรื่อย ๆ ไปอบรมบางที่ก็กังวล นะว่าเราเป็นแบบนี้ เราจะกังวลกับเราไหมแล้วเราจะเข้ากับเขา ได้หรือเปล่าอย่างมาครั้งเนี่ยก็กังวลนะกังวลว่าเขาจะรับกบได้หรือเปล่าแต่กบมีพลังกบบอกตัวเองว่าต้อง ไปถึงแม้ว่าเราจะเป็นแบบนี้ในสังคมขนาดคนไทยเป็นคน ข้ามเพศเยอะ เขายังรับได้แต่กบเป็น ‘อุรุกรลาไวยู่’ กบต้องทำให้ได้ให้เกิดผลสำเร็จกับคนในชุมชน ของเราให้เขายอมรับในตัวตนของคนข้ามเพศอุรุกรลาไวยู่ว่ามีความคิดเหมือนกัน

สามีพี่กานดาช่วยกบเรื่องการสำรวจข้อมูลประชากรประวัติศาสตร์ของ หมู่บ้านในการพูดคุยติดต่อกับเจ้าหน้าที่พูดคุยเรื่องสาธารณะกบก็เลยไป กบไปหาพี่กานดาหลายครั้งก็มาปรึกษากับพี่กานดา เวลามีปัญหาอะไรก็จะคุย ปรึกษา พี่กานดาก็ให้คำแนะนำที่ดีมาก ๆ เลยแล้วมันก็ทำให้เหมือนกับเรามีพลัง ไม่ต้องกังวลในเรื่องนั้นมันไม่จริงมันมันเป็นแค่ภาพลวงตาภาพจริงก็คือ ตัว

เรานี่แหละเราต้องโชว์พลังทักษะของเราให้ได้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีความรู้ไม่รู้หนังสือ กบก็มีความสามารถมีความคิด ต้องกล้าพูดในจุดนั้นให้สังคมรับรู้ กบก็เลยไปร่วมงานต่างๆ กบไปหาพี่กานดาหลายครั้งปรึกษากับพี่กานดา เวลามีปัญหาอะไรก็จะคุยปรึกษาพี่กานดาก็ให้คำแนะนำที่ดีมากๆ แล้วมันก็ทำให้ เหมือนกับเรามีพลังไม่ต้องกังวลหรือในเรื่องนั้นมันไม่จริง มันมันเป็นแค่ภาพลวงตา ภาพจริงก็คือตัวเรานี้แหละเราต้องแสดงพลังทักษะของเราให้ได้ถึงแม้ว่า จะไม่รู้หนังสือกบก็มีความสามารถมีความคิด ต้องกล้าพูดในจุดนั้นให้ได้ให้สังคม รับรู้

กบรักและยังฝังใจอยู่ว่าถ้าไม่มีบุญบารมีของพระองค์ท่าน (ในหลวง รัชกาลที่9) คงจะไม่มีตัวตนของพี่น้องคนอุรกลากาไว้อยู่พระองค์ท่าน (ในหลวงรัชกาลที่9) เข้าไปในชุมชนของพี่น้องอุรกลากาไว้อยู่ เราได้พระราชทาน นามสกุลจากพระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 “ประมงกิจ” ในสมัยนั้นมี 7 นามสกุลที่ได้รับพระราชทานคือ ประมงกิจ หารทะเล ทะเลเล็ก บางจาก หลักเกาะ ช้างน้ำ กล้าทะเลให้กับพวกเราแล้วก็ได้ให้หน่วยงานของจังหวัดได้เอาลูกหลานของพวกเขา เราเข้าไปเรียนหนังสือในตอนนั้นกบโตแล้ว กบยังไม่ได้เรียนนะ โชคดีที่กบได้เรียนตอนอายุ 12 ปีได้เข้าไปเรียนรู้ในตอนนั้นได้ความรู้ติดตัว มานิดนึงทำให้ได้อ่านออกเขียนได้ แล้วก็เกิดความภูมิใจให้กับชุมชน

มาถึง ณ ปัจจุบัน คนในชุมชนเชื่อถือกบมากเลย ขนาดเมื่อก็ยังโทรหา นั่นคือความภูมิใจที่เคยทำให้กบต้องท้อหรือว่าต้องหนีจากปัญหา จะต้องจัดการ กับปัญหาทำสิ่งดี ๆ ให้ชุมชนไม่ใช่แต่เฉพาะพวกกบ กบต้องทำให้กับลูกหลานใน อนาคตข้างหน้า

อย่างกรณี ‘ราไวย์’(ชนเผ่าพื้นเมือง ราไวย์หรือชาวเล ราไวย์) ถึงแม้ เขายู่มานานแล้ว อยู่มานานมากโดยไม่มีเอกสารสิทธิถึงพวกเราเผ่า ของพวก เราอาจจะคิดว่าไม่มีเอกสารสิทธิก็อยู่กันสบายๆไม่ต้องมีเอกสารแต่ที่ไหนได้ หลังสิ้นปีมีคนไทยที่เป็นนายทุน แอบแฝงเอาไปทำเป็นโฉนดทำเอกสารกำลัง จะขับไล่แต่ด้วยความที่ชาวบ้านร่วมมือกันจับมือกันต่อสู้ไปด้วยกันจนประสบผลสำเร็จไปครั้งหนึ่ง โดยการที่ไม่ต้องใช้เอกสารอะไร ใช้คำพูด เครื่องหมาย ว่าสมัยก่อนมีอะไรบ้างที่เป็นเครื่องหมาย แค่นั้นเองทำให้ศาลยกฟ้องไปเลย มันดีมาก ๆ มันทำให้เรามีพลังไม่ใช่เฉพาะคนที่เป็นผู้หญิงจริง ผู้ชายแท้ คนข้ามเพศก็ทำได้ สร้างพลังได้ค่ะ

กบหวังว่าในจุดนี้ อยากให้คนภายนอกเปิดใจรับกับคนข้ามเพศให้มากขึ้น ไม่อยากให้แบ่งชั้นวรรณะว่าคุณไม่ใช่ผู้ชายไม่ใช่ผู้หญิงคุณทำไม่ได้แต่มันไม่ใช่เนะอยากให้เปิดใจยอมรับกับคนข้ามเพศ ในกระบวนการต่อสู้ในจุดหนึ่งถึงแม้จะไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็ขอให้เขารับรู้ว่าคุณ ข้ามเพศก็มี ความคิด ไม่แตกต่างกับคนที่เป้นเพศตรงข้าม กับหลายเพศ

กบตีใจมากคะในงานครั้งนี้ในเวิร์คช็อปที่เอากบมาพูดเรื่องที่กบไม่เคยพูด ได้เล่าความจริงว่ากบเป็นใคร กบเกิดความตื่นตันว่าถึงแม้ว่าเราจะไม่สามารถเล่า ให้คนได้มาเรียนรู้รับรู้เรื่องของเรามากมายแต่เราสามารถได้เล่าผ่านทางสื่อ และทั้ง องค์กรณ์ที่เขาแนะนำเรามาให้รับรู้เรื่องราวของเราทั่วประเทศ อย่างน้อยเขาก็ไม่ทอดทิ้งเรา

จิตติ เป็นสตรีข้ามเพศชาวพื้นเมืองอุรุกรลาไวยู่ที่ทำงานให้กับชุมชนของเธอในภาคใต้ของประเทศไทยและหวังว่าวันหนึ่งทุกคนจะยอมรับเธอในสิ่งที่เธอเป็น

ชีวิตประจำวันบนรถเมล์

โซ ทาซิน

ดิฉันพยายามเบียดไปข้างหนึ่งจากนั้นก็ถอยร่นไปอีกข้างหนึ่ง ฝึมองดูชายคนหนึ่ง ที่ด้านหลัง แต่เขาไม่แสดงท่าทีจะขยับตัวออกไปจากดิฉันเลย ดิฉันเหลือบมอง ทั้งซ้ายทั้งขวาทั้งใกล้ ทั้งไกล หวังว่าจะมีใครบางคนมาช่วย รู้สึกใจชื้นขึ้นมาเมื่อสบ สายตากับหญิงซึ่งมีอายุราวแม่ของดิฉัน ดิฉันส่งสายตาขอให้เธอช่วย แต่ก็ใจชื้นได้แค่แป๊บเดียว เพราะปรากฏว่าป้าคนนั้นหันหน้าไป อีกด้านหนึ่ง ทำท่าราวกับว่าเธอไม่อยากจะยุ่งเรื่องของดิฉัน ดิฉันจึงต้องมองหา คนอื่น ที่จะมา ช่วย เพราะดิฉันไม่กล้าทำอะไรด้วยตัวเอง ดิฉันคิดว่าคงมีใครบางคน เข้าอกเข้าใจและหาทางช่วยดิฉัน ดิฉันสบสายตากับลุงอีกคนหนึ่ง เขามองมาที่ดิฉัน ทั้งยังมองไปที่ชายคนซึ่งกำลังลวนลามดิฉันอยู่ ดิฉันมองด้วยสายตาวิงวอนหวังว่า เขาจะมาช่วยแต่ก็ต้องผิดหวังอีก เขาเบือนหน้าไปอีกทางหนึ่ง ทำ ที่เหมือนไม่อยาก จะมายุ่งดิฉันรู้สึกห่อเหี่ยวและกลัวมาก หลังจากพยายามส่งสายตาขอความช่วยเหลือ จากสองคน ดิฉันรู้สึกเหมือนอยากจะร้องไห้ รู้สึกเหมือนไม่อยาก ขอความช่วยเหลือจากใครอีก ดิฉันพยายามบอกตัวเองว่าเราคงแก้ปัญหานี้ได้ ดิฉันจึงตัดสินใจเผชิญหน้ากับชายคนนั้น

ดิฉันรับถ่ายรูปชายคนนั้นไว้ จากนั้นก็ใช้เท้าเหยียบเท้าของเขา และเดินเข้าไปใกล้กับ ประตูรถเมล์ เพื่อลงที่ป้ายต่อไป เขาก็เขิบเข้ามาที่ประตูรถเช่นกัน ดิฉันกลัวว่าเขาจะทำร้าย นี่เขา จะข่มขืนออกมาทางดิฉันไหม? เพราะเขาสะพายกระเป๋า และมีมือข้างหนึ่งก็ล้วงอยู่ในกระเป๋า ดิฉัน ทำท่าเหมือนจะวิ่งหนี กลัวมาก และเสียใจมาก มันเป็นสถานการณ์ที่ยากลำบาก เมื่อรถจอดป้าย ดิฉันก็ลงไป จากนั้นก็รีบเดินไปในทางทิศตรงข้ามกับรถ ดิฉันรู้สึกกลัวอย่างมาก รู้สึกอับอายและ โกรธ ทำไมมันถึงต้องเกิดกับดิฉันด้วย? ดิฉันคิดถึงหลายอย่าง เช่น “ดิฉันเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือคนอื่นที่เจอ ดิฉันเคยให้ความช่วยเหลือคนมาตั้งเยอะแยะ ช่วยได้เท่าที่ทำได้ ช่วยอย่างกล้าหาญ ดิฉัน กล้าที่จะตะโกนเรียกขอความช่วยเหลือให้คนอื่นถ้าจำเป็น ดิฉันช่วยปกป้องพวกเขาเมื่อจำเป็น แต่ พอถึงตาที่ตัวเองมีปัญหา กลับไม่มีใครมาช่วยเลย?” ระหว่างที่คิดอย่างนั้น ดิฉันก็รู้สึกกลืนน้ำตาไม่ อยู่ แต่ดิฉันพยายามปลอบตัวเองให้เข้มแข็งและใจเย็นลง “สิ่งที่ทำนั้นก็เป็นสิ่งที่ดีที่สุดแล้วละ”

มันทำให้ดิฉันรู้สึกไม่อายที่นั่งรถเมล์ทุกวันในกรุงย่างกุ้งอีกเลย

แต่ดิฉันก็ต้องพึ่งพารถเมล์เวลาจะไปไหน ไม่ว่าจะไปที่มหาวิทยาลัยหรือไปที่ทำงาน ดิฉันไม่สามารถใช้รถแท็กซี่ได้เพราะแพง เลยทำให้ต้องใช้แต่รถเมล์ มันเป็นปัญหาใหญ่ที่ผู้หญิงที่ขึ้นรถเมล์ต้องเจอ เวลาคนอื่นมีปัญหา ดิฉันมักจะเข้าไปช่วย แต่เวลาที่ดิฉันมีปัญหา ไม่มีใครเสี่ยงแม้แต่แอะเดียว มันเป็นประสบการณ์ส่วนตัวซึ่งทำให้ดิฉันกลัวมาก

เพราะว่ายังเป็นนักศึกษา ดิฉันจึงอยากแบ่งปันเรื่องราวนี้ผ่านเฟซบุ๊ก เพื่อให้เพื่อนนักศึกษาหญิงคนอื่นรู้เรื่องนี้ ดิฉันอยากเล่าให้พวกเธอฟัง เพื่อหาทางปกป้องตัวเอง จะได้ไม่หวนกลัว ดิฉันยังอยากให้ผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเฟซบุ๊กของมหาวิทยาลัยตระหนักถึงปัญหานี้ด้วย

ดิฉันไม่ได้รับความช่วยเหลือเมื่อร้องขอ ดิฉันไม่สามารถปกป้องตัวเองและตอบโต้ได้ ดิฉันร้องขอความช่วยเหลือเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่ไม่มีใครยื่นมือมาช่วย ดิฉันอยากรู้ว่าจะมีใครที่กล้าพอที่จะจัดการกับคนแบบนี้หรือไม่ ผู้หญิงจะขอความช่วยเหลืออย่างไรเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นกับดิฉัน? ดิฉันโพสต์ข้อมูลเหล่านี้เพราะอยากรู้เหมือนกันว่าผู้หญิงคนอื่นจะแก้ไขสถานการณ์นี้และมีทำอย่างไร

ดิฉันจึงตัดสินใจเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ทั้งยังอยากรู้ว่าเพื่อนคนอื่น ๆ จะทำอย่างไร และจะปกป้องตัวเองอย่างไร แต่ก็มีคนมาแสดงความเห็นเลวร้ายกว่าที่ดิฉันคิดมาก อย่างเช่น “เราต้องทนอยู่กับมันให้ได้นะ” หรือบางคนบอกว่า “ที่ตอนเกิดเรื่องไม่เห็นไว้วางใจ แต่ที่เอามาโพสต์เพราะอยากดังหรือเปล่า” แทบจะทำให้ดิฉันคลั่งเลยทีเดียว แค่นี้ก็โพสต์เรื่องไปแปดเดียว ก็มีคนมาให้ความเห็นแบบนี้ ทำให้ดิฉันตัดสินใจลบโพสต์นี้อีกครึ่งชั่วโมงต่อมา ดิฉันรู้สึกตกใจมากที่คนเราไร้น้ำใจขนาดนี้ มันทำให้ดิฉันเจ็บปวดขึ้นอีก มากกว่าประสบการณ์ที่ได้รับในตอนแรก ทำให้ดิฉันรู้สึกอยากลืมทุกอย่างและเข้านอน เพราะต้องตื่นไปโรงเรียนวันรุ่งขึ้น ดิฉันพยายามข่มตาหลับ แต่มันเหมือนฝันร้าย เต็มไปด้วยความรู้สึกขมขื่นและเศร้าใจ ทำไมมันต้องเกิดกับฉันด้วย? ฉันเฝ้าแต่คิดว่าทำไมไม่มีใครมาช่วยฉันเลยสักคน ดิฉันพยายามข่มตาหลับเพื่อให้ผ่านคืนนี้ไปได้

อีกประมาณหนึ่งเดือนหลังเกิดเหตุการณ์นั้น ดิฉันกำลังออกจากบ้านมาขึ้นรถเมล์ ตอนนั้นดิฉันไม่ใช่โทรศัพท์แบบที่เคยทำอีกแล้ว เพราะมีความรู้สึกตื่นตัวเฝ้าระวังทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว ดิฉันรู้สึกเตรียมพร้อมที่จะช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ดิฉันสัญญากับตัวเองว่าจะพยายามช่วยเหลือคนอื่นเท่าที่จะทำได้ หากมีใครร้องขอแม้ว่าตัวดิฉันเองอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับตัวเองก็ตาม #StopSexualHarassment #StopCyber-Bullying

24 เสียงของผู้หญิง พลังข้ามพรมแดนและกำแพงอุปสรรค

โซ ทาซิน เป็นเยาวชนหญิงมุสลิมที่ทำงานกับชุมชนในกรุงเทพฯ ในเวลาว่างเธอร่วมงานกับเยาวชนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกโดยใช้เทคโนโลยี

ผู้หญิงที่เรียบง่าย ธรรมดาและแปลก

เลย์ เลย์ ไน

ในขณะที่สไตล์ของเธอมีความแตกต่างแต่สไตล์ของเธอนั้นไม่ดึงดูดความสนใจจากเพศชาย แต่คนที่ใกล้ชิดเธอต่างชื่นชม รักและเคารพเธอ เธอหอมเปรี้ยวและผมที่ยาวของเธอถูกถักไว้ในบางครั้งถ้าคุณมองผมยาวของเธอที่ถูกมัดไว้เป็นปมสองชั้นแบบผิวเผินคุณอาจนึกถึงผู้ชายพม่าโบราณที่มีผมผูกปม เธอไม่ได้ทำตัวเหมือนหญิงสาวแต่มีสไตล์ที่อิสระและเปิดเผย เธอกล้าที่จะไปทุกที่ในทุกเวลาด้วยตัวเอง เธอเต็มไปด้วยจิตอาสา เธอเป็นนักกิจกรรมทางการเมือง

จนถึงตอนนี้เธอได้มีส่วนร่วมและทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ในการขอบริจาคเพื่อขอความช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในเมียนมา เธอชื่อ เลย์ เลย์ ไน เธอเป็นลูกสาวคนที่สองและมีพี่น้องสี่คน พี่สาวหนึ่งคน น้องสาวหนึ่งคน และน้องชายอีกหนึ่งคน แม่ของเธอเป็นแม่บ้านธรรมดา พ่อของเธอเป็นข้าราชการพลเรือนทางรถไฟที่เกษียณแล้ว

พ่อของเธอเป็นแบบอย่างของเธอ เนื่องจากงานของพ่อในฐานะข้าราชการพ่อจึงต้องจัดการกับการกระจายวรรณกรรมรวมถึงงานศิลปะและดนตรี ดังนั้นพ่อจึงเป็นที่รู้จักในหมู่คนจำนวนมาก นอกจากนี้พ่อยังเป็นผู้จัดงานของพรรคโครงการสังคมนิยมเมียนมา (BSPP) เธอภูมิใจที่ได้พูดว่าเธอโตมากับการฟังและได้เห็นการที่เพื่อนร่วมงานของพ่อของเธอมาเยี่ยมบ้านและพูดคุยเกี่ยวกับงาน ศิลปะ และดนตรี เธอยอมรับว่าพ่อของเธอต้องมาแก้ไขปัญหามาก ๆ ที่เกิดจากความไม่เป็นกุลสตรีของเธอ เธอภูมิใจที่ได้พูดว่าเธอประสบความสำเร็จเพราะเธอได้ฟังและทำตามคำแนะนำรวมถึงการตัดสินใจของพ่อ ฉะนั้นเธออธิบายนถึงความสำเร็จของเธอตามลำดับของการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของเธอ

ในช่วงการจลาจลของประชาชนในปี พ.ศ.2531 เธอกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่โรงเรียนมัธยมของรัฐแห่งหนึ่งในดาซี เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2531 เธอได้เข้าร่วมการสาธิตที่เริ่มต้นจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ทั้ง 9 คน ในโรงเรียนของเธอและอยู่ในค่ายสาธิตตั้งแต่นั้น

มา พวกเขามีส่วนร่วมในการชุมนุมและการสาธิตบนถนนในย่านต่าง ๆ ในเมือง หลังจากสามวันที่อยู่ในค่ายนั้น เธอรู้สึกเหนื่อยเพราะสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ดีและอาหาร เธอจึงกลับบ้าน ในระหว่างทางกลับบ้านคนที่สนิทกับเธอในละแวกเพิงจำเธอได้หลังจากที่เธอตกหายพวกเขาเพราะชุดนักเรียนของเธอนั้นสกปรกมาก ทั้งเสื้อสีขาวของเธอกับผ้าใส่รงสีเขี้ยวและผมยาวยุ่ง เมื่อเธอกลับถึงบ้านพ่อของเธอท้าวเอาจม เธอถามเธอด้วยหน้านิ่งๆว่า “ทำไมถึงกลับมา” ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นเด็กชนแต่เธอก็ไม่เคยพักค้างคืนนอกบ้านเลย

“หนูอยากอาบน้ำ” เธอตอบอย่างกลัวๆ

“อ้อ! กลับไปที่ค่ายหลังจากอาบน้ำแล้ว”

พ่อของเธอตอบ “แม้ว่าเราจะมีชีวิตอยู่เป็นร้อยปีก็ยากที่จะได้รับประสบการณ์อย่างนี้อาจจะไม่มีโอกาสสักครั้งเดียว แคบอกพ่อว่าต้องใช้อะไรแล้วพ่อจะส่งไปให้” หลังจากได้ฟังพ่อของเธอ นั้น เธอก็รู้สึกมีความสุขอย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อน

เลย์ เลย์ ไน และเพื่อนของเธอที่สนิทกันมาก พวกเขาเยี่ยมบ้านของกันและกันเป็นประจำ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนของเธอมักจะใช้เวลาอยู่ที่บ้านเมื่อโรงเรียนเลิก พวกเขามีความสุขและตั้งใจที่ได้เรียนรู้ความรู้ทั่วไปและวรรณกรรมจากพ่อของเธอ แม้ว่าพวกเขาจะให้คำตอบที่ผิดกับคำถามที่พ่อของเธอถาม พ่อของเธอก็มักจะอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้พวกเขาด้วยความอดทน เพื่อที่พวกเขาจะได้เคารพและรู้สึกใกล้ชิดเขามากกว่าพ่อแม่ของพวกเขา พ่อของพวกเขาเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงในหน่วยงานรัฐบาลที่ไม่มีเวลาพอที่จะให้คำแนะนำกับลูก ๆ เนื่องจากการเดินทางอันยาวนานในการทำงาน เธอต้องการให้พ่อทุกคนคิดเช่นเดียวกับคำพูดของพ่อของเธอ: “อย่าทิ้งชีวิตในฐานะผู้หญิงของคุณเพียงแค่ต้องการอาบน้ำ แต่งงานและการให้กำเนิด มือที่แกว่งเปเล่บนโลก ผู้หญิงต้องไม่หลบอยู่ข้างหลังและให้ความสำคัญกับสามีและบุตรชายในทุกด้าน ผู้หญิงต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเราก็มีความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ชาย ผู้หญิงต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเรามีความสามารถและไม่อ่อนแอ และไม่ปล่อยให้คนอื่นบอกคุณว่าพวกคุณคือผู้หญิงไร้ประโยชน์”

ขณะนี้ เลย์ เลย์ ไน มีอายุสี่สิบห้าปีแล้วเธอไม่เพรียวเหมือนเมื่อก่อน เธอมีน้ำหนักมากกว่าหนึ่งร้อย ปอนด์และมึนงง

บันทึกเรื่องราวชีวิตผู้หญิงชนเผ่ากับ

ความยุติธรรมในชุมชน

หน่อแอริ ทุ่งเมืองทอง

ท่ามกลางป่าใหญ่ มีภูเขาสลับซับซ้อน มีหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ชื่อว่า “บ้านห้วยอีค่าง” เป็นชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง ปก่าเกอะญอ มีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในชุมชนมีการปกครองสองแบบ 1)การปกครองแบบดั้งเดิม คือมีผู้นำธรรมชาติกำหนดพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม (ฮีโซ)สืบทอดจากสายตระกูลที่เป็นผู้ชาย 2)การปกครองแบบทางการ(พ่อหลวง) ได้มาโดยการเลือกตั้ง มีบทบาทคือดูแลทุกข์สุขของประชาชน “ปก่าเกอะญอนั้น วัฒนธรรมจะแต่งเข้าบ้านผู้หญิง” ผู้หญิงต้องไปสู่ขอฝ่ายชาย ผู้ชายต้องมานับถือ จิตวิญญาณของฝ่ายหญิง (เอะแคะ) ซึ่งผู้หญิงจะมีบทบาทในบ้าน อบรมเลี้ยงดูบุตร ทุกอย่างในบ้าน แต่การตัดสินใจจะยังไม่ใช้ผู้หญิง

ฉันเกิดและเติบโตในหมู่บ้านห้วยอีค่าง ฉันเป็นชนเผ่าปก่าเกอะญอ (กะเหรี่ยง) ฉันมีพี่น้องร่วมบิดามารดาทั้งหมด 9คน ฉันเป็นบุตรคนที่4 ฉันแม่ของฉันประกอบอาชีพการเกษตร ทำนา ข้าวและไร่หมุนเวียน เมื่อฉันอายุได้2ขวบ ยายของฉันเลี้ยงฉัน และอยู่กับยายเพราะแม่ของฉันกำลังคลอดน้องฉันและครอบครัวของฉันเวลานั้นยากจนมากแทบไม่มีกินให้อิ่มท้องเลยผู้เป็นพ่อกับแม่ต้องเสียสละอาหารให้ลูกกินให้อิ่มก่อนเสมอ แม่จึงยกฉันให้ยายเป็นผู้เลี้ยงดูฉัน สำหรับพ่อกับแม่ต้องดูแลน้องๆและพี่ๆ

เมื่อปี พ.ศ.2528 ฉันอายุได้ 10 ขวบ ตอนนั้นฉันกำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษา ป.2 ฉันต้องสูญเสียคุณพ่อที่ฉันรักมากไป แม้เวลานั้นฉันจะเด็กอยู่แต่ความเสียใจมันทำให้ฉันรู้สึกถึงความเจ็บปวดและหมดกำลังใจ สิ้นหวังมาก เพราะคุณพ่อเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวที่ทำอาหารให้ลูกๆกิน ตอนนั้นแม่คลอดน้องคนสุดท้ายเพิ่งได้3เดือน ความเสียใจที่เสียพ่อไปฉันคิดว่าจะไม่ไปเรียนแล้ว เพราะคนอื่นเขามีทั้งพ่อและแม่ฉันเหลือแค่แม่คนเดียวแต่ฉันโชคดีนะที่มีคุณยายคอยเติมเต็มให้นายที่ฉันท้อแท้และสิ้นหวัง ไม่นานความเสียใจก็จางหายไป ฉันก็กลับไปเรียนตามปกติ วันแรกที่เข้าโรงเรียน เพื่อนร่วมห้องก็เข้ามาทักทายว่ายินดีต้อนรับที่กลับมาเรียนอีกครั้ง

เมื่อฉันอายุราว ๆ 13-14 ปี เริ่มเป็นสาวน้อยตอนนั้นฉันเรียนอยู่ ป.5-6 ฉันพยายามจะออกจากโรงเรียนหลายครั้งเพราะด้านแรงกดดันจากลูก ๆ วัน เพราะลูกเป็นลูกเขยของยายคนที่ฉันอาศัยอยู่บ้านเขากับยาย วิธีชีวิตป่ากะเณญจะได้อยู่กับลูกสาว ยายบอกกับฉันเสมอว่าต้องอดทนไม่ไหวก็ทนเพื่อยาย บางเดือนช่วงฤดูทำนา ฉันได้ไปโรงเรียนอาทิตย์ละครั้ง บางทีก็เดือนละครั้ง จนครูประจำชั้นต้องมาตามหาและมาสอนพิเศษให้ที่บ้านเพื่อให้เรียนตามเพื่อน ๆ ทัน ลูกฉันก็ตำฉันว่าเป็นผู้หญิงเรียนทำไมเรียนไปจะใช้ประโยชน์อะไร ไปเอามือเอาวัน(ลงแขก) ทำงานดีกว่า เพราะลูกชอบที่จะให้ฉันทำงานเป็นแรงงานให้ครอบครัวมากกว่าที่จะส่งไปเรียนหนังสือ จนทำให้ยายของฉันกับลูกต้องทะเลาะกันเพราะฉันทุก ๆ เช้า ยายฉันให้ฉันไปโรงเรียนแต่ลุงฉันให้ฉันไปทำงาน ลูกฉันพูดกับยายว่า “ถ้าส่งฉันไปโรงเรียน จะให้ยายไปทำงานแทนฉัน” ฉันสงสัยมากเพราะยายทำเพื่อฉันมาก ยายประท้วงอดข้าวเพราะฉัน ไม่กินข้าวร่วมกับครอบครัว

ทุกคำเตือนยายจะเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฉันฟังเสมอ ฉันและยายต่างคนต่างให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ยายกับลูกทะเลาะกันเพราะการเรียนของฉันอีกตามเคย ยายจึงยื่นคำขาดให้ลุงว่าถ้าไม่ให้ฉันเรียนหนังสือยายจะย้ายบ้านไปอยู่กับลูกสาวคนอื่น เพราะยายมีทรัพย์สินตนเองเยอะอยู่ เช่น สัตว์เลี้ยง ที่ดิน เป็นต้นทำให้ลุงต้องยอม ฉันภูมิใจในตัวยายมากแม้ว่าคุณยายท่านจะเป็นผู้หญิงโบราณแต่ความคิดความกล้าของยายนั้นช่างยิ่งใหญ่ น่าจะเป็นเพราะยายมีแต่ลูกสาวทั้งหมด และยายต้องเลี้ยงลูกตามลำพังทำให้ยายเข้มแข็ง ความกล้าของยายส่งผลให้ฉันได้เรียนหนังสือจนจบชั้นประถมศึกษา ป.6 และเป็นผู้หญิงคนแรกในชุมชนสมัยนั้นที่จบชั้น ป.6 ฉันบอกกับตนเองเสมอว่าฉันจะเอายายเป็นแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตต่อสู้เพื่อความถูกต้องและความยุติธรรมเสมอ

เมื่อปี พ.ศ.2534 มีเหตุการณ์ไม่เกิดขึ้นกับเพื่อนผู้หญิงคนหนึ่งของฉัน โดยผู้ชายคนหนึ่งนั้นในชุมชนสมัยนั้นพยายามจะลวนลามโดยการจับหน้าอกเพื่อนฉัน แต่จะอย่างไรเล่า สังคมชนเผ่าป่ากะเณญนั้น ถ้าเกิดเรื่องไม่ดีกับลูกสาวจะต้องให้คนในครอบครัวปิดบังไม่ให้บอก เพราะกลัวว่าจะกระทบกับการหาคู่ครอง บังเอิญมากเพื่อนสาวของฉันที่ถูกลวนลามนั้นกำลังจะแต่งงาน แต่ว่าผู้ชายคนนั้น ปาวประกาศอย่างนั้นว่าเขาได้จับหน้าอกของเพื่อนสาวฉัน ฉันจะช่วยเพื่อนสาวฉันอย่างไรดีนะ ฉันได้ปรึกษากับเพื่อนอีกคนของฉันว่าเราจะหาทางออกอย่างไรไม่ให้ผู้ชายคนนั้นมารังแกผู้หญิงอีกฉันกับเพื่อนฉันตัดสินใจไปหาผู้นำซึ่งมีแต่ผู้ชาย แต่นับว่าโชคดีของฉันที่ฉันเล่าเหตุการณ์แล้วผู้นำที่เป็นผู้ชายยอมฟังและยอมรับในสิ่งที่ฉันและเพื่อนช่วยกันสื่อสารออกไป ผู้นำ

ผู้ชายคนนั้นถามฉันว่าอยากทำอะไรฉันบอกว่าช่วยติ๊กะโหลกไม้ไฟให้มีการเรียกประชุมชาวบ้านให้

พอเย็นวันนั้นเสียงกะโหลกไม้ไฟดังขึ้น แทนที่ฉันจะดีใจแต่ฉันกลับกลัวใจและเครียดมาก เพราะเกรงว่าเพื่อนสาวของฉันคนนั้นจะไม่มาเป็นพยานให้เพราะเขาแต่งงานเพิ่งได้2วันเอง พอเริ่มประชุมสักพักถึงวาระของฉันกับเพื่อนฉันจะพูด ฉันกับเพื่อนฉันก็เกริ่นเรื่องที่เพื่อนผู้หญิงคนหนึ่งถูกลวนลามจากผู้ชายคนนั้น ทำให้ที่ประชุมไม่เชื่อแม้แต่วัยผู้กระทำเองก็ทำฉันกับเพื่อน บอกว่าถ้าเรื่องที่ฉันกับเพื่อนเล่าเป็นความจริงจะจ่ายค่าเสียหายเป็นควาย1ตัว แน่จริงให้มีพยานมายืนยันด้วยถ้าไม่มีพยาน ผู้ชายคนนั้นบอกฉันและเพื่อนฉันว่าฉันต้องเสียควายให้เขา1ตัว ฉันเริ่มเครียดอีกครั้งจะเอาอย่างไรดี ฉันกับเพื่อนฉันขอเวลาไปเรียกพยานก่อน พอถึงให้เพื่อนผู้หญิงมาเป็นพยาน แม่ของเพื่อนผู้หญิงตาฉันและเพื่อนฉันว่าหน้าไม่อายให้กลับไปจะไมยอมให้ลูกเขาไปหรือเพราะเพิ่งแต่งงาน ฉันกับเพื่อนไม่รู้จะทำอย่างไรจึงไปขอร้องสามีของเพื่อนผู้หญิงให้ช่วยบอกภรรยาให้หน่อยให้ไปยืนยันว่าใช่หรือไม่ใช่แค่นั้นเอง ในที่สุดสามีของเพื่อนผู้หญิงตอบตกลงให้ภรรยาไปฉันและเพื่อนฉัน ฉันรู้สึกขอบคุณยายลึกๆในใจที่สอนและเป็นตัวอย่างที่ดีให้ฉันเสมอ ให้ความอดทน และเข้มแข็งและยืนหยัดเพื่อความถูกต้องเรื่อยมา

เมื่อเพื่อนผู้หญิงไปถึงที่ประชุมจึงเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเธอว่าเธอจะไปตักน้ำที่บ่อน้ำปลายหมู่บ้านไปเจอกับผู้ชายคนนั้น ชายผู้นั้นเอามือล้วงเข้าไปเพื่อจะจับหน้าอก แต่เธอสะบัดมือผู้ชายคนนั้นออก ลูกบิดที่คอของเธอขาดกระจายจริงไหม? พอเพื่อนผู้หญิงพูดแค่นั้นผู้ชายไม่ตอบอะไรเลย บอกแต่ว่าจะเอาวัว หรือเอาควาย เพื่อนผู้หญิงจึงบอกว่าไม่เอาอะไรทั้งนั้นเพื่อนผู้หญิงจึงกลับไป ฉันบอกกับที่ประชุมว่าเราไม่เรียกร้องอะไรจากใครเลยแต่ให้ผู้หญิงมีศักดิ์ศรี อิสระ เช่นเวลาไปทำงาน ลงแขก ขอให้ผู้หญิงได้กินข้าวพร้อมผู้ชายไม่ต้องรอกินเศษอาหารที่เหลือจากผู้ชาย และอย่าเอาเปรียบผู้หญิงทุก ๆ ด้านแค่นั้นแหละที่ฉันต้องการในปัจจุบันนี้ทุกอย่างดีขึ้นบ้าง

ต่อมาเมื่อฉันได้เรียนจบชั้นป.6ที่โรงเรียนบ้านห้วยตองมีอาจารย์จากโรงเรียนบ้านกาดวิทยาคมมาแนะแนวให้นักเรียนไปต่อบ้านกาดซึ่งตั้งอยู่ในตัวอำเภอแม่ว่างห่างจากบ้านฉันประมาณ50-60กิโลเมตร เมื่อฉันได้ข่าวก็กลับไปคุยกับคุณยาย ยายของฉันตอบตกลงทันทีที่จะให้ฉันไปเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม ซึ่งฉันเองยังไม่เคยไปเลยตัวอำเภอ เมื่อฉันสมัครเรียนกับครูที่โรงเรียนเรียบร้อยแล้ว ฉันดีใจมากที่จะได้เรียนต่อ แต่แล้วฉันต้องผิดหวังเพราะผู้อาวุโสที่เป็นผู้ชายในชุมชนและลุงของฉันบอกกับยายฉันว่าเด็กผู้หญิงถ้าออกไปเรียนแล้วจะต้องถูกบังคับให้ไป

ชายตัวเป็น กะหรี (โสเภณี) เขามาพูดทุก ๆ วันยายของฉันใจอ่อนเกรงว่าฉันจะโดนหลอกเหมือนคนเขาลือกันจึงไม่ให้อ่านไปเรียนต่อ ฉันเสียใจมาก แต่ชีวิตฉันก็ต้องดำเนินต่อไป

ปีพ.ศ.2537ฉันอายุได้19 ปี ฉันก็แต่งงานกับสามีของฉัน แต่ก่อนหน้านี่ที่ฉันคบกับสามีของฉัน เราถูกกีดกันจากฝ่ายพี่น้องของสามีฉันเพราะฉันมีฐานะยากจนมากความเป็นชนเผ่าที่นั่นคำว่ายากจนคือไม่มีข้าวกินที่เพียงพอ ไม่ใช่เงินทองอะไรเลย สามีจึงตัดสินใจมาแต่งงานกับฉันเราจัดพิธีแต่งงานฝ่ายเดียวที่บ้านของฉัน ที่มีคุณยาย และคุณแม่เป็นผู้จัดงานแต่งงานให้ฉัน โดยปกติแล้วในความเชื่อชนเผ่าที่พิธีกรรมจะสำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้มีทั้งสองฝ่าย คือเจ้าสาวและเจ้าบ่าวแต่เราก็ได้สมหวังในความรักเพราะคุณยายกับคุณแม่ของฉันทำให้งานของแต่งของฉันสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปัจจุบันฉันมีบุตร 2 คน หญิง 1คน ชาย 1คน การดำรงชีวิตของฉันทุกวันนี้ฉันเอาคุณยายของฉันมาเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานและการขับเคลื่อนงานของผู้หญิงชนเผ่า ฉันเชื่อว่าคุณสมบัติและความเสมอภาคจะเกิดขึ้นนั้นเราต้องไขว่คว้าค้นหาด้วยประสบการณ์และอุปสรรคคือบทเรียนที่ทำให้ฉันเข้มแข็งได้และที่สำคัญตัวฉันเองต้องลุกขึ้นมาเล่าเรื่องราวแบ่งปันความยากลำบากให้เพื่อนๆฟัง เรื่องของฉันอาจจะเป็นจุดประกายเล็ก ๆ ให้คนที่กำลังจะสู้ก็มีกำลังใจและแรงบันดาลใจขึ้นมาได้ แต่ฉันมาถึงจุดนี้ได้ฉันต้องต่อสู้มายาวนานมากตั้งแต่ปี พ.ศ 2544 ฉันก็เริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของตนเองกับองค์กร เครือข่ายและสมาคมต่าง ๆ ของชนเผ่าพื้นเมืองเช่น เครือข่ายสตรีชนเผ่า (IWNT)สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมสำหรับชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT) และเครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ (คกน.) ฉันก็มีโอกาสขึ้นไปพูดหลายครั้ง แต่ความเศร้าเสียใจก็มาเยือนฉันรอบหนึ่งที่ต้องสูญเสียคุณยายที่รักไปไม่มีวันหวนคืนกลับแต่ฉันต้องขอบคุณยายฉันมากที่ทำให้ฉันมีพลังในการต่อสู้ และได้เรียนรู้จากยายของฉันเยอะแยะมากมายฉันจะก้าวต่อสู้อย่างเต็มใจเพื่อคุณธรรม ความเสมอภาคและสืบสานเจตนารมณ์ของยายต่อไป

หน่อเอริ ทุ่งเมืองทอง เป็นนักกิจกรรมชาวกะเหรี่ยงสะกอ เธอต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันสำหรับผู้หญิงพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย

จะหลุดจากกรอบธรรมเนียมได้หรือไม่?

ใหม่ ใหม่

ผู้หญิงสองคนนั่งสนทนากันบนโซฟาใต้ต้นไม้ ใกล้กับทางเข้าของบ้านในบริเวณ ซึ่งเป็นที่พักอาศัยของคนงานชั่วคราวในเมืองต้นเลี่ยน ผู้หญิงสองคนซึ่งมาจากละแวกบ้านนั่งอยู่ด้วยกัน หนึ่งในสองคนอุ้มลูกวัยหนึ่งขวบในมือ และมีเด็กอายุห้าขวบนั่งอยู่ข้างๆพวกเขา ใกล้ ๆ กันมีถุงใส่เสื้อผ้าเด็ก ขวดนม ผ้าอ้อม กล้องถ่ายรูป และโทรศัพท์วางอยู่ พร้อมกับมีช่องใส่เครื่องบันทึกเสียงต่างหากด้วย

นินนินขอโทษต่อทาทา “ขอโทษด้วยนะที่ต้องเอาลูกเข้ามานั่งด้วยตอนที่สัมภาษณ์”
“ไม่เป็นไรหรอก เราต่างคนต่างเป็นแม่ ฉันเข้าใจหัวอกเธอ” ทาทาบอก

นินนินยิ้มด้วยความขอบคุณที่ผู้หญิงทั้งสองคนไม่ได้รังเกียจลูกของเธอ นินนินเป็นแม่ลูกสอง และเป็นนักข่าวอิสระซึ่งเขียนบทความเกี่ยวกับชีวิตทางสังคมของผู้หญิง เธอมาที่นี่เพื่อสัมภาษณ์ทาทาเกี่ยวกับชีวิตของหญิงสาวที่ถูกผลักดันให้กลายเป็นพนักงานบริการ

“ดิฉันชื่อนินนิน” เธอบอก

“ดิฉันทำงานให้กับสหภาพผู้หญิงเมียนมาและเป็นนักข่าวอิสระของนิตยสารมิตจินา ทำตัวสบาย ๆ นะคะ เราจะคุยกันแบบปรกติ มาเริ่มกันเลยดีกว่า คำถามแรกที่คุณอยากถามคือเป็นมายังไงถึงได้มาเป็นพนักงานบริการ?” ทาทาจึงเล่าเรื่องต่อไปให้นินนินฟัง

“ตอนนั้นเพื่อน ๆ กับดิฉันแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุด เพราะเป็นวันแรกที่ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยอย่างกุ่ม เป็นการเริ่มต้นชีวิตของนักศึกษาปีหนึ่ง เราใช้เวลาพอสมควรในการหาห้องเรียน เพราะอาคารเรียนใหญ่โตมาก บรรดานักศึกษาหญิงที่ดิฉันพบต่างแต่งตัวราวกับดาราทวี ทำให้ดิฉันเริ่มคิดว่า ทำอย่างไรจะมีปัญญาแต่งตัวแบบพวกเธอได้บ้าง”

ครอบครัวดิฉันมีปัญหาในการส่งเสียดิฉัน แค่ว่าเล่าเรียนและตำราเรียนก็ลำบากแล้ว ไม่ต้องพูดถึงค่าเสื้อผ้า ดิฉันจึงเริ่มคบกับแฟนที่อาจช่วยเหลือดิฉันได้ ทำตัวเหมือนตุ๊กตาน้ำร้อนของเขา”

หน้าของทาฮาเริ่มแดงเพราะขวยอาย แต่ยังคงสบตากับนินนิน เธอเล่าต่อไปพร้อมยิ้มแบบแห้ง ๆ “ดิฉันต้องเสียสละพรหมจรรย์และเริ่มชีวิตเป็นเด็กของคนอื่น พอขึ้นปีสองที่มหาวิทยาลัย แฟนก็เบื่อดิฉัน และไม่ยอมให้เงินดิฉันอีกต่อไป เขาเริ่มหลีกเลี่ยงที่จะพบดิฉัน

วันหนึ่ง เขาโทรมาบอกและขอให้ไปพบกับเขาที่เกสต์เฮาส์แห่งหนึ่ง ดิฉันก็ไปตามนั้น เมื่อเข้าไปในห้องที่เกสต์เฮาส์ ก็พบว่ามิใช่ผู้ชายสีนยีนร่อยุ่พร้อมกับแฟนของดิฉัน ดิฉันรู้ทันทีว่าไม่สามารถคืนรสนี้ไปไหนได้”

“น้ำตาของทาฮาไหลริน ขณะที่เล่าเรื่องนี้ เธอเป็นอนาถาพร้อมกับจ้องมองอย่างเลื่อนลอย ถึงจุดนั้นเองที่เธอรู้ว่า เธอไม่มีทางเลือกอื่น แต่ต้องเล่นไปตามบท

หลังหกเดือนผ่านไป ทุกอย่างก็เปลี่ยนไปอีกครั้ง เธอตกหลุมรักชายอีกคนหนึ่ง ทั้งสองคนเตรียมตัวจะเริ่มชีวิตคู่ที่มีความสุขด้วยกัน พวกเขาไปจดทะเบียนสมรสและใช้ชีวิตร่วมกัน แม้ว่าพ่อแม่จะไม่เห็นด้วยในตอนแรก พ่อแม่ของเธอถึงกับตัดขาดเธอเพราะเธอตัดสินใจไปแต่งงาน แต่หลังคลอดลูกคนแรก พ่อแม่ก็เริ่มกลับมาคืนดี

หลังแต่งงานทาฮาพยายามจะไม่กลับไปมีชีวิตแบบเดิม เธอไม่ค่อยประสบความสำเร็จจากการทำอาชีพเป็นแม่ค้าในตลาด ทำให้ขาดทุนหลายครั้ง

“ดิฉันพยายามขอยืมเงินเพื่อมาขายผัก ก็ได้ผลอยู่บ้างแต่ไม่ทุกวัน บางวันดิฉันขาดทุนเงินต้นไปทั้งหมด ดิฉันพยายามทำทุกอย่าง รวมทั้งขายผ้าด้วย ถึงกับมาขายแตงโมก็มี ดิฉันพยายามนั่งขายของทั้งวัน แต่ได้เงินแค่พันห้า หรือสองพันห้าถ้าขายแตงโมเท่านั้น” เธออธิบาย เธอต้องทำงานหนักเพราะต้องดูแลครอบครัว สามมิได้มีงานประจำและชอบดื่มเหล้า วันหนึ่งลูกของพวกเขายัยหนัก

“ดิฉันมีเงินเหลืออยู่ไม่ถึงห้าพันห้า และไม่สามารถไปยืมเงินใครได้ เพราะยังไม่ได้ใช้หนี้เก่า ดิฉันจึงกลับไปทำอาชีพเดิมโดยไม่บอกสามี” ทาฮาบอก นินนินต้องเป็นอนาถาไปอีกทางหนึ่ง พร้อมกับเช็ดน้ำตาด้วยความเห็นใจทาฮา ภายหลังการสัมภาษณ์ ทาฮาถามนินนินว่า

“แล้วแฟนของเธอล่ะ? พ่อแม่ของเธอเป็นยังไง? ไม่มีใครมาช่วยดูแลลูกเลยเหรอ?”

นินนินบอกว่า สามีทำงานในออฟฟิศ ส่วนพ่อแม่อยู่ในชนบท ทั้งคู่เดินทางมาอยู่ที่กรุงย่างกุ้งเพราะต้องมาทำงาน พวกเขาต้องจ้างคนมาช่วยเลี้ยงดูลูกคนแรกสมัยยังเด็ก ๆ แต่ตอนนี้เธอทำงานแบบพาร์ทไทม์ และไม่ต้องจ้างคนเลี้ยงดูลูกอีกต่อไป ทำให้พอเก็บเงินได้บ้าง

นินนินเดินทางกลับบ้าน ในหัวสมองเต็มไปด้วยความคิดที่เกิดจากการสัมภาษณ์ ในคืนวันนั้น เธอคิดถึงช่วงเวลาที่ย้ายมาอยู่ที่กรุงย่างกุ้งเป็นครั้งแรก พร้อมกับสามีเมื่อหลายปีก่อนหลัง

แต่งงานกัน ทั้งคู่ต้องย้ายมาจากชนบทเพราะงานของสามีเธอ ต้องประสบปัญหาในช่วงแรก ๆ เพราะไม่มีเพื่อนหรือญาติที่ย่างกุ้งเลย แต่พวกเขามีแผนที่จะหาเงินให้มากพอ เพื่อใช้ชีวิตอยู่ในย่างกุ้งที่มีค่าครองชีพสูงได้ และมีเวลาดูแลลูกของตัวเอง โดยคนหนึ่งต้องทำงานเต็มเวลา ส่วนอีกคนหนึ่งต้องทำงานพาร์ทไทม์ หลังเดินทางมาถึงย่างกุ้ง สามีต้องทำงานเต็มเวลาทำให้ต้องออกจากบ้าน 12 ชั่วโมงต่อวัน เพราะต้องใช้เวลารับรถเมล์ไปทำงานและกลับบ้านวันละสามชั่วโมง นินนินจึงเป็นคนเดียวที่ต้องเลี้ยงดูลูกและต้องอยู่บ้านทั้งวัน เธอพยายามกลับไปทำงานอีกครั้งแต่ก็ไม่สามารถทำได้ เธอพูดคุยกับสามีเพื่อนฝูงตั้งแต่วัยเด็กและพ่อแม่ เพื่อหาทางที่จะกลับไปทำงาน พ่อแม่บอกเธอว่า “เป็นลูกผู้หญิง ไม่ต้องทำงานข้างนอกหรอก ลูกควรอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน และดูแลลูก ทำงานบ้านสิ นั่นแหละดีที่สุดแล้ว”

ตอนที่เธอเริ่มส่งปิ่นปิ่น ลูกสาวคนโตไปโรงเรียน เธอเห็นแม่คนอื่นนั่งรอที่โรงเรียนเพื่อเอาอาหารมาให้ลูกกินตอนพัก ตอนแรกก็ไม่ได้คิดอะไร แต่ต่อมาลูกสาวก็ขอให้เธอทำแบบเดียวกับแม่คนอื่นบ้าง ซึ่งทำให้เธอรู้สึกเหนื่อยมาก

“ตอนที่แม่อายุเท่าหนู แม่รู้สึกเป็นอิสระ เพราะต้องการจะเป็นผู้นำหญิง แม่ตั้งใจว่าจะไม่เป็นเหมือนแม่คนอื่น ๆ เพราะอยากจะเป็นอิสระ” นินนินบอก โดยหวังว่าการพูดขึ้นชมผู้นำหญิงแบบนี้จะเปลี่ยนใจลูกสาวได้

เพื่อน ๆ ของนินนินและพ่อแม่บอกให้เธออยู่กับบ้านและดูแลลูก พวกเขาบอกเธอว่าถ้าไปทำงานมีเงินเดือนก็คงไม่มากพอจะจ้างคนมาดูแลได้หรอก และผู้หญิงควรจะอยู่กับบ้านและทำงานบ้านมากกว่า คำพูดของพวกเขาทำให้เธอสับสนและสงสัยว่า ที่เธอพยายามแหกธรรมเนียมของผู้หญิงในเมียนมาเป็นเรื่องผิดหรือเปล่า เพราะในแง่หนึ่ง เธอเชื่อว่าการมีงานทำจะทำให้เธอมีความมั่นใจและประสบความสำเร็จในชีวิต นั่นเป็นเหตุให้เธอเฝ้าถามแม่ทั้งหลาย โดยเฉพาะแม่ที่ต้องทำงานว่า พวกเขาแบ่งเวลาระหว่างชีวิตในครอบครัวกับการทำงานอย่างไร นินนินไม่เคยทอดทิ้งความหวัง เธอมักปรึกษากับสามี และบอกว่าความสนับสนุนและความเข้าใจของเขามีคุณค่ามากเพียงใดกับเธอ

นินนินจึงก้มหน้าทำงานต่อไปพร้อมกับลูกสองคน เธอสามารถตื่นนอนตอนหกโมงเช้าและหุงข้าวให้พวกเขากิน จากนั้นก็เตรียมข้าวกลางวัน ให้ลูกสาวกินข้าวและพาไปส่งโรงเรียน ส่วนคนเล็กให้พี่เลี้ยงเด็กมาดูแล เธอจะกลับบ้านตอนทุ่มหรือทุ่มครึ่งหลังทำงานเสร็จแล้ว จากนั้นก็ทำกับข้าวเย็นให้ทุกคน เธอจะได้พักพักผ่อนหลังจากได้อ่านนิทานและช่วยให้ลูกทำการบ้านเสร็จแล้ว มักจะเป็นช่วงสามทุ่มครึ่งเมื่อทำการกิจทั้งหมดจนเสร็จ

34 *เสียงของผู้หญิง พลังข้ามพรมแดนและกำแพงอุปสรรค*

ในคืนวันนั้นฉันเปรียบเทียบชีวิตของเธอกับชีวิตของทาตา แม้ว่าเธอจะเริ่มนอนลงแล้ว แต่ความคิดยังปั่นป่วน คิดถึงชีวิตของผู้หญิง จะมีโอกาสหรือไม่ที่ผู้หญิงจะสามารถควบคุมบงการชีวิตและออกจากกรอบธรรมเนียมของสังคมได้?

ใหม่ ใหม่ เป็นนักสตรีนิยมชาวคะฉิ่น ซึ่งทำงานสนับสนุนสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม ผ่านงานเขียนและกิจกรรมของเธอ

คนเท่ากัน

ขอบฟ้า

“เขาขายเรือโดยไม่บอกกล่าวพวกผมมันก็เท่ากับขายคนนั่นแหละ” คำพูดของลูกเรือวัยกลางคนที่สื่อสารกับข้าพเจ้าในระหว่างสอบข้อเท็จจริงจากกรณีคนงานโดนละเมิดอันเนื่องจากนายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ในการทำงานบนเรือประมง โดยข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่คู่กันคือเรื่องของค่าจ้างที่ค้างจ่ายตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 จนวันนี้วันที่เขาได้รับการช่วยเหลือร่วมเป็นเวลากว่า 9 เดือน

หากย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2557-2558 ประเทศไทยถูกจัดอันดับประเทศที่มีการค้ามนุษย์ให้อยู่ในระดับTier 3 คือ ระดับต่ำสุด การถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มTier3 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาจะระบุว่าประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของขบวนการค้ามนุษย์ และจากการจัดอันดับให้อยู่ในระดับTier 3 เป็นการเปิดทางไปสู่การใช้มาตรการการคว่ำบาตรทางการค้าจากรัฐบาลสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดหลักของสินค้ากุ้งและทูน่าจากไทย ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก และอาจทำให้บริษัทข้ามชาติบางแห่งทบทวนนโยบายการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ถูกกล่าวหาว่ามีการค้ามนุษย์ เช่น อุตสาหกรรมประมง นอกจากนี้ไทยยังอาจสูญเสียความช่วยเหลือจากสหรัฐฯที่ไม่เกี่ยวข้องกับการค้าและไม่เกี่ยวข้องกับมนุษยธรรม รวมทั้งอาจถูกสหรัฐอเมริกาคัดค้านไม่ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์มีประเด็นที่เกี่ยวข้องพันและยังคงอยู่ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาแรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมาย ปัญหาการค้าประเวณี โสเภณีเด็ก ปัญหาขอทานเด็กและต่างด้าวปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ (โรฮิงญา) เป็นต้น

“รู้สึกเหงา เหมือนถูกคุมตัวให้รอถึงวันออกเรืออย่างเดียว”

“หากรู้ว่าจะมาทำงานหนัก พักผ่อนไม่เพียงพอ และถูกบังคับใช้ยา ผมจะไม่มาทำงาน”

“กลัว หวาดกลัว จากการถูกข่มขู่ ว่ามีอยู่ไปก็เปลี่ยนกับข้าว ฆ่าทิ้งดีกว่า ตอนนั้นรู้สึก ว่าคงไม่ได้กลับกันพวเขา คงถูกฆ่าทิ้งอยู่ที่นี่”

“ที่ครับผมต้องการฟ้องร้องดำเนินคดีกับคน ที่ทำร้ายร่างกาย และทำร้ายจิตใจผมจะได้ไหมครับ”

เหล่านี้คือถ้อยความที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ยินบ่อยมากในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่ข้าพเจ้าตัดสินใจในการเปลี่ยนองค์กรทำงาน เปลี่ยนจากการทำงานแค่เพียงโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพแรงงานข้ามชาติ มาเป็นการทำงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการละเมิดด้านสิทธิมนุษยชนในคนงานประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากประมงในทุกรูปแบบ มันไม่ใช่เรื่องง่ายแต่มันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก ที่ในความเป็น”ผู้หญิง” ที่ต้องมาทำงานเพื่อส่งเสริมให้ความรู้ด้านสิทธิ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานและการต่อต้านการค้ามนุษย์ กับคนงานที่เป็นลูกเรือประมงซึ่งเป็น “ผู้ชาย” ด้วยสายตาของคนภายนอกที่มองคนงานแรงงานข้ามชาติที่เป็นลูกเรือประมง มันไม่ใช่ภาพลักษณ์ที่ดีนัก ด้วยงานที่เขาทำที่มันต้องกรำแดดอยู่กลางทะเล ลักษณะของงานก็ไม่ได้เอื้ออำนวยให้แต่งชุดหล่อตามแฟชั่นสมัยนิยมที่ผู้ชายสายงานออฟฟิศแต่งกัน แต่ที่เราระเห็นชินตาคือกางเกงเล หรือกางเกงที่เป็นผ้าเบาสบาย เสื้อก็จะเป็นเสื้อแขนยาวผ้าบางเบา เอาเป็นว่าเสื้อและกางเกงที่ใส่ขอให้มันเป็นผ้าที่เบาโดนน้ำแล้วแห้งไว้มันเปื่อยฉีกและที่สำคัญถูกด้วย ส่วนผมเผ้าก็แล้วแต่โอกาสที่จะได้เจอช่างตัดผม ซึ่งปัจจุบันก็อาจจะมีความเป็นสมัยนิยมมากขึ้น และการให้ค่าของงานที่แรงงานข้ามชาติทำคือ งาน 3D คือ งานสกปรก (dirty job) งานอันตราย (dangerous job) และงานยาก (de-manding หรือ difficult job)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดมันจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำให้คนทั่วไปที่ไม่ได้เข้าไปใกล้ชิดหรือทำงานร่วมกันกับเขาจะได้เข้าใจว่าจริง ๆ ลูกเรือประมงก็คือ “คนเท่ากัน” กับคนทุก ๆ คนบนโลกใบนี้เพียงแต่ด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ที่ต่างกันมันเลยทำให้คนส่วนใหญ่ มองเขาเป็น “คนอื่น” ซึ่งการถูกมองในลักษณะนี้ยังเป็นเงื่อนไขให้เขาถูกผลักไปเป็น “คนขายขอบ” ของสังคม ที่เข้าไม่ถึงโอกาสทางความรู้ที่ควรจะมี โอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่คนทุกคน ควรจะได้ด้วย ในสังคมที่เขามั่นใจไม่ได้สร้างโอกาสให้เขาได้ทำงานในตำแหน่งงานที่ดีที่ใฝ่ฝัน และในประเทศปลายทางที่เขาเข้ามาทำงานก็ไม่ได้เปิดโอกาสกับการไปทำงานในอาชีพที่มีทักษะ หรือการได้รับการส่งเสริมทักษะตามที่เขาควรจะเป็น

ในปี พ.ศ. 2559 หน่วยงานของข้าพเจ้าได้ให้การดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกิจการประมงจำนวนสูงสุด คือคน เป็นลูกเรือกัมพูชาคน ลูกเรือเมียนมา.....คน ลูกเรือ

เวียดนาม....คน การดูแลในส่วนของบ้านพักชั่วคราวของหน่วยงานข้าพเจ้าอาจไม่ได้เหมือนกับของหน่วยงานรัฐ บ้านพักชั่วคราวของเราเป็นเพียงอาคารพาณิชย์ 4 ชั้นที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นสำนักงาน แต่ด้วยสถานการณ์ของแรงงานประมงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 หลังเหตุการณ์พายุเกย์ที่พรากชีวิตคนไปเป็นจำนวนมากรวมถึงคนงานประมงที่มีทั้งเสียชีวิตและสูญหาย และเริ่มมีการจ้างงานคนงานจากประเทศเพื่อนบ้านคือกัมพูชา เมียนมา ลาว เข้ามาเป็นคนงานประมง ด้วยการจ้างงานในช่วงเวลานั้นไม่ได้มีการดำเนินการด้านเอกสารอะไรที่เกี่ยวข้องกับคนงาน คนงานไม่มีบัตรแรงงานไม่มีบัตรสุขภาพ ไม่มีสิทธิในการเข้าถึงการรักษาเมื่อเจ็บป่วย และสงขลาเป็นจังหวัดที่มีเรือประมงเป็นลำดับต้นๆของประเทศไทย จากปรากฏการณ์การจ้างแรงงานข้ามชาติตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา ทำให้เป็นที่มาของการแบ่งพื้นที่ 1 คูหาของอาคารสำนักงานไปเป็นที่พักชั่วคราวให้กับแรงงานที่ประสบปัญหาการบาดเจ็บ เจ็บป่วยจากการทำงาน หรือไม่มีที่พักระหว่างการรักษาตัว จากวันนั้นจนถึงวันนี้รวมเป็นเวลาเกือบ 30 ปี บ้านพักชั่วคราวของหน่วยงานเราก็คงยังเป็นอาคารพาณิชย์ 4 ชั้นที่ไม่ได้มีรั้วกำแพงกัน ไม่ได้มีเหล็กดัดหนาแน่น ไม่ได้มีเตียงนอนที่สวยหรู ไม่ได้มีห้องอาหารที่ใหญ่โต แต่สิ่งที่เราใส่ใจและทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานมาตลอดก็คือการให้บริการบนพื้นฐานของ “ความเป็นคน” เขาเป็นใคร มาจากไหน วัฒนธรรมเขาเป็นอย่างไร เขาเผชิญบาดแผลทางใจและทางกายอะไรมา แล้วจะเปรียบเราเป็นแบบไหน ศักยภาพของเจ้าหน้าที่เราที่เป็นคนทำงานมีเพียงพอไหมที่จะดูแลเขา แล้วตัวผู้เสียหายจะมีส่วนร่วมกับการจัดบริการสำหรับตนเองได้อย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้แรงงานมีความเชื่อมั่น และให้การวางในการเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ การมอง “คนเป็นคน” มันคือการทำให้คนได้รับการเห็นคุณค่าและฟื้นฟูศักยภาพของตัวเองเพื่อจัดการกับปัญหาของตัวเองได้อย่างมีความมั่นใจและมีความอดทน ด้วยกระบวนการยุติธรรมมีระยะเวลา การทำให้คนอยู่ได้ต้องอยู่ด้วยความเข้าใจ และมีความสุขในชีวิตบ้าง ถึงแม้บ้านพักชั่วคราวจะไม่ใช่มหาวิทยาลัยบ้านของเขาก็ตาม

คนที่รู้จักข้าพเจ้าและหน่วยงานของข้าพเจ้า ที่เคยมีโอกาสดูเข้ามาเยี่ยมเพื่อรับฟังสถานการณ์ด้านแรงงานและการให้ความช่วยเหลือคนงานที่โดนละเมิด เคยตั้งคำถามกับข้าพเจ้าว่า

“คุณไม่กลัวเขาทำร้ายคุณและเจ้าหน้าที่ของคุณหรือ”

ข้าพเจ้ายิ้มและจะตอบกลับว่า “ข้าพเจ้านับใจว่าคนเราทุกคนสามารถสัมผัสได้ว่าใครคือคนที่ปรารถนาดีต่อเขา มันไม่ใช่เรื่องที่บอกได้ด้วยคำพูด แต่มันเป็นสิ่งที่บอกได้การที่เราแสดงออกและปฏิบัติต่อเขา เราอยู่กับเขา เราเคยดูแลผู้เสียหายที่มีบาดแผลทางใจที่มีภาวะป่วยทางจิตทั้ง

ชิมเศร้า ทั้งที่เป็น โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือภาวะจิตที่เป็นผลกระทบจากการเสพติด ไม่เคยมีปรากฏการณ์ว่าคนกลุ่มนี้ทำร้ายเจ้าหน้าที่เราเลย”

ในความเป็นจริงของ “ความเป็นคน” ไม่ว่าจะเป็น “ผู้หญิง” หรือ “ผู้ชาย” ถ้าเพียงเรามองข้ามความเป็น “เพศสรีระ” ของเขา เราจะมองเห็นถึงความเป็นคนที่ยืนอยู่ในครอบครัวหนึ่ง หมู่บ้านหนึ่ง เมืองหนึ่ง ประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจจะเหมือนหรือต่างกับเราแต่มันจะทำให้เราเข้าใจเขา มากขึ้นว่าเพราะอะไร “คุณภาพชีวิตของเรากับเขาจึงไม่เท่ากัน” ทั้งที่เขากับเราเป็น “คนเท่ากัน” ที่ควรได้รับสิทธิพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เมื่อเราเข้าใจได้อย่างนี้ และหรือทุกครั้งที่เราเห็น หรือรับฟังเหตุการณ์ที่คนกระทำกับคนไม่ได้ นั่นคือการที่คุณมองเห็นตัวคุณในตัวของเขาคนนั้น มันจะทำให้เราออกเดินทางเพื่อหาคำตอบ และนี่เองที่เป็นการ “ออกเดินทาง” ของข้าพเจ้า แต่เป็นการเดินทางที่เป็นการพาตัวเองเข้ามาทำงานอยู่ ณ จุดนี้ จุดที่ใครหลายๆคนมักเรียกพวกเราว่า “นักปกป้องสิทธิ” หรือ “นักรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชน” ซึ่งมันจะเป็นจุดที่ดีที่สุด在这段时间ที่จะทำให้เราสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่เรามีเพื่อสนับสนุนคนที่ประสบปัญหาการละเมิดสิทธิ

และในวันนี้ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งถ้าเรามองแบบผ่านตา ดูเหมือนว่าสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำในประเทศไทยจะดีขึ้นหลังจากที่รัฐบาลพยายามปรับตัว ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ และการดำเนินกิจการในอุตสาหกรรมประมง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยครอบคลุมและตรงต่อการแก้ปัญหามากที่สุดในส่วนของธุรกิจประมง และในปี พ.ศ.2561 ไทยขยับอันดับประเทศที่มีการค้ามนุษย์อยู่ที่ Tier2 ซึ่งถือเป็นอันดับที่ดีที่สุดในรอบ 9 ปี

สมการของสังคมมักแปรผันตามตัวแปรทางการเมืองและเศรษฐกิจในเวลานั้น ๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราเห็นในวันนี้ไม่ใช่คำตอบของวันพรุ่งนี้ หน้าที่ของข้าพเจ้าก็คือการออกเดินเพื่อสร้างความรู้ให้กับคนงาน ให้เขามีศักยภาพในการก้าวผ่านและการจัดการปัญหาตัวเองได้

ขอบฟ้า ทำงานร่วมกับแรงงานข้ามชาติเพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปอาหารทะเลในภาคใต้ของประเทศไทย

ชะตากรรม

อับ ปิยง เหม

พระอาทิตย์ค่อย ๆ ค่อยต่ำลง พระจันทร์ค่อย ๆ โผล่พ้นขึ้นมาในพื้นที่บางส่วนของโลก เป็นคำคืนในฤดูหนาวที่แสนสุข พวกเราสามเกลอต่างเฝ้ารอเวลานี้นาน เราต่างนั่งลงใกล้กับผู้หญิงคนหนึ่ง อายุประมาณ 60 ปีเศษ เรานั่งบนม้านั่งที่ด้านหน้าบ้านของเธอ มีเงาเพื่อนของเราคนหนึ่งถามว่า “พ่อก (คุณยาย)! ไหนบอกจะเล่านิทานให้ฟังถ้าพระจันทร์ขึ้นแล้ว ช่วยเล่าให้ฟังสิครับ?”

นี่ พุดชื่อว่า “พ่อก! ช่วยเล่าเรื่องผีที่น่ากลัวให้ฟังหน่อย? เด็กผู้หญิงทั้งสองคนนี้จะได้ไม่กลัวกลับบ้าน”

จากนั้นมิเงและดิฉันจึงอุทานพร้อมกันว่า “เฮ้ย! เธอต่างหากแหละที่จะกลัวจนไม่กลัวกลับบ้าน เราไม่กลัวผีกันหรอก” จากนั้นเราทั้งหมดก็หัวเราะ

ดิฉันชื่อโมโม นี่มิเง และดิฉัน เป็นเพื่อนบ้านและเป็นเพื่อนสนิทกัน พวกเรามากันที่บ้านของหญิงชราซึ่งอยู่เพียงลำพังนอกหมู่บ้านอาทิตย์ละครึ่ง หลังเลิกเรียน เพื่อมาฟังเธอเล่านิทาน

“เออละ! คุณยายพูดพลางหัวเราะ ไหน ๆ พวกเธอก็อยากมาฟังเรื่องผี ฉันจะเล่าให้เธอฟังเรื่องหนึ่ง พ่อกเล่าจบ พวกเธออาจจะพูดว่า ไม่เอาแล้วละ ฉันไม่กล้าไปหาคุณยายอีกแล้ว” เธอหัวเราะสั้น ๆ ดูเหมือนเธอจะอยู่ในภาวะความคิดบางอย่างอยู่ ดิฉันสังเกตเห็นได้ถึงความกลัวและความเศร้าในสายตาของเธอ จากนั้นคุณยายก็เริ่มเล่าเรื่องราวของเธอให้ฟัง

“กาลครั้งหนึ่ง มีเด็กมัธยมต้นสองคนชื่อนีลาและมีเพียว เป็นเด็กที่ฉลาดและมักช่วยเหลือคนที่เรียนหนังสือไม่เก่ง พวกเธอจึงเป็นเด็กที่รักของเด็กนักเรียนคนอื่น นีลาและมีเพียวเป็นเพื่อนรักกันมาก นั่งอยู่ติดกันในชั้นเรียน คนแถวนั้นต่างชื่นชมความเป็นมิตรของทั้งสองคนแต่นีลาและมีเพียวก็มีช่วงเวลาที่เคยโศกเช่นกัน พวกเธอมักร้องไห้เมื่อถึงวันเสาร์อาทิตย์และวันหยุดของโรงเรียน เพราะทั้งนีลาและมีเพียวมีบ้านเกิดคนละที่ ครอบครัวของมีเพียวย้ายมาอยู่แถวนี้ไม่ถึงหนึ่งปี

เด็กทั้งสองคนต่างตื่นนอนตั้งแต่เช้าเพื่อขึ้นจักรยานไปโรงเรียน พร้อมกับเอาปิ่นโตอาหารกลางวันไปด้วย ทั้งสองคนกลายเป็นเพื่อนกันระหว่างที่เรียนในโรงเรียนมัธยมต้นที่กันตารยาร โรงเรียนตั้งอยู่ตรงกลางของหมู่บ้านทั้งสองคน แม้ว่าจะมีเพียงหมู่บ้านเดียวที่อยู่คนตรงกลาง แต่ทั้งสองคนต่างไม่เคยไปบ้านของอีกฝ่ายหนึ่ง

วันหนึ่งช่วงสุดสัปดาห์ ขณะที่นิลาและมีเพียวกำลังเรียนด้วยกันอย่างมีความสุข ใบหน้าทั้งสองคนค่อย ๆ หมองจืดลง เมื่อคิดถึงว่าอีกสักพักก็ต้องจากกันไปอีกแล้ว จากนั้นมีเพียวก็โผล่ขึ้นมา

“นิลา ฉันจะไปค้างกับเธอที่บ้านช่วงเสาร์อาทิตย์นี้ดีไหม ไปกันเถอะ”

ทั้งสองคนขึ้นจักรยานผ่านทุ่งนาตามหาที่อาศัยสด ใบหน้าเต็มไปด้วยรอยยิ้ม เกือบจะค่ำแล้วเมื่อทั้งสองคนไปจนถึงหมู่บ้านของนิลา ในตอนนั้นนิลาสังเกตเห็นว่าหมู่บ้านแห่งนี้เงียบมาก ไม่พบใครอยู่ในถนนของหมู่บ้านเลย มีผู้ชายสองคนซึ่งเพิ่งกลับจากการทำนาและรีบเดินกลับบ้าน เมื่อพวกเขาเห็นมีเพียวเดินมาที่บ้านของนิลา พวกเขาทั้งสองมองด้วยสายตาที่กังวลและสงสัยต้องใช้เวลาลึกสักหนึ่งกว่าจะเดินผ่านหมู่บ้านไปจนถึงบ้านของนิลา มีเพียวรู้สึกขนลุกและรู้สึกเย็นวับที่สันหลังทันทีที่เดินเข้าไปในบริเวณบ้าน บ้านของนิลาเก่ามาก เป็นบ้านไม้สักที่ดูบอบบางตั้งอยู่ตรงกลางที่ดินที่ประอะเปื้อนไปด้วยคราบน้ำมันสีดำ พ่อของนิลาเสียชีวิตแล้วเมื่อสามปีก่อน นิลากับแม่อาศัยอยู่เพียงลำพังในบ้านนิลาตะโกนเรียก

“แม่! แม่! ออกมานี่สิแม่ หนูชวนมีเพียวที่เป็นเพื่อนจากอีกหมู่บ้านหนึ่งมาที่บ้าน ไหน ๆ มีเพียวก็มาแล้ว แม่ทำเนือร่อย ๆ ให้มีเพียวกินด้วยสิ” แม่ของนิลาตะโกนบอกจากด้านหลังบ้าน

“ลูกจ๋า กินของที่ทำได้ก่อนนะวันนี้ พรุ่งนี้แม่จะปรุงอาหารอร่อยให้กินนะ”

ขณะที่นิลามีความสุขอย่างมากกับการได้อยู่กับเพื่อนรัก มีเพียวกลับรู้สึกสังหรณ์ใจบางอย่างเกี่ยวกับบ้านหลังนี้ ขณะที่นิลาและมีเพียวกำลังจะปิดไฟเข้านอน ดอว์มาลา แม่ของนิลาเข้ามาในห้องนอน และเอาผ้าห่มสีขาวห่มให้มีเพียว ก่อนจะยิ้มให้แบบฝืน ๆ และเดินออกจากห้องไป นีลาซึ่งกำลังมีความสุขมากเพราะได้อยู่กับเพื่อนรัก กลับผล็อยไปอย่างรวดเร็ว แต่มีเพียวกลับหลับไม่ลง เธอคิดถึงฟุ้งซ่านเกี่ยวกับบ้านแห่งนี้ ซึ่งอยู่ไกลจากบ้านคนอื่นมาก ทั้งยังติดใจกับการใส่ชุดดำ ผมตรงดำที่ยาวสลวยของแม่ของนิลา รวมทั้งรอยยิ้มฝืน ๆ ของเธอ นีลาเริ่มขยับตัวเข้าไปใกล้กับมีเพียวซึ่งนอนอยู่ข้างเตียงเรื่อย ๆ มีเพียวยังตื่นอยู่ แต่ก็ไม่อยากปลุกละนิลา เธอจึงสลับข้างกันนอนกับนิลา และผลอหลับไป

จากนั้นโลกก็มีดสนิท....

(บรูว์ บรูว์ บรูว์ บรูว์) เสียงหมาเห่าหอนดังกระหึ่ม ขณะที่บ้านเก่า ๆ หลังนี้สิ้นไหว มีเพียงรู้สึกกลัวมาก เธอตื่นเต้นกังวลมาก ส่วนนี้ลากลับหลักสี่กลับยังกรน มีเสียงรอยเท้าดังเข้ามา ใกล้กับห้อง (เล็บ เล็บ เล็บ) มีเพียงค่อย ๆ เหลือบตามองจากผ้าห่มเพราะกลัวสิ่งที่จะได้พบเห็น เสียงดอว์มาลาเดินเข้ามาแผ่วเบา พร้อมกับตะเกียงที่จุดไฟสลัว เธอเอาเส้นด้ายผูกกับมุมขวาของผ้าห่มสีขาวที่ห่มให้กับมีเพียว และเอาปลายอีกข้างหนึ่งลอดครุที่อยู่บนพื้นใต้เตียง จากนั้นเอาปลายเส้นด้ายนั้นไปวางไว้บนหมอนขนาดใหญ่ที่ใส่น้ำซึ่งกำลังเดือด ตั้งอยู่บนเตาไฟขนาดใหญ่ใต้ห้องนอน มีเพียวพยายามข่มความกลัวขณะที่เหงื่อไหลเต็มตัว เธอเฝ้าดูดอว์มาลาและครุ่นคิดว่า แม่ของเพื่อนมาทำอะไรตอนกลางคืน ขณะที่นี้ลายังกรนอยู่

หลังเที่ยงคืน ขณะที่หมายังคงเห่าหอนต่อไป ดอว์มาลาดึงผ้าถุงขึ้นมางูกระโจมอก จากนั้นก็ปล่อยผมลงประบ่า เธอนั่งขัดสมาธิ ปิดตาสวดคาถาอย่างต่อเนื่อง ระหว่างที่เธอร่วมกับการทำภารกิจ มือข้างหนึ่งถือเส้นด้ายไว้ ดอว์มาลาไม่รู้ว่าทำไมเพียวกำลังจ้องมองอยู่ตั้งแต่ต้นจนจบ

ในตอนเช้า เสียงดอว์มาลาเรียกจากด้านหลังของบ้าน “ลูกเอ๊ย! ลูกเอ๊ย! ลูกนี่ลา! ตื่นลูก! แม่ทำเนื้ออร่อยมากให้กิน ลูกต้องชอบแน่เลย ลูกแม่อย่าอนตึนสายนะ” แต่เธอไม่ได้ยินเสียงตอบจากนี้ลา เธอจึงขึ้นไปดูที่ห้องนอน

ดอว์มาลาแทบไม่เชื่อสายตาของเธอเอง เธอเอามือกุมหน้าพร้อมกับนั่งยอง ๆ ลง ภาพที่เห็นเป็นศพของนี้ลาซึ่งนอนไปด้วยเลือด อวัยวะภายในถูกควั่นจนหมดท้อง เธอมองด้วยสายตาแทบถลน ขณะที่เอื้อมมือไปหยิบผ้าห่มที่นอนเลือดและถูกฉีกขาดเป็นชิ้น นีลาไม่มีชีวิตอยู่แล้ว

อันที่จริงในคืนก่อนหน้า ช่วงที่ดอว์มาลาสวดคาถาอย่างเคร่งเครียด นีลา ยังคงซ่อนตัวอยู่ใต้ผ้าห่ม มีเพียวเป็นคนห่มผ้าห่มให้เพื่อนเพราะเห็นเพื่อนทำท่าจะเป็นหวัด เนื้อตัวสั่นเทา เหงื่อออกทั่วตัว ตาขยายใหญ่ขึ้น ส่วนขาสั่นเทา ปากของเธอสั่นไม่หยุดและขยายใหญ่ออก ขณะที่เส้นเลือดบนคอแตกปะทุออกมา สองมือจับผ้าห่มเบา ๆ ดอว์มาลาซึ่งกำลังมีสมาธิกับงานที่ทำอยู่ ไม่รับรู้ถึงสภาพที่เกิดขึ้นกับลูกสาวตัวเอง ท้องของนี้ลาค่อย ๆ ขยายใหญ่ขึ้นจนเธอหยุดหายใจ จากนั้นพุงของเธอก็แตกออกมา

มีเพียวซึ่งสังเกตเห็นสิ่งนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ รู้สึกขนลุกทั่วร่างกาย แข็งขา สั่นเทาไปหมดด้วยความหวาดกลัว เธอจึงหาทางหลบหนีจากดอว์มาลาซึ่งเป็นแม่มด และมักจะสังหารและกินคนแปลกหน้าทุกคนที่เข้ามาในบ้าน โดยการแอบเข้ามาทางประตูห้องกินข้าวซึ่งอยู่ด้านหลังของบ้าน เมื่อดอว์มาลารู้แน่ชัดว่าเกิดอะไรขึ้น ตาของเธอกลายเป็นสีแดง เหงื่อไหลท่วมตัว ขณะที่เธอย่อเข่าลงข้าง ๆ ขากศพที่ไม่น่าพิสมัยของนี้ลา เธอเอาแต่ตืออกซกหัว ร้องให้เสียงดัง “ลูกจ๋า ลูกจ๋า ไม่น่า

เลย ทำไมต้องเป็นลูกสาวของฉันด้วย? แม่เสียแล้ว เป็นความผิดของแม่เอง แม่ผู้โง่เขลาคนนี้ ลูกเอ๋ย” คอว์มาลาเอาแต่คร่ำครวญจนให้สีกพักหนึ่ง จากนั้นก็มองไปรอบ ๆ และคว้าดาบที่แขวนอยู่บนผนัง “ในเมื่อลูกไม่มีชีวิตอยู่แล้ว แม่ก็ไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป แม่ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ในโลกถ้าไม่มีลูกอยู่ด้วย ลูกเอ๋ย” คอว์มาลาไม่สามารถให้อภัยตัวเองได้ที่ลงมือฆ่าลูกสาวของตัวเอง เธอรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก เธอจึงฆ่าตัวตายตรงบริเวณที่ลูกของเธอเสียชีวิต” จากนั้นพอพอก็จบเรื่องที่เล่า ดิฉันจึงถามเธอว่า “คุณยายคะ ทั้งนีลาและแม่อีกตายแล้ว มีเพียงหนีนอกมาได้ แล้วเป็นยังไงต่อล่ะคะ?”

“เธอก็กลายเป็นบ้าตั้งแต่นั้นมา เพราะความหวาดกลัวอย่างมาก” คุณยายตอบ “เธอถูกให้ออกจากโรงเรียน ต้องเข้ารับการรักษากับหมอที่บ้านเป็นเวลาหลายปี พอโตขึ้นเธอก็แต่งงานกับลูกของหมอคนนั้น มีเพียงไม่ใช่คนธรรมดา แต่ก็คือฉันที่นั่งอยู่ข้างหน้าของพวกเธอยังไงล่ะ

ดิฉันรู้สึกเศร้าใจมากที่ได้ฟังเรื่องของยาย จากนั้นคุณยายก็บอกว่า

“เออล่ะ เรื่องที่เล่าเป็นยังไงบ้าง? ชอบไหมล่ะ?”

เธอหันไปมองฉันและอุทานขึ้นมาว่า “ลูกชายเอ๋ย เธอเป็นยังไงนะ นั่งอยู่ตรงนั้นสบายไหม?”

มีเงาและดิฉันหัวเราะลั่นเมื่อเห็นนี่เอาโสร่งขึ้นมาคลุมหัว “ฮ่า ฮ่า ฮ่า! นี่นี่ อย่าทำให้เรากลัวสิ ดูเหมือนเราต้องพาเธอไปส่งบ้านแล้วสินะ” ดิฉันบอกเขาด้วยรอยยิ้มแบบผู้ชนะ แต่นี่นี่ไม่ยอมพูดอะไรเลย ต้องให้พ่อมาพากลับบ้าน จากนั้นพวกเราสามคนก็ร่ำลาคุณยาย และกลับบ้านเหมือนกัน

อับ ปิยง เหม่ เป็นนักกิจกรรมเยาวชนชาวเยะไซซึ่งทำงานด้านสันติภาพและการพัฒนา

เรื่องราวของอันวาร์

อัสมะ บินติ अबดุลการิม

เป็นเวลากลางคืนในคืนเดือนมืด เธอกำลังหลับสบายอยู่บนเตียงในห้องนอนเนื่องจากความอ่อนล้าของร่างกาย ตลอดทั้งวันนั้นครอบครัวของเธอได้จัดงานเลี้ยงเล็ก ๆ ฉลองการเรียนจบปริญญาตรีและการเดินทางกลับมาอยู่บ้านหลังจากไปใช้ชีวิต 4 ปีในกรุงเทพฯ ให้กับเธอ ญาติ ๆ และเพื่อนบ้านต่างมาร่วมแสดงความยินดี ความเหนื่อยทำให้เธอเข้านอนแต่หัวค่ำและหลับทันทีที่หัวถึงหมอน

เวลาผ่านไปนานเท่าไรไม่รู้จู้ ๆ เธอก็ต้องสะดุ้งตื่นด้วยความตกใจเพราะเสียงอันดังสนั่น เธอหันซ้ายหันขวาพยายามหาทิศทางของเสียง แม้จะตกใจมากแต่เธอก็พยายามตั้งสติและคิดว่าเกิดอะไรขึ้น เธอคิดในใจว่าเสียงที่เธอกำลังได้ยินนั้นอาจเป็นเสียงร้วของกระสุนปืนหรือเปล่านะ เธอลุกขึ้นยืนข้างเตียงกำลังคิดว่าจะทำยังไงดี สักพักเธอก็ได้ยินเสียงเหมือนก้อนหินหลายๆ ก้อนตกกระแทกหลังคาบ้านแทรกไปกับเสียงปืนชั่วขณะนั้นเธอคิดว่าเสียงที่ได้ยินน่าจะเป็นกระสุนปืนที่ตกใส่หลังคาบ้าน เสียงป็นดังราวกับคนที่ยิงปืนอยู่หน้าบ้านของเธอ เธอกลัวมากและรีบคลานลงไปได้เตียง

เธอนอนตัวสั่นอยู่อย่างนั้นขณะที่เสียงปืนก็ยังคงบรรเลงต่อไปเธอรู้สึกว่าเป็นเวลายาวนานมากกว่าที่เสียงปืนจะเงียบลง สรรพสิ่งรอบตัวก็กลับไปสู่ความเงียบอย่างที่เคยจะเป็นของหมู่บ้านเล็ก ๆ ในชนบทอย่างนี้ความเงียบนั้นก็อยู่ได้เพียงไม่นานเธอก็ได้ยินเสียงร้องไห้ดังกึกก้องทั่วทั้งหมู่บ้าน เธอยังคงไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น เธอค่อยๆ ขยับตัวออกมาจากใต้เตียงและเห็นว่าขณะนั้นเป็นเวลาเกือบตีสี่ครึ่งจากนาฬิกาแขวนผนังในห้องของเธอ ความรู้สึกกลัวทำให้เธอไม่กล้าจะยืนแล้วเดินออกไปดูว่าเกิดอะไรขึ้น เธอค่อยๆ คลานไปยังประตูห้องนอน ยื่นมือเปิดประตูและออกจากห้องไปยังหน้าห้องนอนพ่อแม่ที่อยู่ข้างๆ เธอค่อยๆ เคาะประตูและเรียกหาแม่ แม่มาเปิดประตูให้และพุงให้เธอขึ้นขึ้น ทุกคนมองหน้ากันและเงียบอยู่อย่างนั้น สักพักเธอถามพ่อว่าเกิดอะไรขึ้น พ่อตอบเธอว่าน่าจะมีการยิงกันแต่ก็ไม่รู้ว่าที่ไหน เสียงมันเหมือนอยู่ใกล้มาก

ไม่นานหลังจากนั้นท่ามกลางความเจ็บเธอก็ได้ยินเสียงรถยนต์และมอเตอร์ไซค์ขับอยู่บนถนนในหมู่บ้าน และอีกสักพักเสียงอาซานละหมาดช่วงเช้าตรู่ก็ดังก้องไปทั่วทั้งหมู่บ้านผ่านลำโพงขนาดใหญ่ของมัสยิดพอบอกว่าคงไม่มีอะไรแล้ว จากนั้นก็เริ่มแต่งตัวเตรียมออกไปละหมาดและออกไปที่มัสยิดซึ่งเป็นกิจวัตรของพ่อส่วนเธอและแม่ละหมาดอยู่ที่บ้าน หลังจากที่เราละหมาดเสร็จท้องฟ้าข้างนอกยังคงมืดอยู่ พระอาทิตย์ยังไม่ขึ้น ความอยากรู้ทำให้เธอตัดสินใจเดินออกไปดูว่าเกิดอะไรขึ้นกันแน่ทันทีที่เธอเดินออกมายังถนนเธอเห็นแสงไฟจากสปอร์ตไลท์ส่องสว่างไปยังบ้านหลังหนึ่งซึ่งอยู่ถัดจากบ้านเธอไปอีกสี่หลัง เพื่อนบ้านของเธอกำลังจับกลุ่มคุยกันอยู่ใกล้ๆ เธอจึงเดินเข้าไปถามว่าเกิดอะไรขึ้นคำตอบคืออันวารซึ่งเป็นรุ่นพี่ผู้ชายในหมู่บ้านเสียชีวิตแล้วจากการถูกวิสามัญฆาตกรรมโดยเจ้าหน้าที่ทหาร และตอนนั้นเธอได้รู้เรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดเมื่อคืน

ในช่วงเวลาพลบค่ำหลังพระอาทิตย์ตกดินไปแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองจังหวัดนราธิวาส อันวารซึ่งเป็นผู้ต้องหาคดีความมั่นคงที่มีราคาตัวสูงและเจ้าหน้าที่ต้องการตัวมากเพราะฝ่ายความมั่นคงเชื่อว่าอันวารเป็นระดับแกนนำคนสำคัญที่คอยวางแผนการเคลื่อนไหวและก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่เขาได้เดินทางกลับมาที่บ้านโดยมีรถยนต์คันหนึ่งขับมาส่งรถค่อยๆ จอดหน้าบ้านเล็ก ๆ ที่อยู่ติดถนนหลังหนึ่ง อันวารเปิดประตูและรีบวิ่งเข้าบ้านหลังหลังอย่างรวดเร็วรีบนั่งตั้งแต่รถมาจอดจนกระทั่งประตูบ้านปิดลงใช้เวลาเพียงไม่กี่วินาทีเท่านั้น การกลับบ้านของเขาเป็นการกลับบ้านที่เงียบกริบที่แม้แต่เพื่อนบ้านข้างเคียงก็ไม่มีใครรับรู้ แต่ช่วงเวลาอันสั้นแค่นั้นกลับเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่บนถนนตรงนั้นมีรถมอเตอร์ไซค์คันหนึ่งขับผ่านพอดี มูฮัมหมัดเพิ่งเสร็จจากการเตะบอลและขับผ่านมาพอดี เสไฟฟ้าริมถนนบริเวณนั้นแม้จะมีแสงสว่างไม่มากนัก แต่ก็สว่างพอให้เห็นด้านข้างและด้านหลังของอันวารขณะลงจากรถและวิ่งเข้าบ้าน ตอนนั้นไม่มีใครทราบมาก่อนว่ามูฮัมหมัดที่มีอาชีพรับจ้างกรีดยางเหมือนคนอื่นทั่วไปในหมู่บ้านเป็นสายให้กับเจ้าหน้าที่ทหารคอยรายงานสถานการณ์ในหมู่บ้าน

เมื่อมูฮัมหมัดขับมอเตอร์ไซค์กลับมาถึงบ้าน เขาก็รีบโทรไปถึงกองร้อยทหารที่ดูแลความมั่นคงพื้นที่เรื่องการกลับมาที่บ้านของอันวาร

ช่วงเวลา 4 ทุ่มของคืนนั้น เพื่อนบ้านที่อยู่รอบ ๆ บ้านของอันวารถูกเจ้าหน้าที่ทหารเคาะประตูบ้านให้ย้ายไปนอนที่มัสยิดเพราะเจ้าหน้าที่หลายร้อยนายทำการล้อมพื้นที่รอบบ้านของอันวารทั้งหมดแล้ว และเกรงว่าจะเกิดการปะทะกันและบ้านข้างๆ จะโดนลูกหลง ผู้ใหญ่บ้านและโต๊ะอิหม่ามประจำหมู่บ้านถูกเรียกตัวมาเพื่อเจรจาให้ส่งตัวอันวาร พ่อแม่ของอันวารและภรรยาของเขายืนยันว่าอันวารไม่ได้กลับมาบ้านนานหลายเดือนแล้ว เพื่อนบ้านหลายคนก็ยืนยันว่าอันวารไม่ได้

กลับบ้าน ตอนนั้นเองที่มุฮัมหมัดถูกนำตัวมาเพื่อยืนยันว่าเขาเห็นอันวาร์กลับมาในระยะเวลาไหนและ
 แต่งตัวอย่างไร เจ้าหน้าที่ทหารเชื่อว่าอันวาร์อยู่ในบ้านจึงตัดสินใจจะค้นบ้าน มีการเตรียมกำลังและ
 อาวุธให้พร้อม การค้นบ้านเริ่มขึ้นในระยะเวลา 5 ทุ่มของคืนนั้น

เจ้าหน้าที่ทหารค้นบ้านหาตัวอันวาร์โดยบังคับให้ผู้ใหญ่บ้านและโต๊ะอิหม่ามเดินนำหน้า
 แล้วทหารเดินถืออาวุธตามหลัง ซึ่งหากอันวาร์ยังตอบโต้ผู้ใหญ่บ้านและโต๊ะอิหม่ามก็จะกลายเป็นไล่
 กำบังให้ เจ้าหน้าที่ทหารค้นหาทุกซอกทุกมุมของบ้านทั้งตู้เสื้อผ้า ใต้เตียง หรือแม้กระทั่งบนฝั
 เพดาน ทุกที่ที่คิดว่าอันวาร์อาจจะสามารถใช้เป็นที่ซ่อนตัวแต่หาเท่าไรก็ไม่พบ เจ้าหน้าที่ใช้เวลา
 5 ชั่วโมง ค้นบ้านแบบปูพรมไป 4 ครั้ง ก็ยังหาอันวาร์ไม่พบ จนกระทั่งเวลาเกือบตี 4 เจ้าหน้าที่
 ทหารเริ่มโกรธที่หาอันวาร์ไม่เจอและพยายามขู่พ่อของอันวาร์ด้วยการเอาระบอปปินจ่อยิงที่ศีรษะ
 พวกเขาบอกว่าพวกเขาสามารถยิงได้โดยไม่ผิดเพราะถือว่าเป็นการไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
 แม่ของอันวาร์เห็นอย่างนั้นก็ทนไม่ไหวร้องไห้ออกมาอย่างหนัก เธอสะอื้นและบอกพ่ออันวาร์ให้ยอม
 บอกที่ซ่อน เจ้าหน้าที่ทหารเกือบร้อยนายเตรียมกำลังขึ้นบ้านอีกครั้งโดยครั้งนี้ให้พ่อของอันวาร์เดิน
 นำพร้อมเอาปืนจี้ที่หัวไว้ และให้เดินนำไปชี้จุดที่อันวาร์ใช้ซ่อนตัวซึ่งจะเป็นช่องเล็ก ๆ ขนาดพอดี
 ตัวเนียนไปกับผนังในห้องนอนและถูกปิดทับด้วยกระเบื้องบานใบใหญ่

พ่อของอันวาร์เดินไปเคาะกระຈ 4 ครั้งซึ่งเป็นสัญญาณระหว่างพ่อลูกที่ได้ตกลงกันได้
 แล้วจากนั้นพ่อของอันวาร์ก็เดินหลบออกมาให้ห่างจากกระຈอันวาร์รู้ตัวทันทีว่าเจ้าหน้าที่ทหารอยู่
 ภายนอกจุดซ่อนตัวแล้ว เขาลงจากกระຈออกและวิ่งออกไป 2 นัดแต่กระสุนไม่โดนใคร ในช่วงเวลา
 เดียวกันกระสุนนับร้อยก็ยิงเข้าที่จุดอันวาร์ซ่อนตัวเป็นเวลาเกือบสิบนาที ร่างของเขาล้มลง เลือด
 ไหลอาบและร่างของเขาพ่นจากลูกกระสุน เมื่อกลุ่มควันกระสุนจางลง เจ้าหน้าที่ทหารสองคนเดิน
 เข้าไปเพื่อตรวจสอบว่าอันวาร์ยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ หลังการเป่านกหวีดสามครั้งจากเจ้าหน้าที่ที่เดิน
 เข้าไปยังศพซึ่งถือเป็นสัญญาณว่าผู้ต้องหาเสียชีวิตแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ทั้งที่อยู่ภายในบ้านและที่ล้อมอยู่
 ข้างนอกต่างก็พากันร้องไชโยอย่างพร้อมเพรียงแสดงความดีใจที่ปฏิบัติการกิจได้สำเร็จและพากันขับ
 รถกลับไปยังค่ายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เวลา 8 โมงเช้า เธอยืนอยู่ริมถนนเพื่อรอส่งศพไปยังหลุมกุโบร์หรือสุสานตามมารยาทที่
 ควรทำเมื่อคนในหมู่บ้านเสียชีวิต ตอนนั้นศพของอันวาร์กำลังถูกละหมาดอยู่ที่มัสยิดประจำหมู่บ้าน
 ศพของอันวาร์ไม่ได้ถูกอาบน้ำศพก่อนละหมาดซึ่งนั่นเป็นความต้องการของเจ้าตัวและครอบครัว
 เพราะเหตุผลที่กว่าอันวาร์จับอาวุธสู้เพื่อศาสนาและการเสียชีวิตของเขาเป็นการญิฮาดเธอมองไป
 รอบ ๆ บริเวณที่เธอยืนอยู่ เธอเห็นเพื่อนบ้าน คนในหมู่บ้านข้างเคียงและผู้คนมากมายที่เธอไม่เคย

เห็นหน้ามาก่อนยืนอยู่ตลอดแนวถนนตลอดทั้งหมู่บ้าน สักพักศพของอันวาร์ก็ถูกนำลงจากมัสยิด ศพถูกเคลื่อนไปยังสุสานประจำหมู่บ้านซึ่งอยู่ห่างออกไปราวสองกิโลเมตรโดยผู้คนที่ช่วยกันแบกศพ แทนที่จะใช้พาหะเป็นรถยนต์เหมือนศพคนอื่นทั่วไปเธอเห็นผู้คนมากมายเดินตามหลังศพมาพร้อมกับเรียกร้องกึกก้องไปทั่วบริเวณว่า “อัลลอฮฮูอักบร อัลลอฮฮูอักบร” ซึ่งแปลว่าอัลลอฮ์นั้นยิ่งใหญ่ ข้า ๆ ไปมา เธอคิดในใจว่านี่เป็นขบวนแห่ศพใช่ไหมเพราะเธอไม่เคยเห็นศพของคนอื่นในหมู่บ้านถูกทำแบบนี้มาก่อน ทำให้ผู้คนถึงทำเหมือนสรรเสริญเขาขนาดนี้ เมื่อศพถูกเคลื่อนมาถึงจุดที่เธอยืนอยู่ เธอเริ่มได้ยินร้องไห้ท่ามกลางเสียงร้องกึกก้องนั้น เธอหวนนึกถึงวัยเยาว์ที่เธอและเพื่อนหัวเราะร่วนตอนอันวาร์ที่โตกว่าเล่าเรื่องตลกให้พวกเธอฟัง เธอหวนนึกถึงช่วงเวลาเธอหวาดกลัวจนตัวสั่นเมื่อคืน เธอหวนคิดถึงเรื่องราวที่เพื่อนบ้านเล่าให้ฟังถึงสภาพศพของอันวาร์ที่เธอรู้จัก ว่าร่างของเขาดูกองเป็นศพที่ยังไม่ออกว่าเป็นใคร เธอมองไปยังศพของอันวาร์ที่มีผ้าสีขาวที่มีเลือดซึมให้เห็นเป็นจุดๆ ลอยอยู่มีดบาดซึ่งกำลังเคลื่อนผ่านหน้าเธอไป เธอรู้สึกหัวใจเธอถูกบีบและน้ำตาเธอไหลรินออกมา เธอคิดในใจว่าทำไมพวกเขาต้องทำกับอันวาร์ขนาดนั้น ทำไมพวกเขาต้องดีใจกับการตายของอันวาร์ขนาดนั้น เธอคิดว่าตลอด 15 ปีที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ยังมีอีกกี่ร้อยกี่พันคนที่เจอเหตุการณ์แบบเธอและรู้สึกเช่นเดียวกับเธอ

สามวันหลังจากการเสียชีวิตของอันวาร์ ภรรยาของอันวาร์ก็ได้คลอดลูกชายคนแรก เธอตระหนักได้ทันทีว่าอันวาร์ลงจากภูเขาที่ซ่อนตัวมานานกลับมาบ้านครั้งนี้ก็เพื่อรอเจอหน้าลูกชายของเขานั่นเอง

อัสมะ บินติ อับดุลการิม เป็นไทยมุสลิมที่ทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชนในภาคใต้ของประเทศไทย

ยา อก กับลูกทั้งหกคน

ละ เว ยา อก

เป็นวันที่มีหมอกและฝนก็ตกลงมาบนถนนที่คดเคี้ยวภายในป่าลึก เพื่อนของฉันทันและฉันทันกำลังขี่มอเตอร์ไซด์ไปเยี่ยมหมู่บ้านที่ครอบครัวยา อก อาศัยอยู่เพื่อถามเกี่ยวกับเธอ เราถามรอบๆหมู่บ้านเพื่อหาว่าครอบครัวของเธออาศัยอยู่ที่ไหน พวกเขาอาศัยอยู่ในบ้านไม้เก่าบนเนินเขาไกลจากถนนใหญ่ เราต้องผ่านทางโค้งและถนนที่ยากลำบากขึ้นเพื่อไปที่บ้านของพวกเขา

ฉันรู้สึกไม่ดีเมื่อฉันได้เห็นฉากเศร้าเมื่อเราไปถึงบ้าน มันเป็นวันที่เจ็ดของพิธีไว้ทุกข์ให้แก่สามีและลูกชายยา อกที่ล่วงลับไปแล้ว ฉันรู้สึกเศร้ามากสำหรับเธอและลูกหกคนที่เหลือ ฉันเกือบควบคุมน้ำตาไม่ได้ พิธีนี้เป็นกรถวายเครื่องบูชาที่ญาติและเพื่อนๆทำเพื่อสามีและลูกชายของเธอเพื่อให้พวกเขาสามารถพักผ่อนได้อย่างสงบสุข หลังจากที่เราไหว้เสร็จ ฉันเข้าไปคุยกับเธอ เธอมองมาที่ฉันด้วยตาที่ปรี่มน้ำตาและทักทายพวกเรา

“เข่ามันงัด ทานข้าวกันหรือยัง?”

ฉันบอกเธอว่าเราจะมาถามสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับครอบครัวของเธอ เราได้ยินเกี่ยวกับสามีและลูกชายของเธอ หลังจากนั้นเพื่อนของฉันทันและฉันทันก็เข้าไปข้างในบ้านและคุยกับยา อก และแม่สามีของเธอใกล้กับเตาขณะที่เธอเตรียมชาเขียวและสลัดใบชาให้เรา เธอแบกทารกอายุหนึ่งเดือนไว้ที่หลังและมีเด็กอายุสองขวบเกาะอยู่ข้างๆเธอ

เธอถูกทิ้งให้ดูแลลูกๆทั้งหกของเธอ ยา อกเป็นคนค่อนข้างสูงแต่ผอม ผผของเธอยุ่ง ตาของเธอดูอ่อนล้า และเธอก็ใส่เสื้อผ้าเก่า เธออายุประมาณสี่สิบปีและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีถนนคดเคี้ยวใกล้เมืองเล็ก ๆ ทางตอนเหนือของรัฐฉานซึ่งมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ การทำมาหากินของหมู่บ้านขึ้นอยู่กับไร่ชาและฝัก ยา อกขอให้เราดื่มชาเขียวและกินสลัดใบชาในภาษาปะหล่อง แล้วจึงนำถาดที่มีชาเขียวและสลัดใบชามา มันทำให้ฉันคิดถึงไร่ชาของพวกเขาซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับทางเข้าหมู่บ้าน

เราขอให้เธอเล่าให้เราฟังว่าเกิดอะไรขึ้นกับสามีและลูกชายของเธอ เธอเล่าเรื่องในขณะที่มีน้ำตาในตาที่เห็น้อยล้าของเธอ เมื่อวันเสาร์ที่ผ่านมาสามีของเธอซึ่งสวมกางเกงขาวสีเขียวเข้มและแจ็คเก็ตสีน้ำตาลแดงและลูกชายของเธอซึ่งสวมเสื้อเชิ้ตสีดำและกางเกงยีนส์ออกจากหมู่บ้านเพื่อเข้าเมืองโดยมอเตอร์ไซค์ในเวลาหกโมงเช้า ยา ่อง และลูกๆ ของเธอมองด้านหลังของพ่อและลูกชายที่ขี่รถออกไปออกจากหมู่บ้าน

สภาพอากาศหนาวเย็นทักทายพ่อและลูกชายขณะเดินทางไปตามถนนคดเคี้ยว จนกระทั่งพวกเขามาถึงสามแยกที่อยู่ไกลจากตัวเมือง พ่อพูดว่า “ลูก ลุงของลูกบอกให้เราเลี้ยงซ้ายเมื่อถึงสามแยก พ่อคิดว่าสามแยกนี้แหละ เลี้ยวซ้ายตรงนี้เลย” ลูกชายที่ขี่มอเตอร์ไซค์จึงเลี้ยงซ้ายขณะที่พวกเขาไปต่อพ่อลูกก็พบสิ่งที่พวกเขาไม่คาดคิด พวกเขาารู้สึกหวาดกลัวเมื่อเห็นคนพกอาวุธสองคนสวมชุดคอมแบทและรองเท้าบูตสีเขียวเข้มในขณะที่ถือปืนยาว

ชายสองคนตะโกนว่า “เฮ้ หยุด! นี่กำลังจะไปไหน?”

ฉันเสียใจเมื่อลวย เย พูดต่อว่าเธอได้ยินจากพี่สาวของเธอว่ากลุ่มชายพกอาวุธได้สังหารสามีของเธออย่างไร้ความปราณี “ต่อจากนี้ไปฉันจะไปพึ่งใครได้” เธอถาม “คนสองคนที่ฉันสามารถพึ่งพาได้ที่สุดได้จากโลกนี้ไปแล้ว”

ฉันคิดถึงว่ามันไม่แปลกที่คนอื่นจะเห็นเหตุการณ์เช่นนั้นเพราะเหตุการณ์อย่างนั้นเกิดขึ้นเป็นประจำในรัฐฉานทางเหนือของเรา จากนั้น ยา ่อง ยังคงรู้สึกเศร้าอยู่ “ฉันสวดอ้อนวอนให้ผู้อื่นจะไม่เผชิญชะตากรรมเดียวกันกับเรา คนอย่างเราไม่มีอาวุธดังนั้นเราจึงกลัวผู้ที่มี ฉันไม่สามารถทำอะไรเพื่อค้นหาความจริงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสามีและลูกชายของฉัน ฉันแค่กังวลว่าครอบครัวของเราจะมีชีวิตต่อไปได้อย่างไรและลูกๆ ของฉันจะได้รับการศึกษาได้อย่างไร”

ฉันบอกลาและจากไปหลังจากปlobbyเธอแม้ว่าฉันยังไม่ต้องการจะไป ฉันหวังว่าจะได้พบเธออีกครั้งเพื่อที่จะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงกับครอบครัวของเธอเมื่อเราได้พบกันอีก

ยา ่อง เป็นนักกิจกรรมอายุน้อยผู้ทำงานเพื่อปรับปรุงสิทธิสตรีปะหล่องในรัฐฉานเหนือของเมียนมา

คนรักบ้านเกิด

กานดา

ฉันเกิดที่บ้านแหลมตึกแก จังหวัดภูเก็ต ฉันเป็นชาวอุรุกรลาไวย ฉันจำได้ว่าตอนอายุ 6 ขวบ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ 10 เสด็จเยี่ยมที่หมู่บ้าน ฉันยังจำได้ว่าฉันเป็นคนโบกรถชาวไทย ฉันรู้สึกว่าเป็นคนไทยคนหนึ่ง สมัยเด็กบ้านฉันมีทุกอย่างเงินทอง รถมอเตอร์ไซด์ เป็นเด็กที่สุขสบายคนนึง แต่แล้วก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน แม่เสียชีวิตกะทันหันด้วยโรคหัวใจเฉียบพลัน ซึ่งตอนนั้นฉันอายุ 9 ขวบ พ่อฉันมีเงินมากมายจึงมีผู้หึงมาติดพันด้วย 7-8 คน และพ่อก็ได้แต่งงานใหม่ ตอนฉันอายุ 10 ปี ภรรยาใหม่ของพ่อมีลูกติด 5 คน พ่อไม่สนใจฉัน บังคับให้ฉันเลี้ยงน้อง ๆ ทั้งพ่อและแม่เลี้ยงติดการพนัน กลางคืนไม่เคยอยู่บ้าน ทั้งให้ฉันต้องเลี้ยงน้อง ๆ ตามลำพัง เลี้ยงจนทุกคนจบ.6 แต่ตัวฉันเองจบเพียง.4 ฉันโดนกระทำจากแม่เลี้ยงใจร้ายคนนั้นสารพัด ทั้งเงิน เสื้อผ้า อาหาร ไปทำงานได้วันละ 5 บาท จนราคาขึ้นได้วันละ 20 บาท บางครั้งทำทั้งกลางวันกลางคืน ได้เงิน 40 บาท แต่ไม่เคยได้รับเงินเลย เพราะแม่เลี้ยงบังคับว่าต้องเอาเงินมาเป็นค่ามน้อง ๆ ย้อนกลับมาที่พ่อของฉันก็ไม่เคยสนใจฉันเลย จนพ่อก็มีลูกคนใหม่กับแม่เลี้ยงอีก 1 คน จนฉันเริ่มโตเป็นสาว แม่เลี้ยงหาทางขับไล่เราออกจากบ้าน

เมื่อฉันอายุ 19 ปี ฉันแต่งงานกับสามีของฉัน สามีของฉันเป็นคนรู้ประวัติศาสตร์ในชุมชน ฉันจึงได้รู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนตนเองในความเป็นคนเผ่าอุรุกรลาไวย ฉันได้มีโอกาสเป็นอาสาสมัครและร่วมต่อสู้กับชุมชนเรื่องที่ดิน สามีบอกฉันว่าในอนาคต ชุมชนของเราจะมีปัญหาเรื่องที่ดิน สามีเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนรุ่นแรกของจังหวัดภูเก็ต นักเขียนประวัติและแผนผัง ของชุมชน รวบรวมข้อมูลด้วยหนังสือที่เขียนด้วยลายมือ เก็บมาเรื่อย ๆ ฉันจึงได้เรียนรู้ไปด้วย ได้รู้ว่าเป็นอยู่ชาวเลเป็นอย่างไร จนหลังเหตุการณ์สึนามิ พ.ศ.2547 ฉันเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จึงได้เจอกับชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่ในชุมชนและชนเผ่าอื่น ๆ ในประเทศ ๆ ได้เจอเครือข่ายชนเผ่ามอแกน ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช และเครือข่ายชนเผ่าราไวย และฉันได้มีโอกาส เป็นกรรมการตัวแทนชนเผ่าอุรุกรลาไวยตั้งแต่นั้นมา การออกมาเจอโลกภายนอกการมาอบรมในเวทีต่าง ๆ ทำให้ฉันได้เจอเพื่อน ได้ต่อสู้เรื่องที่ดินเต็มตัว และสามีเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้สองสมัย แต่น่าเสียดายที่ก่อนจะได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน สามีฉันตายโดยไม่มีสาเหตุ และทุกคนรวมทั้งฉันเชื่อว่าโดนยาสั่งจากนายทุน ทำให้ตาย เนื่องจากมีการข่มขู่ ینگูที่บ้านฉันและสามีหลายครั้งแล้ว จนต้องย้ายหนีไปอยู่กระบี่ 1 เดือน และสามีไปอยู่สุราษฎร์ธานี 1 เดือน

หลังจากสามีเสียชีวิต ฉันต่อสู้คนเดียวเรื่อยมา จนฉันท้อแท้เกือบที่จะทิ้งงานเคลื่อนไหวครั้งนี้ แต่ได้กำลังใจจากเครือข่ายชาวเล และคนในชุมชนที่สนับสนุน โชคดีที่มีข้อมูลที่สามีฉันทำไว้ก่อนเสียชีวิต มีการฟ้องร้องจากนายทุนที่จะมาซื้อที่ดินไปทำรีสอร์ท ให้ออกจากพื้นที่ ไร่ที่บ้านและฟองขับไล่ 5 หลัง ศาลชั้นต้นให้พวกเราชนะคดี แต่นายทุนอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์เห็นต่างจึงแพ้ แต่แล้วข้อมูลจากประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ก็ทำให้เราชนะในชั้น

ศาลฎีกา จนได้มีสิทธิในที่ดิน แต่ยังขาดโฉนดชุมชน เพราะเราเป็นชนเผ่า ที่ดินเป็นที่ดินที่ได้รับพระราชทานมา ทุกหลังที่อาศัยอยู่จึงไม่มีโฉนดชื่อตัวเอง ใช้เวลานานมากในการต่อสู้ จนกระทั่งในระหว่างการต่อสู้ศาลฎีกา เราชนะ แต่เราต้องต่อสู้เรื่องการมีโฉนดให้ทั้งชุมชน เพื่อคุ้มครองและเป็นประกันว่าเราจะไม่ถูกไล่ที่อีก

ในขณะที่ฉันต่อสู้ร่วมกับชุมชน ฉันก็ได้พบรักใหม่และแต่งงานกับสามีใหม่ ซึ่งเป็นนักคนที่มีจิตอาสา ช่วยเหลือคนในชุมชนเหมือนกับเรา ซึ่งเขาได้สมัครและได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ ชีวิตฉันมีกำลังใจขึ้นมาอีกครั้ง สามีใหม่มีลูกติดมาหนึ่งคนแต่ฉันดูแลลูกของเขาเป็นอย่างดี เพราะฉันเคยมีประสบการณ์การมีแม่เลี้ยงใจร้ายมา ฉันจึงเข้าใจว่าการมีแม่เลี้ยงใจร้ายเป็นอย่างไร และตั้งใจว่าจะไม่ทำตัวเป็นเหมือนแม่เลี้ยงใจร้ายคนนั้น จนลูกของเขารักเราเหมือนแม่อีกคน ฉันมีความสุข

ชีวิตการต่อสู้และการทำเพื่อชุมชนก็ยังไม่หยุดเพียงแต่เรามีเพื่อนร่วมเส้นทางต่อสู้เพิ่มขึ้น เพราะตอนนี้เรายังมีอีกเรื่องที่สำคัญ มีเรื่องที่ดินที่เป็นสุสานของอุร็กลาไว่เป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณของ 5 จังหวัด กูเก็ด พังงา ระนอง กระบี่ สตูล สุสานนี้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตวิญญาณของชนเผ่าอุร็กลาไว่ทั้งหมด ปัญหาคือ เกิดความสับสนเรื่องตำแหน่งพิกัดที่ดินของทางราชการที่ออกโฉนดผิด จากที่ควรจะต้องตั้งขึ้นที่ม.4 แต่ดันเขียน เป็นม.1 ขนาด 9 ไร่ 3 งาน ณ ตอนนี้ ฉันและผู้ใหญ่บ้านกำลังรวบรวมข้อมูลให้กรรมการชาวเล งานนี้เป็นงานสำคัญทั้งกับฉันและพี่น้องอุร็กลาไว่ที่อยู่ในภาคใต้ทั้งหมด เพราะหากฉันต่อสู้ไม่ชนะ ในการย้ายสุสานจากม.4 มาเป็นม.1 เราจะสูญเสียที่ดินสุสานแห่งนี้ เพราะนายทุนได้กว้านซื้อที่ดินม.1 ไว้เกือบหมดแล้วเพื่อทำรีสอร์ต เพราะธุรกิจการท่องเที่ยว เริ่มขยายตัวในจังหวัด กูเก็ด และมากระทบกับที่ดินของเรา เพราะนายทุนจะเอาที่ดินไปทำรีสอร์ต เราจะไม่สุสานอีกต่อไป ไม่รู้จะฝังศพกันที่ไหน บรรพบุรุษของเราตั้งแต่ก่อนสงครามครั้งที่ 1 จะไม่มีอีกต่อไป ถ้าไม่มีสุสาน ชาวอุร็กลาไว่ จะไปฝังที่ไหน เหมือนใจแตกสลาย ฉันจะยังคงต่อสู้ต่อไปเพื่อชนเผ่าอุร็กลาไว่และลูกหลานของฉัน

กานดา เป็นนักกิจกรรมชาวพื้นเมืองอุร็กลาไว่ที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิให้คืนดินแดนของบรรพบุรุษในจังหวัดภูเก็ตทางภาคใต้ของประเทศไทย

หมู่บ้านแสนสุข

มน มน เอ ตู

บ้านสี่พันเผือกตั้งอยู่ด้านขวาของถนนสายตองยี-เมกถีหล่า ในเมืองทาซี เขตเมกถีหล่า แขวงมณฑลเลย์ ตอนกลางของเมียนมา ที่หมู่บ้านแห่งนี้ ชาวบ้านมักประกอบอาชีพการเกษตร ค้าขาย เป็นบางส่วน ในหมู่บ้านมีประชากรประมาณ 1,200 คน ประกอบด้วย 350 ครัวเรือน ถ้ามองจาก ถนนสายตองยี-เมกถีหล่า คุณจะเห็นหมู่บ้านขนาดเล็กด้วยถนนเส้นตรง รายล้อมด้วยต้นมะขาม ต้นหางนกยูง ต้น Maezali และต้น Padauk บนสองข้างทาง ทำให้เป็นบรรยากาศที่ร่มรื่นและเขียวชอุ่ม พร้อมกับเสียงนกร้อง ทำให้เกิดความรื่นรมย์และความสงบในใจมาก

ถ้าเข้าไปในหมู่บ้านจากด้านถนนใหญ่ คุณจะเห็นโรงเรียนประถมศึกษาและที่ทำการหมู่บ้าน จากนั้นก็จะเห็นเด็กนักเรียนที่ใสบริสุทธิ์ในชุดนักเรียนวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน ที่อีกด้านหนึ่ง คุณอาจประหลาดใจที่เห็นเด็กนักเรียนพร้อมกับครูร่วมมือกันทำงานประจำให้กับโรงเรียน ทั้งช่วยเก็บขยะ ช่วยเก็บวัชพืช และช่วยรดน้ำต้นไม้ในสวน

ที่ทำการหมู่บ้านซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของรั้วโรงเรียน มีชาวบ้านอยู่เต็มไปหมด ดิฉันถาม อุซันตุนอ่อง ผู้ใหญ่บ้านว่าทำไมมีชาวบ้านมาเต็มไปหมด เขาบอกว่าพวกเขามาพูดคุยกันเกี่ยวกับ บัตรตรวจพิสูจน์สัญชาติ ซึ่งกำลังทำให้เกิดปัญหายากอย่างมากกับชาวบ้านที่เป็นมุสลิม ดิฉันรู้สึกสนใจปัญหานี้เพราะตัวเองก็เป็นมุสลิม

ดิฉันจึงขอให้ผู้ใหญ่บ้านช่วยอธิบายด้วยความสนใจ ผู้ใหญ่บ้านเริ่มจากการบอกว่า รัฐบาลได้ออกบัตรพิสูจน์สัญชาติให้เมื่อปี 2533 แต่นับจากนั้นมาก็ไม่เคยออกบัตรแบบนี้อีกเลย จนกระทั่งปี 2562 ในปี 2533 ผู้ใหญ่บ้านได้บอกให้ชาวบ้านมารับบัตรพิสูจน์สัญชาติโดยต้องจ่ายเงินคนละ 3,000 จ๊าด มีชาวบ้านแค่หนึ่งในห้าที่มารับบัตรดังกล่าว แต่ที่เหลือไม่ยอมมา บางคนไม่ได้มารับบัตรพิสูจน์สัญชาติจนกระทั่งพวกเขาเสียชีวิต คนที่ไม่มีบัตรพิสูจน์สัญชาติ หากต้องการเดินทางไปไหน ก็ต้องไปขอหนังสือรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน

ชาวบ้านหลายคนที่มีอายุกว่า 40 หรือ 45 ปี ยังไม่เคยมีโอกาสมิ้บัตรพิสูจน์สัญชาติ แต่แล้วสิ่งที่เป็นความฝันของชาวบ้านมา 30 ปี ก็เป็นความจริง เมื่อมีโครงการออกบัตรให้ในปี “กลุ่มปากกาขาว” ที่นำโดยป่าเลเนง และป่าเพียวอ่อง กำลังทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดิน ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับราชการ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านด้วยกันที่เมืองทาซี จากความเป็นผู้นำและการดำเนินงานเหล่านี้ ทำให้ราชการสามารถออกบัตรพิสูจน์สัญชาติได้สาม คนต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นผลงานของ มน มน เอ ตู และขอขอรินจากเครือข่ายเยาวชนทาซี ซึ่งทำงานร่วมกับกลุ่มปากกาขาว ถ้าชาวบ้านพยายามหาทางออกบัตรเหล่านี้เอง อาจต้องใช้เวลาเป็นเดือน หรือเป็นปี และต้องเสียเงินจำนวนมาก ดินจึงดีใจและยินดีอย่างยิ่งที่ได้เห็นรอยยิ้มและความสุขในดวงตาของชาวบ้าน เพราะหน่วยงานอาสาสมัครต่างเห็นใจที่จะช่วยเหลือชาวบ้านที่มีศาสนาแตกต่างกัน

มน มน เอ ตู เป็นนักสิทธิมนุษยชนซึ่งทำงานกับเยาวชนในเมียนมา

เด็กผู้หญิงสูญลักปกป้องสิทธิมนุษยชน

คะติมา หลี่จ๊ะ

ฉันชื่อคะติมา หลี่จ๊ะ มีความหมายว่า ผู้หญิงสูญลักจากตระกูลหลี่จ๊ะ คำว่า หลี่จ๊ะ แปลว่าคนมีประเพณีวัฒนธรรม ฉันเป็นชนเผ่าพื้นเมืองลีซูที่อาศัยอยู่ตอนเหนือของประเทศไทย มีวิถีชีวิตอาศัยอยู่กับป่า ฉันมีพี่น้อง 7 คน พี่สาว กับพี่ชายแต่งงานแยกบ้านออกไปอยู่บ้านตนเอง ตั้งแต่อายุได้ 18 ปี ฉันจึงกลายเป็นพี่สาวคนโตในครอบครัวที่มีหน้าที่ดูแลน้องอีก 4 คน ทำอาหารให้กิน ซักเสื้อผ้าให้ใส่ ทำงานบ้านทุกอย่าง ตอนนั้นฉันเห็นเพื่อนคนอื่นในชุมชนไปเรียนหนังสือ ฉันอยากเรียนหนังสือมาก แต่ฉันไม่มีเอกสารแสดงตัวว่าเป็นคนไทย พ่อพาฉันไปสมัครเรียนโรงเรียนใกล้บ้านครูเขาไม่กล้ารับเข้าเรียนเพราะไม่มีบัตรไทย ฉันเลยฝึกอ่านจากหนังสือเรียนชั้น ป.1 เล่มเก่าที่ฉีดขาดไม่มีใครเอาแล้ว จุดเทียนไขฝึกอ่านออกเสียงก่อนนอนทุกคืน และเรียนหนังสือกับพระที่วัดแห่งหนึ่งใกล้บ้าน

บางวันฉันจำได้ว่าต้องช่วยพ่อแม่ทำงานไร่ข้าวใกล้บ้านที่เป็นเขาสองลูกคนในชุมชนลีซู แบ่งพื้นที่กันทำกินอยู่ตรงนั้นทั้งหมด 30 ไร่เรือน แต่ฉันก็ไปช่วยพ่อแม่ทำไร่ ปากก็ท่องบทเรียนเสียงดังไปทั่วไร่ข้าว ขณะไปตักน้ำให้พ่อแม่พ่นยาไร่ข้าวก็ท่องไปด้วย หลังจากนั้นไม่นานพื้นที่ทำกินตรงนั้นถูดยึดด้วยผู้ใหญ่ และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ไม่ให้คนลีซูเข้าไปทำกิน ชาวบ้านลีซูเลยต้องไปหาที่ทำกินหมู่บ้านอื่น

ช่วงนั้นมีผู้ชายคนหนึ่งมาบอกพ่อว่าให้พาลูกไปสมัครเรียนโรงเรียนในหลวงอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง ห่างจากบ้าน 5 กิโลเมตร ข้ามภูเขาสามลูก ครูใหญ่รับฉันเข้าเรียนเพราะมีเคยมีชีวิตเหมือนกับฉัน ฉันเรียนได้แค่ 1 สัปดาห์ครูใหญ่ถูกย้ายออกไปสอนที่โรงเรียนอื่น ฉันรู้สึกผิดที่ทำให้ครูใหญ่ต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น ฉันบอกกับตัวเองว่าจะตั้งใจเรียนหนังสือและเป็นเด็กดีให้สมกับความตั้งใจของครูใหญ่ที่รับฉันเข้าโรงเรียน หลังจากฉันได้เรียนหนังสือพร้อมกับแม่ต้องไปนอนทำงานอยู่ที่ไร่ตลอดปี ปลูกข้าว ปลูกพืชเลี้ยงหมู ไก่ ที่ทำไร่ห่างจากชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่ 15 กิโลเมตร ทุกเย็นวันศุกร์ฉันกับน้องอีก 2 คนเดินทางไร่เพื่อไปช่วยพ่อกับแม่ทำงานไร่ในวันเสาร์ และอาทิตย์ขากลับเย็น

วันอาทิตย์จะแบกข้าวสารกลับมากินระหว่างเรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์ วิธีชีวิตเป็นแบบนี้ตั้งแต่ชั้น จนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตอนนั้นนายกรัฐมนตรียกไทยออกกฎหมายไม่ให้ปลูกฝิ่น พ่อกับแม่ที่ทำกินอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่งกลับมาอยู่ในชุมชนสันป่าเหียง มีปัญหาคือไม่มีที่ดินทำกิน มีชาวบ้านหลายคนกลับเข้าไปถางพื้นที่ทำกินเดิมที่ถูกผู้ใหญ่กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยึดไป เพราะยังมีคนไทยที่ยังเข้าไปทำกินอยู่ที่ตรงนั้นได้ แต่พี่น้องลีซูสันป่าเหียงเข้าไปถางเพื่อปลูกข้าว ถูกผู้ใหญ่บ้านคนไทยข่มขู่ เคยมีคนถาง เผา ล้อมรั้วเสร็จแล้ว แค้เก็บเศษไม้แล้วปลูกข้าวได้เลย แต่ชาวบ้านกลัวไม่มีคนช่วยเอาแรง เอามือกลัวจะถูกฆ่าตามคำข่มขู่ผู้ใหญ่บ้าน พ่อคนนั้นไม่กล้าเข้าไปทำกิน มีญาติผู้ใหญ่บ้านคนไทยเข้าไปทำกินเหมือนที่ผ่านมา พ่อเจอเหตุการณ์แบบนี้เยอะมาก จำนวนแปลงที่พ่อถางแปลงที่ 13 คือแปลงที่พ่อถูกยิงตายใกล้ไร่ในป่า

ตอนนั้นฉันเรียนอยู่มหาวิทยาลัยปีที่ 4 ขณะฝึกงานอยู่ในโรงแรมแห่งหนึ่ง ได้มีน้ำคนทางบ้านสันป่าเหียงโทรมาบอกว่า พ่อถูกผู้ใหญ่บ้านยิงตายในไร่ข้าวที่ถางไว้ ฉันถามน้ำว่าเห็นหน้าชัดเจนหรือยังว่าเป็นพ่อ น้ำตอบว่ายังไม่ถึงที่เกิดเหตุ ฉันจึงบอกน้ำว่าฉันไปดูให้เห็นกับตาก่อน ชัดเจนแล้วค่อยโทรมาอีกทีนะ สักพักน้ำโทรกลับมาบอกว่าใช่พ่อจริง ฉันบอกว่าให้น้ำเข้าไปดูพ่อหน่อยว่าตายหรือยัง ถ้ายังไม่ตายช่วยพาพ่อไปหาหมอหน่อย แต่น้ำตอบกลับมาว่าเจ้าหน้าที่ไม่ให้เข้าไป ฉันจึงโทรไปหาผู้ใหญ่บ้าน เล่าว่าบ้านเราเกิดเหตุการณ์ยิงกันที่ในป่าใกล้สวนที่พ่อกำลังทำอยู่ ขอให้เข้าไปดูพ่อว่าตายหรือยังถ้าพ่อยังไม่ตายให้นำพาพ่อไปโรงพยาบาล เรื่องคดีความให้เป็นไปตามกระบวนการ ผู้ใหญ่บ้านตอบกลับมาว่าตายแล้วมั้ง ตอนนั้นฉันรู้สึกไม่พอใจแล้ววางสายไป เกิดความกังวลมากมาย

ปรากฏว่าพ่อเสียชีวิตลงแล้วในป่าจุดที่เกิดเหตุ มีตำรวจ หมอเข้าไปตรวจและนำศพพ่อลงมาโรงพยาบาลเชียงดาว พ่อถูกผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งความโรงพักว่าถางป่า และยิงเจ้าหน้าที่ของรัฐครั้งแรกที่ฉันเห็นบาดแผลในตัวพ่อ รอยขีด ทำให้รู้ว่านี่คือการฆ่าเพื่อข่มขู่ สั่งสอน เพราะบาดแผลพ่อมันทำเกินกว่าความผิดที่พ่อได้ทำไว้ ฉันต้องทำทุกอย่างให้งานศพผ่านไปด้วยดี ต้องบริหารจัดการทุกอย่างแทนพ่อและแม่ แม่เสียใจจากการเสียพ่อจนควบคุมตัวเองไม่ได้ ฉันจึงต้องควบคุมทุกอย่างทั้งงานศพพิธีกรรมและควบคุมคนเพื่อให้ทุกอย่างผ่านไปด้วยดี

หลังจากงานศพพ่อเสร็จแม่และคนในครอบครัวถูกกดดัน ข่มขู่ ทั้งคำพูด และการกระทำจากผู้ใหญ่บ้านว่าให้ยุติคดีพ่อ กลางคืนจะมีเสียงหมาหอนดังมาก รอบ ๆ บ้าน แม่ไม่กล้าออกมาข้างนอกตอนกลางคืน ต้องเตรียมกะละมังเตรียมไว้ฉี ดินเข้ามามีรอยเท้าคนเดินเต็มไปหมด แม่ต้องเข้านอนหวั่นคำกล่าวลึงค์ ฉันต้องหยุดทำงานเพราะปกติเรียนหนังสือด้วยทำงานหาเงินเรียนด้วย ต้องส่ง

ตัวเองเรียน ฉันนอนร้องไห้น้ำตาอาบแก้มอยู่ 3 เดือนไม่มีทางออกกับเรื่องที่เกิดขึ้น ผู้ใหญ่ในตระกูลบอกให้ฉันแต่งงานกับใครสักคนเพื่อปกป้องชีวิตตัวเอง และให้สามีคนนั้นมาช่วยคดีพ่อ ช่วงนั้นมีผู้ชายเข้ามาหาฉันเยอะมาก แต่ฉันรู้สึกว่าการที่เราจะมีลูกคนอื่นหายใจไม่มีความยั่งยืน ทำไมผู้หญิงต้องหวังพึ่งผู้ชายตลอดไปด้วย ยินด้วยลำแข้งตัวเองมีความสุขและมั่นคงกว่าเพราะเรากำหนดทุกอย่างเองได้ตามต้องการชีวิตเป็นของฉัน ฉันขอกำหนดชีวิตตัวเอง ฉันตัดสินใจเรียนหนังสือไปด้วยบอกกับตัวเองว่าต้องจบเพื่อสานฝันให้พ่อ และหาช่องทางดำเนินคดีพ่อไปด้วย

วันหนึ่งได้ไปรู้จักพี่สี่คนหนึ่งทำงานอยู่สมาคมอิมเปค (สมาคมอิมเปคเป็นองค์กร NGO ช่วยเหลือชนเผ่าพื้นเมืองในไทย เจ้าหน้าที่มีแต่ชนเผ่าพื้นเมือง) ไปเล่าเรื่องพ่อให้ฟัง หลังจากนั้นโทรกลับมาบอกว่าจะมีเวทีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เชียงใหม่ อยากไปยื่นเรื่องเรียนคดีพ่อไหมจะได้ส่งชื่อ ฉันตอบทันทีว่าไปค่ะ ฉันจึงได้ร่วมเวทีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนภาคเหนือ ได้ยื่นเรื่องเรียนขอความช่วยเหลือคดีพ่อให้กับประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนรับเรื่อง หลังจากนั้นประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติลงพื้นที่เกิดเหตุ และเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมชี้แจงที่อำเภอเชียงดาว ฉันจึงรู้รายละเอียดมากขึ้น และได้รับความเมตตาจากอนุคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมาเป็นทนายไต่สวนคดีการตายของพ่อให้ ทั้งที่ไม่มีเงินจ่ายสักบาท แค่เงินจะกินยังไม่มีเลย หลังจากเหตุการณ์วันนั้นแม่และคนในครอบครัวที่ถูกข่มขู่ติดตามทุกอย่างหายไปหมดเลย สามารถใช้ชีวิตได้ปกติ ระหว่างนั้นเรียนหนังสือไปด้วยบางวันต้องร้องไห้ก่อนจะเข้าห้องสอบด้วย มีความกดดันหลายเรื่องมากตอนนั้น มีคำถามแต่ไม่มีคำตอบว่ากระบวนการยุติธรรมไทยคดีพ่อจะเป็นอย่างไรต่อไปฉันจึงตัดสินใจออกมาเรียนรู้เข้าร่วมอบรมเวทีต่าง ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก เพื่อหาคำตอบของกระบวนการยุติธรรมของไทยเกี่ยวกับคดีพ่อว่าฉันควรจะดำเนินแบบไหน เพราะมีหลายคนที่แค้นมากต่อการตายของพ่อ ถ้าพ่อไม่ได้รับความยุติธรรมจะมีคนข้างหลังที่จะเกิดสงครามระหว่างตระกูลเลย ฉันจึงต้องจัดการให้ทุกอย่างลงเอยด้วยดี

หลังจากที่ฉันเรียนรู้อยู่ 2 ปี ฉันสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ฉันมีความรู้ มีเครือข่าย มีเพื่อนอีกมากมาย ฉันกลับไปมองที่ชุมชนสันป่าเหียง ชุมชนเรามีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน สิทธิสถานะบุคคล สิทธิการรักษาบัตรทอง ฉันจึงทำงานหลายอย่างไปด้วยกันในเวลาเดียวกัน ดำเนินเรื่องขอสัญชาติไทยให้กับเด็กในชุมชนจนได้รับครบหมดทุกคนแล้ว ดำเนินคดีพ่อไต่สวนการตายจนรู้ว่าวันเกิดเหตุ พวกผู้ใหญ่บ้านไปกัน 6 คนและไม่มีเจ้าหน้าที่ไปด้วย ที่เขาอ้างว่าพ่อยิงเขาไม่มีหลักฐานอะไรมาอ้างอิงที่ศาลได้ ศาลสรุปว่าพ่อถูกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านยิงตาย หลังจากนั้นมีส่วนหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐยิงคนตายทำเกินกว่าเหตุหรือมีความผิดหรือไม่ต้องให้ศาลยุติการสูงสุด

ลงความเห็น ตอนนั้นสำนวนคดีนั้นยังอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 8 นับแต่เกิดเรื่องวันนั้นในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ขณะเดียวกันฉันสะสมความรู้ ประสบการณ์โดยไม่รู้ตัวในระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมาในกระบวนการต่อสู้ทั้งระดับชุมชน บุคคล และการรณรงค์ระดับประเทศ วันที่ฉันรู้ตัวอีกทีคือมีชาวบ้านมาขอร้องให้ช่วยแนะนำคดีความ กรณีการละเมิด สิทธิต่าง ๆ ให้คำปรึกษาชาวบ้านที่มาหาได้โดยไม่คิดเงิน ให้ความรู้ ช่วยเหลือคนอื่นเหมือนที่ตัวเองเคยได้รับจากคนอื่น แบ่งปันความรู้ให้ผู้ที่สนใจโดยไม่หวงความรู้ โดยส่วนลึกต้องการเห็นทุกคนรู้สิทธิตนเอง ปกป้องตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ฉันจึงตัดสินใจทำงานเพื่อสังคมบทบาทจิตอาสา มีปัญหาการเงินมีบททดสอบมากมายที่เข้ามา แต่ก็ยังยืนยันในอุดมการณ์ของตนเอง ยังคงแบ่งปันตลอดมาเพื่อให้เกิดการส่งต่อการแบ่งปันตลอดไปอีกหลายคนเช่นกันจนได้รับการยอมรับจากผู้อื่นทั้งในเครือข่ายลือเป็นคณะกรรมการเครือข่ายลือคนหนึ่งในตอนนี้นำร่างวาระครั้งที่ 2 ได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเครือข่ายสตรีชนเผ่า ได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา ได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน ได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการทำงานช่วยเหลือสังคมจากหลายบทบาทตลอดเวลา 8 ปีที่ผ่านมา

รางวัลหล่อเลี้ยงชีวิตคนทำงานอีกอย่างหนึ่งที่บอกให้รู้ว่าสิ่งที่ทำคือเป็นสิ่งที่ฉันรักคือรางวัลนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี 2560 จากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สหประชาชาติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดร่วมกันมอบให้คนทำงาน สิ่งที่มาคือความเสี่ยงในการทำงานช่วยเหลือสังคม แต่ยังเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำและยืนหยัดต่อสู้ต่อไป เพราะเชื่อมั่นพลังประชาชนคนฐานราก การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและมั่นคงที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงจากฐานรากสู่ระบบการปกครองประเทศเพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นธรรมและเกิดสันติสุขบนโลกใบนี้ได้จริง

คะติมะ หลีจี๊ะ เป็นนักกิจกรรมชนเผ่าพื้นเมืองลือที่ทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมืองในภาคเหนือของประเทศไทย

ดอกไม้เหล็ก

ทันดา ถ้วย

เธอเป็นผู้หญิงอายุ 65 ปี ผมเริ่มเปลี่ยนเป็นสีดอกเลาบางส่วน แก้มมีรอยเหี่ยวย่น เล็กน้อย ส่วนริมฝีปากยังอวบอิม สายตาเปล่งประกาย ในห้องที่ทาสีเหลือง หญิงสาวซึ่งสวมชุดคร่ำ คร่ำและไวผมหางม้า นั่งอยู่ข้างหน้าหญิงชราคนนั้น น้ำตาเธอไหลรินผ่านแบ่งทานาคาที่ทาอยู่บน แก้มทั้งสองข้าง ในห้องไม่มีเสียงอื่นใดเลยนอกจากเสียงสะอื้นไห้

“พ่อ....พ่อหนู....เป็นคนทำกับหนู” เธอพูดด้วยน้ำเสียงสั่นเครือ จุกจนไม่สามารถพูด ต่อไปได้ ใบหน้าเต็มไปด้วยความหวาดกลัว ความเกลียดชัง ความรังเกียจ และความเศร้า หญิงชรา คิดว่าหญิงสาวคนนี้จะประสบความสำเร็จทุกอย่างไม่ค่อยเลย มันเป็นเรื่องที่ทำให้หญิงชราตัดสินใจยื่นมือ เข้ามาช่วยเหลือ “ไม่เป็นไรหรอกลูก” เธอบอก “เดี๋ยวป้าจะช่วยเธอเอง เลามาให้หมดสิลูกว่าเกิด อะไรขึ้นบ้าง ไม่ต้องเสียใจนะ ป้าอยู่ที่นี้แล้วละ” หญิงชราพยายามปลอบใจและกอดเธอไว้ เธอ ปล่อยให้หญิงสาวค่อย ๆ ผ่อนคลาย ก่อนจะเริ่มจดบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และปล่อยเธอไป ในความคิดหญิงชราเต็มไปด้วยความเศร้าโศกและความเจ็บปวดที่มีให้กับหญิงสาว เธอถอนหายใจ ยาว ๆ ปิดตาลง และค่อย ๆ โน้มตัวไปด้านหลัง เชื่อได้เลยว่าหญิงสาวต้องได้รับประสบการณ์ที่ เจ็บปวดอย่างมาก เพราะมันเป็นกรณีที่ “พ่อข่มขืนลูกสาวตัวเอง เป็นคดีข่มขืนครั้งใหญ่”

ในภาพกว้าง เราเห็นรถเก๋งสีดำขับเข้ามาในบริเวณ ภายในนั้นมีผู้โดยสารสามคน ไม่มี ใครรู้ว่าพวกเขาเป็นใคร มีผู้ชายและผู้หญิงซีมอเตอร์ไซด์เข้ามา มีผู้หญิงสองคนสวมชุดสีขาวและมี เสื้อนอกสีดำสวมคลุมทับไว้ ยาวจนถึงมือ ทั้งสองคนพูดคุยกันจุกจิก หยอกล้อต่อกัน ขณะเดินเข้ามา ในห้องพิจารณาคดี สักพักหนึ่งคนก็เข้ามาเต็มห้อง มีทั้งใบหน้าที่ถูกข่มขืน ใบหน้าที่เยื่อหยิ่ง ส่วน บางคนร้องไห้ มีคนเดินเข้าออกอยู่ตลอด บางคนสวมก่าโลกระทบกันเสียงดังกรู๊กรู๊ เจ้าหน้า ที่ ตำรวจสวมเครื่องแบบ มีคนถูกใส่กุญแจมือ มีผู้พิพากษา ทนายความ โจทก์ จำเลย รวมทั้งหญิงชรา คนนั้นซึ่งเดินทางมาพร้อมกับหญิงสาวที่เป็นเหยื่อการข่มขืนในห้องพิจารณาที่แออัดและเสียงดัง จอแจ

ในห้องพิจารณาเล็ก ๆ แห่งนี้ บุคคลซึ่งสวมครุยสีดำ นั่งอยู่ข้างหน้าและสูงกว่าคนอื่นเล็กน้อย ที่ด้านข้างของเขาเป็นเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งทำงานแล้ว ผู้หญิงสี่คนและผู้ชายหกคน ซึ่งต่างสวมเสื้อคลุมสีดำแบบเดียวกัน นั่งอยู่พร้อมกับเอกสารและปากกาถูกลื่นในมือ หญิงชราและหญิงสาวนั่งอยู่ข้างหลังพวกเขา ทั้งห้องเงียบหมด เว้นแต่เสียงคนไอ คนซึ่งทำลายความเงียบคือ บุคคลที่สวมครุยสีดำ ซึ่งนั่งอยู่สูงกว่าทุกคน จากนั้นในห้องเล็ก ๆ ก็เริ่มมีชีวิตขึ้น มีทั้งการอ่านคำแถลง การซักคำถาม และการตอบคำถาม ความกลัว ความตื่นเต้นกังวล และความผิดหวัง ปรากฏอยู่บนใบหน้าหญิงสาวพร้อมกับเสียงต่าง ๆ ในศาล เธอแสดงท่าที่รังเกียจกับสิ่งที่ได้ยิน หญิงชรากุมมือของหญิงสาวเอาไว้ ระหว่างเดินออกจากศาลไปด้วยกัน สีหน้าของทั้งคู่ผ่อนคลายมากขึ้นเล็กน้อย

ไม่นานหลังจากหญิงชรากลับถึงบ้าน ประมาณหนึ่งชั่วโมง ผู้หญิงตั้งครุฑที่อ่อนล้าและเพื่อนผู้หญิงอีกคนหนึ่งก็เข้ามาในบ้าน ดูเหมือนว่าจะเป็นอีกคดีหนึ่ง หญิงชรายิ้มต้อนรับทั้งสองคนอย่างอบอุ่น และยื่นของว่างให้กิน ทั้งใบเมี่ยง ขนมน้ำตาลมะพร้าว กล้วย และชาเขียวร้อน หลังจากสอบถามเรื่องราวของคดีนี้ เธอตัดสินใจช่วยเหลือหญิงสาวซึ่งตั้งครุฑเพราะถูกชายสองคนข่มขืน ซึ่งดูเหมือนว่าจะมีการกระทำที่ผิดกฎหมายข้ออื่นด้วย ผู้หญิงที่ตั้งครุฑมองมาที่หญิงชราด้วยความเชื่อมั่นและความหวังอย่างเต็มเปี่ยม เพราะเธอตัดสินใจยื่นมือขอความช่วยเหลือ คราวนี้หญิงชราต้องเป็นผู้ตัดสินใจบ้าง

ลูกสาวซึ่งเอาแต่จับจ้องมองดูแม่ตลอดเวลา หยิบยื่นแก้วน้ำดื่มมาให้

“แม่ พักผ่อนบ้างนะ แม่ทำมาตั้งหลายคดีแล้ว แล้วแม่อายุเท่าไรแล้วละ” เธอบอก

“ลูกเอ๋ย! แม่รู้สึกเศร้าใจทุกครั้งที่ได้ยินประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับหญิงสาวเหล่านี้ แม่รู้สึกได้บุญและพอใจที่ได้ช่วยเหลือพวกเธอ แม่รู้สึกเจ็บปวดใจและไม่สบายใจเมื่อเห็นพวกเธอต้องทุกข์ทรมาน เชื่อแม่สิ トラบที่ยังช่วยเหลือคนอื่นได้ แม่จะยังไม่ตายหรอก แม่จะยังแข็งแรง เอาละ ไปเอายาความดันของแม่มาซิ” หญิงชราพูดพร้อมกับยิ้มให้อย่างเต็มที่

การสนทนาสะดุดลงเพราะมีเสียงโทรศัพท์เข้ามาจากโรงพัก เกี่ยวกับวันที่เธอต้องไปศาลในคดีการกระทำชำเราเด็ก

วันหนึ่ง ระหว่างที่ง่วนกับการช่วยเหลือคดีต่าง ๆ ได้เกิดเหตุวุ่นวายที่หน้าบ้านของหญิงชรา “นี่ ยายแก่! เธอเป็นใคร เทียวมายุงเมี้ยมม ออกมาสิถ้าแน่จริง! ออกมา!” ชายหนุ่มคนหนึ่งตะโกนระหว่างอยู่บนมอเตอร์ไซด์ที่หน้าบ้าน

“เธอเป็นใครล่ะ? ทำไมต้องมาตะโกนโหวกเหวกโวยวายที่หน้าบ้านฉัน? คุณมาทำอะไรเนี่ย? และคุณต้องการอะไร?” หญิงชราเดินออกมาจากบ้านอย่างกล้าหาญและตะโกนถามชายหนุ่มหลังจากได้ฟังน้ำเสียงที่มีพลังของหญิงชรา ชายหนุ่มดูเหมือนจะตกใจเล็กน้อย น้ำเสียงค่อย ๆ เย็นลง “ทำไมป้าต้องมายุ่งเมี่ยผมด้วย? ตอนนี้เธอจะมาฟ้องคดีกับผมแล้วล่ะ ผมอยากจะมาเคลียร์เรื่องนี้กับป้า” ชายหนุ่มบอก

“เอาล่ะไอ้หนู! ถ้าจะมาคุยเรื่องนั้นนะ ไม่ต้องเรื่องมาก เข้ามาหาข้างในและมาคุยกันดี ๆ ก็ได้” หญิงชรากล่าวอย่างกล้าหาญ

ชายหนุ่มค่อย ๆ เข้าไปในบ้านแม้จะรู้สึกไม่พอใจและดูระสับระส่ายอยู่บ้าง ทั้งคู่พูดคุยถึงปัญหาที่สร้างความไม่พอใจด้วยเสียงดัง พูดถึงสิ่งที่ควรเกิดขึ้นหรือไม่ควรเกิดขึ้น สักพักหนึ่ง ห้องเล็ก ๆ แห่งนั้นก็เริ่มเงียบเสียงลง เพราะทั้งคู่ต่างลดระดับเสียง ว่าแล้ว! หญิงชราสามารถเกลี้ยกล่อมเพื่อเปลี่ยนใจคนที่ตั้งใจจะมาทำร้ายเธอได้ เธอมีทักษะที่ทำให้คนอื่นเข้าใจสิ่งที่เธอกำลังทำอยู่ได้ สุดท้าย ชายหนุ่มยอมขอโทษเธอ ขอให้เธอให้อภัย ให้อภัยอย่างนอบน้อม

หลังจากชายหนุ่มออกจากบ้าน ลูกสาวซึ่งเฝ้ามองเหตุการณ์ด้วยความตื่นตันทันทีบอกด้วยน้ำเสียงที่เปี่ยมด้วยความรักและความโกรธว่า “แม่! นั่นไงหนูถึงบอกให้พักบ้าง จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเขามาทำร้ายแม่?”

หญิงชราตอบด้วยรอยยิ้มที่ภาคภูมิใจ “ตราบที่แม้อยังมีชีวิตอยู่ แม่จะยืนหยัดต่อสู้เพื่อคนที่อ่อนแอ เพื่อผู้หญิง เพื่อความสัตย์จริง”

ทันดา ถ้วย เป็นผู้นำเอ็นจีโอซึ่งทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในเมียนมา

แม่เลี้ยงเดี่ยว

รพีพรรณ

เสียงเรียก แม่ แม่ ครับ เจ้าของเสียงเป็นเด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ ดวงตากกลมโต เปล่งประกายตามวัย เป็นแรงดึงดูดให้ฉันผู้หญิงวัยทำงาน อายุ 30 ปีต้นๆ ออกเดินตามหาเสียงเรียกนั้น ย้อนกลับไปเมื่อ 5 ปีก่อน ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ฉันได้พบกับเด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง นี่เป็นการพบกันครั้งแรกหลังจากที่รอคอยมา 9 เดือน ฉันเอื้อมมือ 2 ข้างเข้าไปโอบร่างเล็กมาไว้ในอ้อมกอดของฉัน อ้อมกอดที่มีไออุ่น สัมผัสนั้นเป็นสัมผัสที่วิเศษที่สุด สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาพร้อมคำว่า “แม่”

ฉันลาคลอด 2 เดือน เพื่อดูแลลูกชายเต็มเวลา แรกๆฉันก็ทำอะไรไม่ค่อยจะเป็น รู้สึกเก้ๆ กังๆ ไปซะทุกอย่างนั้นเพราะฉันต้องเลี้ยงลูกคนเดียวเพียงลำพัง เพราะสามีของฉันต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด เขาตกลงกับฉันว่า เขาจะกลับมาเยี่ยมฉันกับลูกเดือนละ 1 ครั้ง ช่วงแรก ๆ สามีก็กลับมาเยี่ยมฉันเดือนละ 1 ครั้ง ตามที่ตกลง แต่พอนานไป สามีก็ค่อยๆทิ้งช่วงเวลากลับกลายเป็น 2-3 เดือน จะกลับมาสักครั้ง

แน่นอนว่าก่อนที่ฉันจะตัดสินใจมีลูก ฉันและสามีเราได้วางแผนอนาคตร่วมกัน เราตั้งใจว่าจะช่วยกันเลี้ยงดูลูกให้ดีที่สุด ฉันคิดว่าการเลี้ยงลูกมันง่ายนิดเดียวแค่ให้เค้ากินอิ่ม นอนหลับเท่านั้น แต่ชีวิตจริงมันไม่ใช่เลย เมื่อฉันต้องเป็นแม่ที่เลี้ยงลูก เป็นแม่ครัวที่ต้องทำกับข้าว เป็นแม่บ้านที่ต้องทำงานบ้าน และที่สำคัญฉันต้องทำงาน ไข่ ฉันต้องทำงาน ไกล่ครบกกำหนดลาพัก อีกไม่กี่วันฉันต้องกลับไปทำงาน มีคำถามมากมายเกิดขึ้นตามมาฉันเฝ้าคอยถามกับสามีเสมอ เมื่อถึงเวลาที่ฉันต้องกลับไปทำงาน แล้วลูกยังเล็ก ลูกที่ยังติดเต้า เราจะหาวิธีการจัดการเรื่องนี้ได้อย่างไร สามีรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอด แต่เขากลับเฉยเมย เขาตอบคำถามต่าง ๆ ที่ถูกตั้งขึ้นมาเพียงคำตอบเดียว “แล้วแต่คุณ” ฉันรู้สึกตัวซ้ำทุกครั้งที่ได้รับคำตอบนี้ นี่เป็นจุดเริ่มต้นของความโดดเดี่ยว มันเหมือนว่ากำลังจะสิ้นหวัง หมดกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

ฉันตกอยู่ในสภาวะขาดผู้นำครอบครัว ตั้งแต่ลูกแรกเกิด จนจนลูกอายุ 1 ปี ฉันไม่เคยได้รับการช่วยเหลือดูแลจากสามีอย่างที่ควรจะเป็น ฉันต้องอดทนอยู่กับความเห็นแก่ตัวของเค้า เอา รัดเอาเปรียบ ด้วยการโยนภาระทุกอย่างมาที่ฉันคนเดียว ฉันร้องไห้ทุกครั้งเมื่อคิดเรื่องนี้ขึ้นมา จน ฉันเริ่มเปลี่ยนความคิด ฉันเริ่มหันกลับมามองตัวเอง ฉันคิดว่า ฉันต้องทุกข์ใจ ฉันต้องร้องไห้ กับสิ่งนี้ ทุกวัน ทั้งที่ฉันยังต้องทำและอยู่กับสิ่งนี้ทุกวัน โดยฉันไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มันเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานเกินไป ฉันจึงตัดสินใจแยกทางกับสามี ซึ่งเคื่อก็ยินดีที่แยกทางกับฉัน วินาทีที่ฉันเป็นอิสระ ฉันรับรู้ได้ถึงความรู้สึกปลดปล่อย สบายใจ ฉันสามารถยิ้มได้ทั้งที่ฉันกำลัง ร้องไห้ ฉันกอดลูกชายและสัญญากับเค้าว่า ฉันนี่แหละคือพ่อเข้มแข็ง คือแม่ที่อ่อนโยน คือเพื่อนที่ ค่อยสร้างเสียงหัวเราะ ฉันเป็นทุกอย่างได้เพื่อลูก เมื่อจากเหตุการณ์ผ่านไป ตอนนี้ลูกชายฉันอายุ 5 ขวบแล้ว

ฉันได้พิสูจน์แล้วว่าฉันเป็นได้ทุกอย่างตามที่สัญญา ฉันไม่รู้ว่าจะอนาคตจะเป็นอย่างไร แต่ ฉันเชื่อเสมอว่า ทุกอย่างที่เกิดขึ้นไม่เคยมีตอนจบ แต่มันเป็นการเริ่มต้นใหม่เสมอ

รพีพรรณ เป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ทำงานเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในอุตสาหกรรมประมงใน ภาคใต้ของประเทศไทย

ต้นมะพร้าวตายเพราะสงคราม

หน่อ ศรีชี

ดิฉันเก็บผักที่ปลูกในสวนหลังที่พักของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปลูกไว้อาหารให้สำหรับครูอย่างพวกเรา ดิฉันรู้สึกชื่นชมและเคารพชาวบ้านที่ให้ความรักและเห็นคุณค่ากับแม่น้ำ ภูเขา และหมู่บ้าน แม้ว่าหมู่บ้านซึ่งเป็นทำงานของดิฉันแห่งนี้จะตั้งอยู่ในพื้นที่สู้รบ ระหว่างเพเลตเพลนกับการเก็บผักวันหนึ่ง ดิฉันได้อินเสียงร้องไห้ เมื่อมองขึ้นไปเห็นทหารกำลังกินมะพร้าวอยู่ใต้บ้านติดกับที่พักของเรา จากนั้นก็ได้เห็นอวัยวะทอลวาทกำลังร้องไห้ เธอนั่งลงเอามือกุมเข่าตรงมุมห้อง ซึ่งเป็นที่สลับ เมื่อไปถึงที่บ้านก็พบเหตุว่าทำไมจึงมีเสียงร้องไห้ เธอเรียกชื่อดิฉันเบา ๆ “ซายามานินสี” ตอนนั้นคิดว่าเธอคงอยากกินมะพร้าวเพราะเห็นเผ่ามองทหารซึ่งกำลังกัดกินมะพร้าวอย่างหิวโหย ดิฉันเดินไปขอมะพร้าวจากทหาร เพราะทนเห็นเธอมองด้วยสายตาอันเจ็บปวดไม่ได้ ดิฉันเดินกลับมาพร้อมมะพร้าวสองลูกด้วยความยากลำบาก เพราะทั้งใหญ่และหนัก ทหารบอกว่าน้ำมะพร้าวหอมและหวานอร่อยมาก เมื่อนำมะพร้าวลูกหนึ่งไปให้ทะลวาท เธอกลับตะโกนต่ำกลับมา

เธอร้องให้ไปพร้อมพูดด้วยความโกรธว่า “ฉันไม่ยอมกินมะพร้าวพวกนี้ เอากลับไปคืนเขา พวกเขาเอาขวานของฉันไปฟันต้นมะพร้าวของฉัน พวกเขากินมะพร้าวของฉัน สารเลว” ดิฉันตกใจและโกรธเล็กน้อยกับท่าทีที่ไม่คาดหมายของเธอ ดิฉันก็รู้สึกถูกเหยียดหยามเช่นกัน เลยไม่ได้สนใจเธออีก และเดินกลับไปที่บ้านเพื่อทำงานของตัวเองต่อ อีกสองชั่วโมงต่อมาเมื่อกลับไปดูเธออีกครั้งหนึ่ง ฉันพบว่าเธอยังร้องไห้อยู่เงียบ ๆ เมื่อเห็นว่าเธอเป็นเด็กผู้หญิงที่ช่างโกรธ ฉันเลยตัดสินใจพูดคุยเพื่อให้เธอใจเย็นลง ดิฉันเข้าไปหาและถามว่า “เกิดอะไรขึ้นล่ะทะลวาท? ใครทำให้เสียใจอย่างนี้?”

เด็กผู้หญิงหันหน้ามองไปทางภูเขาและพูดไปพร้อมร้องไห้ ริมฝีปากสั่นเครือ “พวกเขาฆ่าฉัน” ด้วยความตกใจฉันถึงถาม “อะไรนะ? อะไรของเธอล่ะ?” ทะลวาทเหวี่ยงขวานขว้างที่แทงมา และเล่าให้ฟังถึงชีวิตวัยเด็กกับพ่อ

“พอมู มาหาพ่อลี” วันหนึ่งพ่อพูดแบบนี้

“ได้ค่ะ!” ดิฉันตอบ “หนูกำลังมา พ่อทำอะไรอยู่คะ? จะไปปลูกต้นมะพร้าวหรือคะ?” “ใช่สิลูก” พ่อตอบ “อยากได้ต้นมะพร้าวของตนเองไหม อยากได้ต้นมะพร้าวที่ตั้งชื่อตามหนูไหม?” “ค่ะพ่อ หนูอยากได้ พ่อจะปลูกให้หนูหรือ?” ดิฉันถาม “ไม่หรอก! พ่อ” พ่อบอก “หนูต้องปลูกเองสิ หนูต้องคอยดูแลให้มันเติบโต ไม่ให้ถูกสัตว์เข้ามากัดกิน หนูยังอยากปลูกมะพร้าวไหม?” “ค่ะพ่อ” “งั้นไปปลูกกัน พ่อจะขุดหลุมให้ ส่วนพ่อกับแม่จะไปปลูกนะ เอาละ! เมื่อมันโตขึ้นหนูก็ตั้งชื่อให้มันนะ และเมื่อมันออกลูก มันก็จะเป็นของหนู มันเป็นต้นมะพร้าวของหนูนะ พ่อกับแม่จะพาไปเที่ยวชมกับเราตามสวน ให้ทั้งร่มเงา ทั้งยังได้ผลเอามากินได้ เรายังเอาทางมะพร้าวมาทำไม้กวาดได้นะ นี่แหละ เราถึงต้องปลูกมะพร้าว พ่อ”

หลังจากหยุดไปนิดหนึ่ง ทะลอมวาก็เล่าเรื่องของเธอต่อ “ตอนนั้นหนูแทบยกกล้ามะพร้าวไม่ขึ้น ไม่สามารถเอาลงหลุมที่พ่อขุดไว้ได้ พวกเราทั้งพ่อและลูกจึงต้องช่วยกันเอาต้นของมันเป็นใส่ในหลุมที่พ่อเตรียมไว้ หนูไปดูต้นมะพร้าวทุกเช้าหลังตื่นนอน หนูคอยเอาใจใส่ดูแลมันเป็นอย่างดี ไม่ให้มันตาย หรือถูกสัตว์กัดกิน หนูเอาไม้ไผ่ไปทำรั้วให้มันด้วย หลังจากพ่อรู้เรื่องนี้ พ่อก็มาช่วย ทำให้มันที่แข็งแรงขึ้น”

ตอนที่ทะลอมวารู้ถึงพ่อ ใบหน้าของเธอยิ้มแย้มแจ่มใส ดากลมสุกใสเป็นประกาย ดิฉันสังเกตว่าเธอต้องรักพ่อมากๆ เลยละ

“ต้นมะพร้าวต้นนี้มีชื่อว่า ทะลอมวาค่ะ” เธอบอกต่อ “ต้นมะพร้าวโตขึ้นมาพร้อมกับหนู ตอนที่หนูวิ่งเล่นกับเพื่อนใกล้ต้นมะพร้าวต้นนี้ หนูต้องคอยบอกเพื่อน ๆ ไม่ให้ไปทำลายรากของมัน หนูไม่ยอมให้ใครเข้ามาตัดใบหรือกิ่งของมันเลย พ่อก็บอกญาติคนอื่นในครอบครัวไม่ให้แตะต้องต้นไม้นี้ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากหนู เลยไม่มีใครมาทำอะไร บางครั้งพ่อเอากลีมาโรยไว้ที่รอบต้นของมันเพื่อไม่ให้มีแมลง” “ต้นมะพร้าวจึงเป็นเหมือนตัวแทนของหนู” เธอบอก “หนูยังจำได้”

“พ่อส่งหนูไปเรียนที่ในเมืองเพราะที่บ้านเราไม่มีโรงเรียน พ่อมาเยี่ยมหนูทุกสามเดือน คำถามแรกที่หนูมักจะถามพ่อก็คือ ‘ต้นมะพร้าวใหญ่แค่ไหนแล้ว? เกิดอะไรขึ้นกับมันหรือเปล่า?’ จนกว่าจะรู้ว่าต้นมะพร้าวยังปรกติดี หนูถึงจะถามเกี่ยวกับแม่และคนอื่น ๆ ที่บ้าน

หนูยังจำได้ว่าทุกคนรู้สึกไม่ให้อินมะพร้าวลูกแรกที่ออกมา จนกว่าหนูจะกลับจากเมืองไปที่บ้าน พ่อเอามะพร้าวมาให้หนูกิน เรากินมะพร้าวด้วยกัน หนูไม่อยากแลกรสชาติของมะพร้าวที่สดใหม่ที่ได้อีกกับข้าวเหนียวร้อน ๆ หรืออะไรอีกเลย เรากินด้วยกันอย่างสนุกทั้งครอบครัว หนูยังเก็บเงินได้จากการเอาลูกของมะพร้าวต้นนี้ไปขาย แต่พ่อพาเราไปถึงที่ตัดมันลงโดยไม่เคยขออนุญาตจากหนูก่อน มันก็เหมือนกับเราฆ่าหนูให้ตาย เหมือนกับชีวิตตายไปแล้ว” ทะลอมวาก็ร้องไห้

“ไม่ต้องกังวลหรอกลูก” ดิฉันตอบ “เดียวปลูกใหม่ก็ได้” “ไม่ค่ะ!” ทะลอมวาท้องให้ “ถึงจะปลูกอีกต้น มันก็ไม่ใช่ต้นมะพร้าวทะลอมวาท้อง” “ทำไมล่ะ?” “เพราะหนูจะปลูกพร้อมกับพ่อได้ยังไง?” ทะลอมวาท้องถาม “ก็พ่อหนูตายไปแล้ว เพราะถูกเกณฑ์ให้เป็นแรงงานบังคับเพื่อรับใช้ทหารเมียนมา แล้วหนูจะปลูกต้นมะพร้าวกับพ่ออีกได้ยังไง?”

จากนั้นทะลอมวาท้องให้อีก เธอร้องไปเสีย ๑ พร้อมกับมองหาพ่อซึ่งไม่มีวันจะกลับบ้านได้อีก ดิฉันไม่รู้ว่าจะปลอบเธออย่างไรดี เลยลงจากบ้านและได้ยินเสียงทหารสองคนคุยกัน

“หมู่บ้านนี้ก็ไม่เลวนะ” ทหารคนหนึ่งบอก “มีภูเขาล้อมทั้งทิศตะวันออกและตะวันตกทางทิศใต้ก็มีแม่น้ำ และบ้านนี้ซึ่งอยู่กลางหมู่บ้านก็เป็นที ๆ เหมาะสมมาก ๆ กับผู้พันของเรา เราจึงเลือกที่นี่แหละที่เป็นที่มั่น พ่อผู้พันมาถึง ผมก็ตัดต้นมะพร้าวลง เอามะพร้าวมาให้ท่านดื่มแก้กระหาย รวมทั้งทหารคนอื่น ๆ ด้วย มะพร้าวต้นนี้ให้ลูกดกนะ และให้น้ำที่หวานอร่อยมาก”

“ทำไมถึงต้องตัดมะพร้าวทั้งต้นเลยล่ะ” ผู้พันถาม “เจ้านาย! ถ้ามันแต่ป็นขึ้นไปเก็บมะพร้าว มันต้องใช้เวลานานนะ แถมอันตรายอีกด้วย ผมก็เลยตัดมันลงมาเลยเพราะจะทำให้เราทุกคนได้กินมะพร้าว” ทหารนายนั้นตอบ “เออล่ะ พ่อจะเข้าใจละ” ผู้พันบอก “แล้วไปเอาขวานที่ไหนมาตัดต้นมะพร้าว?”

“ผมไปขอมมาจากชาวบ้าน”

“อ้อ เอ็งเอาขวานไปตัดต้นมะพร้าวใช่เปล่า?”

“ใช่ครับผม” ทหารตอบ

ดิฉันคิดว่ามันคงไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญอะไรสำหรับทหาร แต่เหตุการณ์นี้กลับสร้างความเจ็บปวดใจเป็นอย่างมากให้กับทะลอมวาท้อง เพราะเธอยังมีภาพความทรงจำทุกอย่างกับต้นมะพร้าวต้นนี้ เป็นความทรงจำที่ยากจะลืม

ก็ครอบครัวแล้วละที่ต้องถูกทำลายเพราะสงคราม? สงครามจะทำให้ชาวบ้าน ครอบครัว และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต้องเจ็บปวดและขึ้นขมไปอีกนานเท่าใด? พวกเขาจะต้องทนทุกข์ทรมานไปอีกนานเท่าใด???...

ไม่มีความขมขึ้น ถ้าไม่มีสงคราม

หน่อ ศรีชี เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาวกะเหรี่ยงซึ่งทำงานในภาคใต้ของเมียนมา

แรงบันดาลใจ

ศุภาณจนตา สุขไผ่ตา

“ศุ” เป็นชื่อของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ในครอบครัวชาวนาจนๆ ในชนบทแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีพี่น้องร่วมกัน 13 คน พ่อแม่ต้องดูแลเลี้ยงลูกๆ ด้วยความลำบาก พ่อแม่ต้องเครียดบ้าง โมโหบ้างเวลาที่ลูกๆ ทะเลาะกัน ศุเป็นลูกคนที่ 6 และต้องลุกขึ้นมาหุงข้าวทำกับข้าวให้คนในครอบครัวตั้งแต่อายุเพียง 10 ปี เพราะเป็นลูกผู้หญิงคนโตที่เหลืออยู่ในบ้านตอนนั้น เนื่องจากความยากจนแม่จึงส่งลูกสาวและลูกชายไปทำงานที่อื่น ทำให้ศุได้พบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมายที่ศุมองว่าเป็นการเลือกปฏิบัติจากครอบครัว

เหตุการณ์ที่ศุจำได้ไม่ลืมและรู้สึกว่พ่อแม่ไม่รักมากที่สุดคือเหตุการณ์ที่พ่อแม่บอกให้ลูกผู้หญิงต้องทำครัวก่อนออกไปทำนาและหลังจากทำนา ในขณะที่ลูกผู้ชายไม่ต้องทำ วันนั้นพวกเราพี่น้องทั้งชายหญิงก็ออกไปทำนากันตามปกติ เมื่อกลับเข้าบ้านลูกผู้หญิงต้องเข้าครัวทำกับข้าว ในขณะที่ศุกำลังทำครัวอยู่นั้น พี่ชายก็เข้ามาถามว่า “ยังไม่เสร็จอีกหรือ หิวแล้ว” ศุ จึงตอบไปว่า “อยากกินก็มาทำเองสิ” พี่ชายก็โมโหแล้วก้าวเข้ามาจะตบปากศุที่เถียง ศุจึงยกมิดทำครัวขึ้นรับมือของพี่ชายทำให้นิ้วกลางของพี่ชายเกือบขาด เห็นกระดูกขาว มีเลือดไหลออกมาเยอะมากจนศุก็ตกใจและรู้สึกกลัวว่าพ่อแม่จะต้องลงโทษตนเองแน่ ๆ เลย จึงวิ่งตามลงไปด้วย พอพ่อแม่เห็นเลือดออกมามาก พ่อจึงเอาน้ำในขันล้างเลือดออกแล้วจับนิ้วให้เข้าที่แล้วเอายาสูบที่พ่อใช้มวนใบจากสูบของพ่อขุบน้ำแล้วก็เอามาปิดไว้ที่แผล แล้วพันไว้ด้วยเศษผ้าในบ้านที่หาได้ตอนนั้น และตีศุด้วยไม้ไผ่ที่ใช้เป็นไม้ขีดหม้อข้าวในสมัยนั้น ซึ่งมันเป็นการถูกตีที่เจ็บมากในครั้งนั้น เพราะมันทำให้รอยถูกตีนั้นอักเสบและกลายเป็นแผลเป็นที่น่องด้านหลังมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อศุเรียนจบมศ.3 สมัยนั้นลุงของศุซึ่งเป็นพี่ชายของแม่เห็นว่าเป็นเด็กเรียนดี ลุงรับราชการอยู่ที่ศาลากลางจังหวัด จึงได้ขอมมาจากแม่ให้มาทำงานรับใช้ในบ้านของลุง แล้วลุงจะส่งให้เรียนเอง ศุต้องตื่นตั้งแต่ตี 5 เพื่อทำงานบ้านให้เสร็จ ก่อนที่จะไปรับจ้างทำงานที่ร้านอาหารตามสั่งในตอนเช้า แล้วค่อยไปเรียนในตอนบ่าย ด้วยความอยากเรียน ศุจึงทนอยู่ในสภาพนั้นจนจบมศ. 5 สมัยนั้น ด้วยเพราะศุเป็นเด็กเรียนดีมาตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อจบมศ. 5 ศุ สามารถสอบทุนนักเรียน

พยาบาลในระดับจังหวัดโดยสอบผ่านข้อเขียน แต่ไม่สามารถเรียนได้เพราะระบบที่ไม่เป็นธรรมในสมัยนั้น ด้วยเหตุเพราะทางโรงพยาบาลแจ้งว่าสอบสัมภาษณ์ไม่ผ่าน จึงไม่ได้ทุนในครั้งนั้น

ต่อมาคุณได้ไปสอบเข้าเรียนวิทยาลัยครู แต่ก็ไม่ผ่านการสอบสัมภาษณ์เพียงเพราะไม่มีเส้นสายกับพวกชนชั้นปกครอง

เมื่อผิดหวังจากระบบที่ไม่เป็นธรรม คุณจึงตัดสินใจไปสมัครเป็นครูช่วยสอนในโรงเรียนแห่งหนึ่ง คุณต้องเผชิญกับการล่วงละเมิดทางเพศจากครูใหญ่ของโรงเรียนที่ขอบจับเนื้อตัวทุกครั้งที่มีโอกาส เพราะตอนนั้นเมื่อคุณเข้าไปเป็นครู ทางโรงเรียนก็มอบหมายให้คุณต้องติดรถไปกับครูใหญ่ทุกเช้าเพื่อไปรับเด็กและส่งเด็ก กลับบ้านหลังเลิกเรียน คุณต้องแต่งเครื่องแบบครูผู้หญิง คือต้องนุ่งกระโปรงและนุ่งคุ้กับครูใหญ่บนรถรับส่งนักเรียน จึงถูกครูใหญ่ถือโอกาสจับต้นขาของคุณอยู่บ่อย ๆ ทำให้รู้สึกอึดอัด เวลาที่มาทำงาน จึงกลับไปบอกพี่ชายคนโตที่อาศัยอยู่ด้วยเพราะอยู่ใกล้โรงเรียนที่คุณสอน พี่ชายจึงบอกให้ออกมาไม่ต้องไปอดทนอยู่อย่างนั้น คุณจึงลาออกตามที่พี่ชายบอก ซึ่งทำให้รู้สึกสบายใจที่ไม่ต้องคอยระวังว่าจะถูกครูใหญ่จับขาคืนเองอีก แต่ด้วยความคิดที่จะทำงานเก็บเงินเพื่อเรียนต่อให้ได้ คุณจึงตัดสินใจหนีออกจากบ้านไปทำงานในโรงงานทอผ้ากับเพื่อนที่ทำอยู่ก่อนแล้ว โดยไม่ได้ติดต่อทางครอบครัวเลยเกือบ 2 ปี จึงได้ติดต่อกลับไปที่บ้าน แล้วกลับไปพบทุกคนแล้วขอโทษที่ทำให้ต้องเป็นห่วง ซึ่งทุกคนก็ให้อภัยและเข้าใจ

ในการทำงานต้องพบกับระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม เช่น การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม เช่น การจ้างงานที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย เกณฑ์ในการเลื่อนขั้นที่ไม่เท่ากันระหว่างหญิงและชาย ฯลฯ คุณจึงตัดสินใจเข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารสหภาพ รมรงค์ปกป้องสิทธิของแรงงานผู้หญิงที่ต้องถูกเลิกจ้างเพราะตั้งครรภ์ ในขณะที่เดียวกันก็แบ่งเวลาไปเรียนด้วยจนจบปริญญา

35 ปีกับการทำงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจ้างงานโดยเป็นนักสหภาพแรงงาน เจริญต่อรองให้สถานประกอบการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวกับคนงานหญิง เช่น ให้สามีลางานได้โดยได้รับค่าจ้างเมื่อภรรยาคลอด แก้ไขกฎระเบียบการจ้างงานที่กำหนดให้ผู้หญิงได้ค่าจ้างน้อยกว่าผู้ชาย การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งต้องเท่าเทียมกันทั้งหญิงและชาย กำหนดให้วันสตรีสากลเป็นวันหยุดประจำปีของสถานประกอบการที่ตนเองทำอยู่ ขับเคลื่อนนโยบายรัฐร่วมกับสหภาพเครือข่าย ในการเรียกร้องให้เกิดกองทุนประกันสังคม เรื่องการลาคลอด เรื่องการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำอัตราเดียวทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งความสำเร็จและไม่สำเร็จในการเคลื่อนไหวจนกระทั่งตลอดมา

ต่อมาคุณเห็นว่าขบวนการแรงงานไทยได้รับการดูแลยกระดับได้ระดับหนึ่งแล้ว และมีผู้นำรุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมายที่จะช่วยกันขับเคลื่อนต่อไปได้ ประกอบกับในช่วงนั้นคุณได้รู้จักเพื่อนคนหนึ่งที่ทำงานช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ได้ส่งข้อมูลการถูกละเมิดสิทธิด้านแรงงานของแรงงานข้ามชาติมาขอคำแนะนำในการดำเนินการ และช่วยกันขับเคลื่อนอยู่เป็นประจำ ในสมัยนั้นแรงงานข้ามชาติยังถูกเลือกปฏิบัติเรื่องค่าจ้าง เรื่องการเข้าถึงสิทธิในด้านสุขภาพและสิทธิอื่น ๆ ตามที่มีกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศซึ่งไม่มีการแบ่งแยกเพราะเหตุแห่งเชื้อชาติหรือสัญชาติใด ๆ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คุณคิดว่าแรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มคนทำงานที่ถูกมองว่าด้อยโอกาสมากที่สุดเวลานั้น และขาดคนช่วยเหลือ คุณจึงออกจากขบวนการแรงงานไทยมาทำงานช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความเชื่อที่ว่า “กรรมกรทั้งผองคือพี่น้องกัน”

ศุภาัญจนตา สุขไผ่ตา นักปกป้องสิทธิของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยเพราะ “แรงงานทุกคนเป็นพี่น้องกัน”

มื้ออาหารของคนที่อยู่เบื้องหลัง ในวันที่ดอกไม้บาน

ดัชนี

ในหมู่บ้านติดทะเลแห่งหนึ่งในอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา ที่เคยอุดมสมบูรณ์และมากทรัพยากรแต่ก็มีทั้งคราบน้ำเลือดระยรินน้ำตา กะเอ 1 ในคนที่ถูกดำเนินคดีคัดค้านโรงไฟฟ้าจะนะและผู้อยู่เบื้องหน้าและเบื้องหลังของการต่อสู้เพื่อที่จะปกป้องบ้านและฐานทรัพยากรของบ้านตัวเอง ในส่วนของการเกิดการฟ้องร้องนั้นเมื่อปี 2549 10 ปีที่ผ่านมา ตอนนั้นฉันอายุเพียง 10 ขวบ เกิดจากที่ชาวบ้านเดินทางระยะทาง 50 กิโลเมตร จากอำเภอจะนะมุ่งสู่โรงแรม บีที แกรนด์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อเข้าพบนายกซึ่งในขณะนั้น ทักษิณ ชินวัตร อยู่ในช่วงเดินสาย ครม.สัญจร จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านนักพัฒนาและนักศึกษาหลายร้อยคนร่วมเดินทางเท้าเพื่อเข้าพบนายกและบอกเหตุผลของการขอเข้าพบและยื่นหนังสือบอกถึงการบุกรุกของนายทุนและการทำลายทรัพยากรในระยะยาวทำให้ชุมชนที่จะสร้างโรงไฟฟ้าและชุมชนใกล้เคียงได้รับผลกระทบ และหลายๆครอบครัวต้องย้ายออกเพราะที่ดินของชาวบ้านบางคนไม่มีเอกสารสิทธิ์ แต่ในระหว่างเดินทางก็มีด่านสกัดของเจ้าหน้าที่หลายด่านเพื่อทำการสกัดชาวบ้านไม่ให้เข้าพบนายกแต่ก็มีการเจรจาต่อรองระหว่างกลุ่มผู้ร่วมเดินและเจ้าหน้าที่ จนทำให้ผู้ร่วมเดินไปถึงที่ตั้งของที่ประชุม คณะรัฐมนตรี กลุ่มผู้ร่วมเดินมาถึงที่หมายและได้ทำการละหมาดฮายัตทำการขอพรให้การยื่นหนังสือและการเข้าพบนายกในครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ในระหว่างที่รอเข้าพบนั้นเกิดการเจรจาของเจ้าหน้าที่และกลุ่มของผู้ร่วมเดินหลายครั้ง และการเจรจาหลายครั้งไม่สำเร็จจึงเป็นเหตุให้เกิดการปะทะกันและเกิดการจับกลุ่มผู้ร่วมเดินหลายสิบคนบางคนหนีรอดบางคนหนีเข้าป่าและบางคนโดนออกหมายจับย้อนหลังแต่หลายคนถูกคุมตัวไปสถานีตำรวจอำเภอหาดใหญ่และค่ายทหาร จนทำให้เกิดการฟ้องร้องผู้ร่วมเดินจึงกลายเป็นจำเลยทำให้ฉันอยากที่จะเรียนรู้และสัมผัสทุก ๆ อย่างทุก ๆ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมา ทุก ๆ ความเป็นอยู่ในหมู่บ้านผู้คนในบ้านเปรียบเหมือนพี่น้อง ซึ่งตัวกะเอเองก็เปรียบเสมือนผู้นำและหญิงแกร่งในหลายๆด้าน ระยะเวลา 1 เดือนเต็มที่ทำให้ฉันรู้จักกับกะเอและหลายๆคนในหมู่บ้านทำให้ฉันรู้สึกสนุกอยากที่จะเรียนรู้จริง ๆ จัง ๆ เดินตามแบบฉบับของแม่ฉัน

แม่ฉันก็คือผู้หญิงแกร่งที่ทำงานเพื่อสังคมอยู่กับชุมชนหลายๆพื้นที่ในภาคใต้ตอนล่าง ไม่ว่าจะลงพื้นที่ที่ไหนมีการจัดค่ายเล็ก ๆ กับชาวบ้านหรือเยาวชนตัวฉันเองก็มักจะตามแม่ไปบ่อย ๆ ตัวฉันเลยผูกพันและอยากเรียนรู้เสมอ ฉันจึงขออนุญาตแม่เข้าไปอยู่ในชุมชนแบบไม่มีกำหนด กลับและด้วยบ้านฉันหรือตัวของแม่เองไม่ได้ติดอะไรและยินดีที่ตัวฉันอยากที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเอง แต่การที่ตัวฉันจะเข้าไปอยู่ในชุมชนได้นั้นตัวฉันต้องมีเงินติดตัวไปบ้างมันคือข้อแลกเปลี่ยนของแม่ที่จะไม่ให้เงินฉันเลยแต่ฉันต้องทำงานเพื่อจะได้เงินในการเดินทางของฉัน มันคือข้อแลกเปลี่ยนของแม่ก่อนที่ฉันจะเข้าไปในชุมชนกะเอนั้นฉันได้ไปช่วยยายล้างรถที่คาร์แคร์ของยายเป็นเวลา 1 อาทิตย์

จนฉันได้เงินมาเป็นจำนวนหนึ่งพันบาท ฉันเองคิดว่าคงพอสำหรับที่จะอยู่ได้และคิดว่าไว้เงินหมดเมื่อไหร่ค่อยกลับบ้านซึ่งความคิดนี้เป็นความคิดของเด็กวัยรุ่นที่คิดสนุกต้องการที่จะเรียนรู้ วันที่ฉันต้องเดินทาง ยายเดินมาหาพร้อมกับถุงใบใหญ่ในนั้นมีกับข้าวลวกแฉ่ำของที่ยายจะฝากไปให้กับบ้านที่ฉันต้องไปอาศัย ฉันบอกลาและเข้าไปกอดทุกคนในบ้านก่อนที่จะขับรถมอเตอร์ไซค์จากเมืองปัตตานีมุ่งหน้าสู่อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา

ฉันขับรถถึงที่หมายอย่างปลอดภัยและเข้าพบกะเอก่อนที่จะโทรไปหาแม่เพื่อบอกว่าฉันถึงที่หมายอย่างปลอดภัยจนสายของแม่ถูกวางไป ทันใดนั้น กะเอก็พาไปเที่ยวทะเลพร้อมปิ่นโตข้าวเพื่อไปนั่งกินข้าวเย็นที่สถานที่สำคัญของการต่อสู้ที่หนึ่งและพร้อมที่จะพาตัวฉันเรียนรู้กับมันระหว่างที่เดินเท้าอยู่นั้นได้เนผ่านบ้าน 4 หลัง กะเอตะโกนเรียกคนในบ้านเป็นภาษาถิ่น และบอกกับฉันว่าเดี๋ยวจะได้เรียนรู้มากกว่านี้

ตัวฉันสังกตรอบ ๆ ข้างและมองไปเบื้องหน้าของฉันซึ่งเป็นกะเอกำลังเด็ดยอดผักข้างทางเดินไปทะเล ข้าวมือแรกของฉันของฉันที่ริมทะเลไม่ได้มีแค่ฉันกับกะเอ แต่มีกะเมีาะ บังสับ และกะนิมะ ทั้ง 3 คนคือนักต่อสู้และนักปกป้องทรัพยากร กะเมีาะกับบังสับเป็นคู่สามีภรรยาและบังสับก็เป็นอีกคน 1 ในคนที่ถูกดำเนินคดีการคัดค้านโรงไฟฟ้าจะนะ บทสนธนาที่เกิดขึ้นตรงริมทะเลและจุด ๆ นี้ก็เป็นสถานที่สำคัญของพี่น้องชาวบ้านที่ต่อสู้ เขาเรียกตรงนี้ว่า ลานหอยเสียบ ในตอนที่เกิดเหตุการณ์ใหม่นั้นจุด ๆ นี้จะเป็นจุดรวมตัวของทุก ๆ คนเป็นที่ ๆ ทุกคนต้องมาพบกันและทุกคนร่วมสร้างศาลา หอละหมาดห้องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกของทุกคนที่จะมาประชุมที่ตรงนี้ก่อนที่จะเดินทางไปพบนายกในขณะนั้น แต่ช่วงระหว่างการจับกุมชาวบ้านตอนนั้นก็ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาค้นเข้ามาทำลายสถานที่สำคัญของชาวบ้านก่อนที่ชาวบ้านจะกลับมาปรับปรุงใหม่เพื่อรำลึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกครั้งปัจจุบันคนที่ยังผูกพันกับสถานที่นี้เวลาขับรถผ่านก็จะบ่นแต่รรดตลอดเวลานั้นเหมือนกับว่ามีผู้คนมากมายและภาพความประทับใจของเขายังมีอยู่เสมอ

การกินข้าวเย็นของฉันในวันนั้นเริ่มด้วยการพูดคุยมากมายเกี่ยวกับการกินข้าวอย่างอร่อย กะเอพูดขึ้นมาว่า ย่าใช้กับมะขามเปียก เป็นกับข้าวที่ดีที่สุดของคนที่นี่เข้าป่าเวลานั้นช่วงที่เขาจับกุมผู้ประท้วงตอนนั้น บังสับเองต้องขายเรือเพื่อใช้ในการเดินทางต่อสู้คดีและช่วยเหลือคนอื่น ๆ ส่วนตัวกะเอเองตอนนั้นมีอะไรก็ขายหมด ต่างคนต่างเหลือสิ่งสำคัญที่ต้องดำรงประกอบอาชีพบ้าง ยังมีรถ แต่ช่วงนั้นหลายคนที่ถูกดำเนินคดีมีทั้งชาวบ้านและเอ็นจีโอ บางคนตอนนี้ก็เสียชีวิตแล้ว มันทำให้เรารู้ว่าการออกมาปกป้องบ้านเรามันเป็นเรื่องที่ดี ถูกดำเนินเป็นคดีความเป็นปี ๆ เพียงเพราะจะออกมาปกป้องบ้าน

ทันใดนั้นฉันเองก็ตั้งใจกินข้าวและฟังเรื่องราวที่กะเอเล่าอยู่นั้น ฉันก็หันไปมองบนใบหน้าที่กะนิมะขณะมีคราบน้ำตาทำให้ฉันวางช้อนข้าวลงในทันทีแล้วหันไปจับมือกะนิมะ กะนิมะเลยปากขึ้นมาบอกว่าไม่เป็นไรทุก ๆ เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นบททดสอบของพระเจ้าว่าเราอดทนเข้มแข็งหรือเปล่า บังสับที่พยายามแกะปออยู่นั้น ก็หันมาบอกกับตัวฉันว่า รู้ไหมกับข้าวมือนี้ 4 5 อย่างที่เรากินไม่ได้ซื้อมาจากไหน...ตัวฉันอุทานพร้อมทำตาโลกวาว ตกใจที่ปหลายตัว ตัวโตๆในงานไม่ได้ซื้อมาแต่เป็นของบังสับที่ออกเรือไปเมื่อเช้า บังสับเลยบอกกับฉันว่า ถ้าจะอยู่ที่นี้ต้องทำงานแลกค่าอาหารแล้วชวนฉันออกทะเลไปด้วยกันก่อนหัวรุ่งของทุก ๆ วันที่ฉันยังพักอาศัยอยู่ในชุมชน

มันเป็นแบบนี้ทุก ๆ วันที่ฉันอาศัยอยู่ในชุมชนหัวรุ่งฉันจะออกทะเลไปกับบังสับและกะเมีาะซึ่งเป็นภรรยา ตอนเย็นก็จะมานั่งกินข้าวที่ริมทะเลตรงที่เรียกว่าลานหอยเสียบเป็นแบบนี้ทุก ๆ วัน วันไหนที่มีการประชุมมีเวทีหรือแม้แต่มีการชุมนุมที่ปกป้องฐานทรัพยากรในภาคใต้เราก็

จะเห็นคนหลายๆคนมารวมตัวกันเป็นหนึ่ง ทุกคนมีหน้าที่ต่างกันไปและที่ขาดไม่ได้เลยก็คือเหล่าพ่อครัวแม่ครัวที่คอยทำกับข้าวให้เรากินมีแรงในการต่อสู้เพื่อที่จะปกป้องบ้านของตัวเอง

หนึ่งในนั้นก็คือ กะเอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นแม่ครัวใหญ่ของเหล่านักต่อสู้ ลีค ๆ ของฉันคิดเสมอว่าฉันคิดไม่ผิดเลยที่ไปอาศัยอยู่บ้านกะเอ ระยะเวลา 5 อาทิตย์ที่ฉันเข้ามาอยู่ในชุมชนจนกลายเป็นลูกหลานของคนในชุมชนไปเลย ฉันก็ยังคงโทรกลับไปที่บ้านเพื่อเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้กับแม่ฉันฟังเสมอ จนถึงวันที่ฉันต้องกลับบ้านเพราะต้องกลับไปเรียนมหาวิทยาลัยใกล้จะเปิด แต่เงินหนึ่งพันบาทของฉันยังคงมีเท่าเดิม หลายคนในชุมชนรู้ว่าฉันใกล้จะกลับบ้านแล้วก็ได้มาวยพรรำล้าแล้วถือของฝากให้ฉันเอากลับบ้านติดไม้ติดมือไปจนบังสุပ်เดินมาและยื่นเงินให้ฉันสามพันบาทและยื่นปูลาเพื่อจะให้เอากลับไปฝากคนที่บ้าน ฉันเลยรับของแต่ปฏิเสธที่จะรับเงิน เพราะเงินของฉันหนึ่งพันบาทของฉันยังมีเท่าเดิม ต่างคนต่างไม่ยอม ฉันเลยจ่ายอมรับเงินสามพันบาทมาและเอาเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในการปกป้องทรัพยากรในชั้นศาลต่อไป

การขับรถกลับบ้านของฉันในวันนั้นทำให้ฉันคิดอะไรได้หลายอย่าง คำพูดที่จริงใจของทุก ๆ คนที่พูดกับฉันว่าให้ที่นี่เป็นบ้านอีกหลังของฉันที่จะกลับมาเมื่อไหร่พวกเราก็ต้อนรับเสมอ และการนั่งกินข้าวเย็นของฉันทุก ๆ วันทำให้ฉันสัมผัสเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ฉันเชื่อว่าหลายๆคนที่ได้กินข้าวฝีมือกะเอนั้นจะต้องได้กลับไปที่นี่อีกครั้งแน่นอน มือเย็นมือแรกของฉันหลังจากที่ไม่ได้อยู่บ้านหลายวันเปลี่ยนจากริมทะเลเป็นที่บ้านมีแม่ยายและน้อง ๆ พุดคุยกันพูดถึงความเป็นอยู่ของฉันในชุมชน รอยยิ้มของน้อง ๆ การแบ่งปันช่วยเหลือและปู้ให้กัน มันเป็นภาพที่ไม่มีความแตกต่างเลยเพียงแค่เปลี่ยนสถานที่เท่านั้น ฉันเชื่อเสมอว่าทุก ๆ ที่ล้วนมีความรัก

ต๋ซันมี เป็นนักกิจกรรมของชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทย

หนีจากรัก

เค ชิน

ดิฉันชื่อแซนดี้ อายุ 18 ปี อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในชนบท เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกห้าคน ได้แก่ พ่อ แม่ น้องชาย น้องสาว และตัวดิฉันเอง พ่อไม่มีงานทำและชอบดื่มเหล้า มักด่าและตบตีแม่ น้องชายและน้องสาวของดิฉันทุกวัน สุขภาพแม่ไม่ดี ทั้งยังต้องทุกข์ทรมานจากการปฏิบัติมิชอบของพ่อ น้องทั้งสองคนของดิฉันยังเรียนชั้นประถม ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครอบครัวเราสักเท่าไร ดิฉันทำงานในร้านขายผ้า ได้รับเงินเดือน 50,000 จี๊ด ซึ่งแทบไม่พอกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว ดิฉันมักบ่นให้เพื่อนและเพื่อนร่วมงานได้ยินเสมอว่า ประสบปัญหาจากการมีรายได้เพียงน้อยนิด

วันหนึ่ง ระหว่างที่เพื่อนร่วมงานและดิฉันปรับทุกข์กัน เธอบอกฉันว่ามีพี่สาวซึ่งมีเพื่อนซึ่งสามารถหางานใหม่ให้ดิฉันทำได้ เป็นงานที่มีรายได้ดี ดิฉันคิดว่าคงเป็นเรื่องดีที่จะหาเงินได้มากขึ้น ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของครอบครัว ดิฉันจึงสนใจข้อเสนอของเธอมาก และบอกเธอทันทีว่าต้องการทำงานนี้ เพื่อนจึงบอกพี่สาวให้ติดต่อดิฉัน ซึ่งพี่สาวของเธอติดต่อกลับมารวดเร็ว และทั้งที่อยู่ไว้ได้ด้วย พี่สาวของเธอขอให้มาพบในสถานที่แห่งหนึ่ง และบอกว่าจะมีผู้หญิงอีกคนหนึ่งมาพบกับเธอ หลังจากได้ยินแบบนั้น ดิฉันรู้สึกกลัวเล็กน้อย เพราะต้องเดินทางไปพบกับใครบางคนที่ไม่เคยพบกันมาก่อน ทั้งยังไม่รู้เลยว่างานที่ทำมีลักษณะอย่างไรบ้าง แต่ในอีกด้านหนึ่ง ดิฉันรู้ว่าจำเป็นต้องได้งานใหม่เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับครอบครัว ดิฉันจึงเดินทางไปตามนัด

เมื่อไปถึงที่อยู่นั้น พบว่าเป็นห้องในตึกสี่ชั้นตั้งอยู่ในถนนแคบ ๆ ดิฉันต้องรวบรวมความกล้าหาญสักพักหนึ่งก่อนจะเคาะประตูบ้าน จากนั้นก็มีผู้หญิงหน้าตาสะสวยเปิดประตู พร้อมกับยิ้มให้ ทำให้ความหวาดกลัวหายไป เมื่อเข้าไปในห้อง ดิฉันเห็นเครื่องสำอาง รองเท้าดี ๆ เสื้อผ้าดี ๆ และตุ๊กตาที่สวยงามหลายตัว ทำให้เริ่มคิดว่าดิฉันจะได้ทำงานแบบไหนกันนะ ผู้หญิงคนนั้นบอกให้ดิฉันนั่งลงบนโซฟาในห้อง จากนั้นเริ่มจากบอกว่าเธอรู้ว่าดิฉันต้องการเงิน และยังบอกว่าไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเรื่องเงินอีกต่อไป จากนั้นเธอให้เงินมา 100,000 จี๊ด ตอนแรกก็ไม่อยากรับเพราะยัง

ไม่ได้ทำงานอะไร และเป็นเงินที่มากกว่าเงินเดือนของตัวเองตั้งสองเท่า ระหว่างที่ลี้เล เธอยึดเงินเข้ามาใส่มือดิฉัน ดิฉันถามว่าทำไมต้องให้เงิน และเป็นงานประเภทไหนที่ต้องทำ เธอเพียงแต่บอกว่า เป็นเงินที่ต้องการให้เพื่อช่วยเหลือดิฉัน และจะติดต่อมาอีกสามวัน เพื่อนัดเวลาให้มาทำงาน เธอบอกให้ดิฉันสบายใจ ไม่ต้องกังวลกับเรื่องเงินอีกต่อไป เพราะเธอสามารถช่วยเหลือดิฉันเมื่อไรก็ได้ จากนั้นเธอบอกให้ดิฉันกลับบ้านเพราะมีค่าแล้ว และดิฉันเดินทางมาคนเดียว

ดิฉันเดินทางกลับบ้าน ในสมองเต็มไปด้วยเรื่องราวมากมาย ทันทีที่ถึงบ้าน ดิฉันเอาเงินให้แม่ทั้งหมด ไม่มีใครถามว่าดิฉันได้เงินมาอย่างไร หรือได้เงินมาจากใคร เพราะทุกคนต่างต้องการเงิน

วันต่อมา ดิฉันเดินทางไปทำงานเหมือนปกติ อีกสามวันถัดมา ผู้หญิงคนนั้นติดต่อมา และขอให้ไปพบเธอที่บ้านของเธอ ปกติแล้วดิฉันต้องทำงานจนถึงสามทุ่ม แต่วันนั้นดิฉันเลิกงานตั้งแต่ห้าโมงเย็น เพราะกว่าจะเดินทางไปถึงบ้านเธอต้องใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง ผู้หญิงคนนั้นยิ้มต้อนรับ และบอกให้ดิฉันนั่งลงเมื่อเข้าไปในห้อง เธอถามว่าพร้อมจะทำงานหรือยัง ดิฉันตอบว่าพร้อมแล้ว เธอบอกว่าจะแนะนำให้รู้จักเพื่อนของเธอ ซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจและจะเป็นคนให้เงินดิฉันได้ เพียงแต่ดิฉันต้องไปยังสถานที่นั้น และไปเอาเงินมาจากเขา เธอบอกว่าไม่ต้องกังวลเพราะเธอจะเดินทางไปด้วย จากนั้นเธอก็บอกให้ดิฉันเปลี่ยนเสื้อผ้าใส่ชุดและรองเท้าที่สวยงามซึ่งเป็นของที่บ้านเธอ ดิฉันทำตามที่เธอบอกและรู้สึกสบายใจขึ้น เพราะคิดว่าสิ่งที่ต้องทำก็แค่เดินทางไปรับเงินมาเท่านั้นเอง

ประมาณหนึ่งทุ่มวันนั้น เราเดินทางด้วยรถยนต์ออกจากที่พักของเธอ หลังจากขับไปสักพักหนึ่ง รถจอดลงที่หน้าอาคารที่เปิดไฟแบบสลัว เต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ ตอนแรกไม่แน่ใจว่าเป็นบ้านหรือเป็นโรงแรม ต่อมาเมื่อเข้าไปข้างในจึงรู้ว่า เป็นโรงแรม ผู้หญิงคนนั้นพาดิฉันไปในห้องพักในโรงแรมและบอกดิฉันว่าไม่ต้องกังวล เธอเคาะประตูห้อง จากนั้นก็มีผู้ชายอายุ 50 ปีเศษมาเปิดประตู และเชิญให้เราเข้าไปข้างใน ด้านในมีเตียงอยู่เตียงหนึ่ง มีโต๊ะเครื่องแป้งและเก้าอี้กลมที่ไม่มีพนัก มีโต๊ะธรรมดาและเก้าอี้สองตัวในห้อง ผู้หญิงคนนั้นและผู้ชายนั่งลงบนเก้าอี้และเริ่มพูดคุย ดิฉันนั่งบนเก้าอี้กลมที่ไม่มีพนักพิงหน้าโต๊ะเครื่องแป้ง ผู้ชายคนนั้นยื่นเงิน 100,000 บาทให้กับผู้หญิงตอนที่คุยกัน หลังจากนั้นผู้หญิงคนดังกล่าวก็ขอให้ดิฉันรอในห้อง เพราะเธอต้องออกไปโทรศัพท์ข้างนอก ในห้องจึงเหลืออยู่แต่ผู้ชายคนนั้นกับดิฉันเพียงลำพัง

ตอนแรกดิฉันก็ไม่ได้สงสัยอะไร แต่ทันใดนั้นผู้ชายคนดังกล่าวก็เอามือโอบดิฉันจากด้านหลัง และถามว่าดิฉันชื่ออะไร อยู่ที่ไหน และทำอาชีพอะไร ดิฉันผลัดมือของเขากออกไป และ

บอกเขาว่าให้ถามคำถามได้ แต่ต้องไม่แตะต้องตัวดิฉัน เขาบอกว่าเขารักดิฉัน ซึ่งทำให้ดิฉันประหลาดใจมากกว่าทำไมคนแก่แบบเขาถึงกล้าพูดอย่างนี้ได้ ทันใดนั้นดิฉันรู้ว่ามันไม่ใช่เรื่องปกติแล้ว และเริ่มหวาดกลัวมาก เขาผลักดิฉันลงไปบนเตียงนอน พยายามจะมีเพศสัมพันธ์ด้วย ดิฉันขอร้องเขาหลายครั้งไม่ให้ทำ แต่ไม่ประสบผล เขาบังคับจนมีเพศสัมพันธ์กับดิฉันได้ พอเขาเสร็จกิจดิฉันจึงวิ่งหนีออกจากห้อง เอาเครื่องให้อยู่ตลอดทางกลับบ้าน

ทำไมดิฉันเชื่อใจคนง่าย ๆ แบบนี้? พวกเขาหาประโยชน์จากความทุกข์ของดิฉัน ดิฉันรู้สึกเศร้าใจมาก วันต่อมาดิฉันไม่ได้ไปทำงาน และตัดสินใจว่าจะไม่ไปทำงานอีกแล้ว ดิฉันไม่รู้จะทำใจอย่างไร ดิฉันไม่ได้บอกครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะพวกเขาคงทำอะไรไม่ได้มากไปกว่าปลอบใจดิฉัน

เมื่อรู้สึกสงบลงบ้าง ดิฉันก็เริ่มหางานทำใหม่ เพราะครอบครัวยังต้องพึ่งดิฉันต่อไป ดิฉันได้ยินข่าวในเวลาต่อมาว่า ผู้หญิงสวยคนนั้นที่ล่อให้ดิฉันเข้าไปในโรงแรม กำลังตามหาตัวดิฉันอยู่ ดิฉันพยายามลืมคนเหล่านี้ คนที่ทำให้เกิดสภาพแบบนี้กับดิฉัน ดิฉันยังสวดภาวนาว่า ขออย่าให้ประสบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายเช่นนี้อีกเลย

เค ชิน เป็นนักปกป้องสิทธิเยาวชนที่ทำงานเรื่องการผนวกรวมกันและความเท่าเทียมในเมียนมา

ชีวิตของ อา ไอ้

ลาย เย

มีครอบครัวยากจนครอบครัวหนึ่ง ประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกชายซึ่งชื่อว่าอา ไอ้ พ่อแม่แก่ชราและไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป พวกเขาเพียงแต่สามารถกินข้าวและหลับที่บ้านได้ อาไอ้ จึงต้องเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของครอบครัว เขาทำงานอย่างหนักเพื่อดูแลพ่อแม่ เขาเป็นแรงงานรับจ้างรายวัน ค่าแรงที่ได้แทบไม่พอสำหรับครอบครัว

วันหนึ่ง อาเหมาเพื่อนของอา ไอ้ ตั้งแต่วัยเด็ก กลับมาจากเมืองจีน อาเหมาไม่ค่อยอยู่กับครอบครัว เขาจากบ้านไปทำงานต่างแดนตั้งแต่วัยเล็ก ทันทีที่กลับมาจากเมืองจีน อาเหมาจึงมาเยี่ยมอา ไอ้ ในตอนแรก อา ไอ้ ไม่ได้ยินเสียงเพื่อนเรียกที่ประตูหน้าบ้าน เขาอยู่ระหว่างหุงหาอาหารที่หลังบ้าน สุดท้ายเขาก็ได้ยินเสียงเรียกชื่อ เขาจึงมาที่ด้านหน้าและเห็นเพื่อนยืนอยู่ เขาต้อนรับเพื่อนด้วยความยินดี ถามไถ่สารทุกข์สุกดิบเมื่อยามกลับมาเยือนบ้าน เพื่อนบอกว่าเพิ่งกลับมาเมื่อวันก่อนนี้เอง

พวกเขาเริ่มพูดคุยที่ด้านหน้าของประตู อา ไอ้ จึงชักชวนเพื่อนให้เข้ามาคุยกันยาว ๆ ในบ้าน ทันใดนั้นทั้งคู่ก็ได้กลิ่นไหม้มาจากด้านหลังบ้าน เป็นกลิ่นของอาหารที่อา ไอ้ กำลังทำอยู่ก่อนหน้านี้ นั่นเอง อา ไอ้ เสียใจมาก ทั้งคู่ต่างหัวเราะ และนั่งลงเพื่อพูดคุยกันต่อ

อา ไอ้ สังเกตเห็นว่าอาเหมาแทบไม่อาจหยุดหัวเราะได้เลย จึงเกิดความสงสัย เขาเริ่มสอบถามเพื่อนว่าการเดินทางเป็นอย่างไรบ้าง พร้อมกับเปรยขึ้นอย่างตลกว่าเพื่อนคงเอาเงินกลับมาเยอะแยะเลยสินะ อาเหมายอมรับว่าไปทำงานครั้งนี้ได้เงินกลับมามากกว่าครั้งก่อน ๆ และถามอา ไอ้ ว่าไม่อยากทำงานแบบเดียวกันหรือ ทำไมเขาไม่จากบ้านเพื่อไปหางานทำที่ดีกว่าเหมือนเขา อา ไอ้ อยากทำงานแบบเพื่อน แต่เขาไปจากบ้านไม่ได้เพราะต้องดูแลพ่อแม่ เขาต้องทำงานเป็นแรงงานรับจ้างรายวัน ทั้งยังต้องหาเลี้ยงครอบครัว อาเหมาบอกว่าเขาจะช่วยอา ไอ้ แก้ปัญหานี้ให้ได้ อา ไอ้ หัวเราะ และถามว่าจะให้เขาจ่ายเงินหรือเปล่าละ แต่เพื่อนบอกว่าอา ไอ้ คงอยากได้งานที่ดีทำมากกว่า อา ไอ้ จึงบอกอีกครั้งว่า เขาเองก็อยากมีรายได้ดี แต่ทำไม่ได้หรอก อาเหมารับประกัน

ว่าจะช่วยเพื่อนให้ดีขึ้น เขาจะให้น้องสาวคนหนึ่งมาช่วยอยู่ดูแลพ่อแม่ของอา ไอ้ ทั้งเขายังจะช่วยเหลือค่าเลี้ยงดู เพื่อให้อา ไอ้ เดินทางไปกับเขาที่เมืองจีนได้ เขาจะหางานให้อา ไอ้ ทำ หรืออา ไอ้ จะทำงานกับเขาก็ได้ อาเหมาหลับปากกับเขาว่าในเมืองจีนนั้น เราสามารถหางานที่มีรายได้ดีไม่ยากหรอก เจ้านายจ่ายเงินเดือนให้เขาทุกเดือน ทั้งยังส่งเขาและเพื่อนร่วมงานให้ไปเที่ยวทุกสองเดือน

อาเหมาถามเขาว่าคิดอย่างไรกับข้อเสนอนี้ แน่แน่นอนว่าอา ไอ้ สนใจ โดยเฉพาะถ้าเพื่อนสามารถหาทางให้มีคนมาดูแลพ่อแม่ได้ อา ไอ้ เริ่มหลงเชื่อคำพูดของเพื่อน และรู้สึกดีใจมากกับข้อเสนอของเพื่อน เขาขอให้เพื่อนช่วยยืนยันว่าจะให้น้องสาวมาอยู่กับพ่อแม่ของเขา และเขาจะช่วยเหลือเรื่องค่าเลี้ยงดูระหว่างที่เขาไม่อยู่ อาเหมาหลับปากว่าจะทำตามที่เขาพูด อา ไอ้ จึงตกลงอันที่จริงอาเหมาได้เตรียมการที่จำเป็น และได้ติดต่อกับคนต่าง ๆ เพื่อพาอา ไอ้ ไปเมืองจีนแล้ว อา ไอ้ ไม่รู้เลยว่าเพื่อนได้วางแผนให้เขาก่อนแล้ว

เช้าตรู่วันต่อมา อาเหมาที่บ้านเพื่อนและถามว่าพร้อมกับการเดินทางหรือยัง เขาบอกให้อา ไอ้ เก็บข้าวของลงกระเป่า และจะเอารถมารับที่ตรงเนินเขาในหมู่บ้านตอนเก้าโมงเช้าวันเดียวกัน อา ไอ้ ต้องการ “กะดอร์” ใ้คงคำนับต่อพ่อแม่เพื่อแสดงความเคารพก่อนลาจากไป อาเหมาบอกให้รีบหน่อยเพราะรถมารออยู่แล้ว หลังจากอา ไอ้ แสดงความเคารพ พ่อแม่ก็ให้ศีลให้พรขอให้เขาดูแลสุขภาพตนเอง พ่อแม่ต่างกังวล เพราะอา ไอ้ ไม่เคยเดินทางไปที่ไหนมาก่อน อาเหมาถามว่าทำไมใช้เวลารัลลานั้นจัง อา ไอ้ บอกว่าพ่อแม่กำลังให้ศีลให้พรกับเขา จากนั้นพวกเขาทั้งสองก็ขึ้นรถตู้สีขาวที่รออยู่ และเริ่มออกเดินทางไปเมืองจีน

อา ไอ้ ไม่เคยเดินทางด้วยรถมาก่อน เขาจึงรู้สึกเมารถหลังจากต้องนั่งรถมาทั้งวัน พวกเขาหยุดแวะกินข้าวกลางวันตอนประมาณเที่ยงครึ่ง จากนั้นก็เดินทางต่อ อา ไอ้ แทบไม่อยากจะกลับเข้าไปนั่งในรถอีก เพราะเขารู้สึกเมารถมาก ทั้งคู่ถึงเมืองจีนก่อนค่ำ และต่างแยกย้ายไปพักผ่อนในบ้าน มีคนจัดสำหรับอาหารที่ประกอบด้วยอาหารและเครื่องดื่มนานาชนิด ทั้งเบียร์และเหล้า ส่วนคนขับรถ อาเหมา และคนอื่น ๆ นั่งดื่มกินด้วยกัน อาเหมารินเบียร์และเหล้าให้กับอา ไอ้ ตลอดจนเขาเมาหนัก เมื่ออา ไอ้ เมาจนจำความอะไรไม่ได้แล้ว อาเหมากับเจ้าของบ้านก็เจรจาดอกกลางราคากัน จากนั้นอาเหมาและคนอื่น ๆ ก็ขับรถออกไป ทั้งอา ไอ้ ไว้ที่บ้านหลังนั้น

เมื่อตื่นมาในวันรุ่งขึ้น อา ไอ้ เทียวมองหาเพื่อน แต่เจ้าของบ้านบอกว่าเพื่อนจากไปแล้ว และเขาต้องทำงานที่นี่ เจ้าของบ้านไม่ได้ปฏิบัติกับอา ไอ้ เป็นอย่างดี ทำให้เขาเครียดมาก เขาต้องทำงานหนักจนแทบทนไม่ไหว เขาพยายามหลบหนีหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ ไม่มีใครรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับ

76 เสียงของผู้หญิง พลังข้ามพรมแดนและกำแพงอุปสรรค

อา ไอ้ พ่อแม่ที่บ้านก็ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับอา ไอ้ เราแทบจินตนาการไม่ได้เลยว่า พ่อแม่จะเศร้า
โศกเสียใจ หัวใจสลายมากเพียงใด หากพวกเขารู้ว่าลูกชายของตนเองถูกขายให้กับคนที่เมืองจีนแล้ว

ลุย เย คือนักกิจกรรมหา อัง ทำงานเพื่อพัฒนาสิทธิของผู้หญิง ทา อัง ทางตอนเหนือของรัฐฉาน
ประเทศเมียนมา

ดาวนิรนามซึ่งหล่นจากฟ้า

คิด ลิน หยอง

คุณคิดว่าเมฆสวยเพราะตัวมันเองหรือเปล่า?

ความงามของธรรมชาติไม่ต้องพึ่งพาสิ่งใด โลกเราเหมือน “จ๊อาที้” ผลไม้ซึ่งกินไม่ได้แต่มีลักษณะเหมือนหลอดลมของเสียงร้องของอีกา ในสิ่งที่สวยสดงดงามเต็มไปด้วยความเจ็บปวดอย่างมาก

ในวันนี้ ฉันกำลังง่วนกับการจัดงานวันสากลยุติความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน (IDAHOT) เพื่อให้สมองปลอดโปร่ง ฉันจึงเดินออกไปข้างนอกเพื่อรับอากาศบริสุทธิ์ ไปไม้บันตั้นกำลังสั่นไหวไปตามสายลม ฝูงนกบินร่อนไปไกล ฉันตัดสินใจเดินกลับเข้ามาในบ้านเมื่อลมเริ่มพัดแรงขึ้นเรื่อย ๆ และเริ่มมีฝน

“ตายแล้ว! ฉันต้องปิดหน้าต่างในห้องด้วยสิ”

ฉันรีบวิ่งขึ้นไปห้องและขณะที่กำลังจะปิดหน้าต่าง ฉันเหลือบเห็นบางอย่างบนถนน บทกลอน ร่มสีฟ้า ปิ่นโตอาหาร และไม้เท้านำทาง แก้วที่หือย่น และผมสีดอกเลา มือคู่หนึ่งต่างจับกุมรั้วซึ่งมีลักษณะเหมือนกันคู่หนึ่ง ฉันรู้สึกชื่นชมกับคุณย่าและหลานชายคู่นี้มาก

ตาของเขากลมโต สุกใสและสมบูรณ์แบบ ผิวสีน้ำตาล ผมไม่ยาวนัก แต่ก็ไม่สั้นมากนัก เขาสวมเสื้อคอจีนสีขาว นุ่งโสร่งสีฟ้า เขาเดินไปที่ป้ายรถเมล์ทุกเช้า เขาเป็นผู้ขาย แต่ดูท่าทางเหมือนดอกไม้ ทุกก้าวย่างข้างงามสง่า แต่ทุกเช้า ฉันสังเกตเห็นความรู้สึกที่ไม่อาจบอกผ่านสายตาได้ ทุกเช้า ขณะที่เขาเตรียมตัวไปทำงานและปิดหน้าต่างในห้อง เขามองไปที่ท้องฟ้า ถอนหายใจ จากนั้นก็เริ่มเดิน ฉันรู้สึกประหลาดใจกับความรู้สึกของเขา โดยเฉพาะท่าทางของเขาก่อนจะออกไปทำงาน

เป็นยามเย็นอันสวยงาม ลมและฝนได้เปลี่ยนเป็นลมโชยที่พัดมาอย่างนุ่มนวล ชายหนุ่มที่ฉันเห็นทุกวัน คุณเขาลงใกล้หน้าต่างในบ้านที่อยู่ข้างบ้านฉัน ไหล่ของเขาสั่นเทา มือของเขากำแน่น เขาแหงนหน้ามองท้องฟ้า จากนั้นก็ทอดสายตาลงมาที่สวน ฉันไม่แน่ใจว่าเขากำลังมีความสุข

หรือร้องไห้กันแน่ เขายืนอยู่ขณะที่คุณย่าเดินเข้ามาและมายืนข้างหลังเขา ฉันสามารถมองเห็นเขาอย่างชัดเจนแล้ว เมื่อใบหน้าของเขาเข้าใกล้กับแสงสว่างมากขึ้น เขากำลังหัวเราะ มันทำให้ฉันรู้สึกสุขใจกับมือของเขาที่ยึดกุมมือของคุณย่าอย่างอบอุ่น มันนุ่มนวลมาก เขา “กะดอว์” โค้งกายลงแสดงความเคารพต่อคุณย่า เขาเป็นชายหนุ่มที่สุภาพและนุ่มนวลอย่างมาก เพื่อนบ้านบอกว่า เขายังเป็นคนทำงานเก่งมาก ช่างเป็นชายหนุ่มที่สมบูรณ์แบบ คุณย่ากลับเข้าไปในห้องของตนเองล็อกพักหนึ่ง ปลอมให้เขานั่งอยู่เพียงลำพังใกล้หน้าต่างอีกครั้ง ฉันมองเห็นไม่คิดว่าเขาใช้มือป้องสิ่งใดไว้ น่าจะเป็นกระป๋องน้ำอัดลมหรืออาจเป็นขวดใส่ยาก็ได้ แต่ฉันเห็นเขาจ้องมองสิ่งนั้นอย่างตั้งใจ เขาช่างเป็นนักคิดที่ลึกซึ้ง

เมื่อตื่นขึ้นมาเช้าวันรุ่งขึ้น ฉันได้ยินเสียงที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนด้านนอกบ้าน เสียงเหล่านี้มาจากไหนกันนะ? ดูเหมือนว่าจะมาจากบ้านของชายหนุ่มนั่นเอง ฉันเปิดหน้าต่างออกเพื่อตรวจสอบดู เห็นรถพยาบาล รถเข็นคนพิการ ผู้คนมีใบหน้าเศร้าสร้อย เห็นโรงศพที่ทำความเย็นได้อยู่ข้างหลังพวกเขา เกิดอะไรขึ้นนะ? คุณย่าของเขาเสียชีวิตแล้วหรือ? เขาจะต้องเศร้ามากนะสิ จากภาพที่เห็นทุกวัน ฉันรู้ได้อย่างชัดเจนว่าเขารักคุณย่าเป็นอย่างมาก ฉันนั่งทบทวนสิ่งที่ได้เห็นเมื่อคืน ลักษณะท่าทางที่เขาแสดงความเคารพต่อคุณย่า ทั้งเขายังร้องไห้เมื่อคืนนี้ นั่นเป็นเพราะเขารู้ว่าคุณย่ากำลังจะเสียชีวิตหรือเปล่า? ภาพที่เห็นอาจไม่ตรงกับความจริงก็ได้ ฉันคิดในใจ แต่แล้วก็ต้องสะดุ้งจากความคิด เมื่อมีเสียงกดกริ่งประตูที่บ้าน ฉันลงไปดูที่ประตู เพราะฉันอยู่เพียงลำพังในบ้าน จึงอดประหลาดใจไม่ได้ว่ามีใครมาหาแต่เช้าตรู่ เมื่อเปิดประตูและมองออกไป ก็ต้องประหลาดใจ ตกใจตัวแข็ง แทบไม่ได้หายใจ

คุณย่าที่อยู่ข้างบ้านนั่นเอง อ้าว แล้วชายหนุ่มไปไหนล่ะ? ฉันรู้สึกสะอื้นเมื่อได้เห็นชาวไนโรบี ชายหนุ่มซึ่งเป็นเกย์ เขาฆ่าตัวตายเพราะถูกด่าทอในที่ทำงานอย่างไม่หยุดหย่อนที่ฉันรู้คือว่าเขาเป็นมนุษย์ที่สุภาพและดูมีอารยธรรมมากกว่าใคร เขาเป็นคนซึ่งรักคุณย่าเป็นอย่างมาก เขาเป็นบุคคลซึ่งสง่างามอย่างสุภาพอยู่เสมอ เขาเป็นคนมีการศึกษา เป็นบรรณารักษ์ แล้วเกิดอะไรขึ้นล่ะ?

การเป็นเกย์มันผิดหรือ?

คนในเมียนมาช่างน่าหัวเราะเสียจริง พวกเขามักไม่ค่อยอยากพูดว่า “ได้โปรด หยุดทำสิ่งนั้นเถิด” เมื่อพวกเขาเห็นผู้ใหญ่คนหนึ่งกำลังสังหารอีกสองคนอย่างป่าเถื่อนกลางถนน แต่พวกเขาก็พร้อมจะใช้คำพูดเป็นอาวุธ ทิ่มแทงสังหารคนซึ่งมีสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน คนซึ่งเป็นคนดี คนซึ่งทำงานดูแลครอบครัว ไม่เข้าใจเลยว่าเป็นอย่างไรได้อย่างนี้ ฉันคิดไม่ออกเหมือนกัน

จะอีกนานไหมที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศ จะต้องเป็นดาวนิรนามซึ่งหล่นจากฟ้าใน
เมียนมาต่อไป?

คิต ลิน หยอง ผู้ก่อตั้ง สมาคมทรานส์เมินแห่งประเทศไทยเมียนมา

ปกหน้า คือ มือนักเขียนสตรีขณะกำลังแบ่งปันเรื่องราวผ่าน "หินพูดได้"
ซึ่งมาจากกลุ่มชนพื้นเมือง Bundjalung ของประเทศออสเตรเลีย
ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

"หินพูดได้" ถือเป็นวิธีที่สำคัญเพื่อให้การรับรองว่า บรรดานักเขียน
ได้ใช้เวลาตามต้องการ เพื่อแบ่งปันความรู้สึกรักนึกคิดเรื่องราวของพวกเขา
ส่วนผ้าทอและปักมือด้วยเมล็ดไม้ไผ่ มาจากชุมชนกะเหรี่ยงพื้นเมือง S'Gaw
ซึ่งอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย - พม่า

ISBN 978-616-90577-7-2

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพมหานคร, กุมภาพันธ์ 2563

ALTSEAN
BURMA

ALTERNATIVE ASEAN NETWORK ON BURMA

advocacy, capacity-building & strategic interventions for human rights & democracy

ตู้ ปณ 296, ที่ทำการไปรษณีย์ลาดพร้าว, กรุงเทพมหานคร 10310 ประเทศไทย

โทร• 081 850 9008 • [6681] 850 9008 อีเมล• altsean@altsean.org เว็บไซต์ • www.altsean.org